

PROJEKT STRATEGII ROZWOJU GMINY RÓŻWIENICA

2022 - 2030

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Metodologia strategii rozwoju gminy Roźwienica na lata 2022-2030.....	7
2.1. Pojęcie Strategii Rozwoju.....	8
2.2. Wymogi prawne opracowania	9
2.3. Procedura formułowania Strategii Rozwoju Gminy Roźwienica.....	10
3. Diagnoza Gminy Roźwienica.....	11
3.1. Położenie geograficzne	12
3.2. Sytuacja demograficzna	16
3.3. Oświata i wychowanie	21
3.4. Ochrona zdrowia.....	23
3.5. Pomoc społeczna.....	24
3.6. Kultura i sport.....	29
3.6.1. Kultura.....	29
3.6.2. Sport.....	31
3.7. Aktywność obywatelska mieszkańców	32
3.8. Bezpieczeństwo publiczne	35
3.9. Środowisko naturalne i formy ochrony przyrody	37
3.9.1. Środowisko naturalne	37
3.9.2. Formy ochrony przyrody.....	43
3.10. Dziedzictwo kulturowe, turystyka i rekreacja	45
3.10.1. Dziedzictwo kulturowe.....	45
3.10.2. Turystyka i rekreacja	50
3.11. Planowanie przestrzenne.....	52
3.12. Infrastruktura komunikacyjna i transport publiczny.....	53
3.13. Gospodarka mieszkaniowa i budownictwo	55
3.13.1. Gospodarka mieszkaniowa	55
3.13.2. Budownictwo	56
3.14. Infrastruktura techniczna.....	58
3.14.1. Sieć wodociągowa.....	58
3.14.2. Sieć kanalizacyjna.....	60
3.14.3. Sieć gazowa	62
3.14.4. Gospodarka odpadami.....	63
3.15. Rynek pracy i bezrobocie	66

3.15.1. Rynek pracy	66
3.15.2. Bezrobocie	68
3.16. Gospodarka i rolnictwo	70
3.16.1. Gospodarka.....	70
3.16.2. Rolnictwo.....	74
3.17. Gospodarka finansowa	75
4. Gmina w oczach mieszkańców	80
5. Wnioski z diagnozy - analiza SWOT	89
6. Główne problemy w obszarach strategii	93
7. Plan operacyjny strategii rozwoju Gminy Roźwienica na lata 2022-2030 oraz kierunki interwencji rozwoju Gminy.....	95
7.1 Misja i wizja	96
7.2 Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	96
8. Wieloletni Plan inwestycyjny	121
9. Część planistyczna	125
9.1. Rozwój strategiczny Gminy Roźwienica w latach 2022-2030.....	126
9.2. Drzewo problemów	126
9.3. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	127
9.4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań.....	129
9.5. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy	143
10. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	150
10.1. Wdrażanie zapisów Strategii	151
10.2 System monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Roźwienica	152
10.3 Raport z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Roźwienica	152
10.4 Ewaluacja – ocena skutków wdrażania zapisów Strategii	155
10.5 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	155
10.6 Zasady aktualizacji	156
11. Ramy finansowe oraz źródła finansowania.....	159
Spis tabel.....	165
Spis map.....	168
Spis wykresów	170
Spis zdjęć	173

ROZDZIAŁ 1

WSTĘP

Szanowni Państwo, Drodzy Mieszkańcy Gminy Roźwienica, nowa Strategia Rozwoju Gminy Roźwienica na 2022 – 2030 jest efektem wspólnych prac, zarówno pracowników urzędu i jednostek podległych, ekspertów zewnętrznych, a przede wszystkim Państwa - aktywnych mieszkańców, którzy poświęcili swój czas, by wspólnie odpowiedzieć na nurtujące nas pytania i przedstawić swoją wizję gminy Roźwienica za lat 10, wesprzeć nas w próbie odpowiedzi na pytanie: w jakim miejscu chcemy być, mieszkać, żyć, odpoczywać, czego oczekujemy i pragniemy dla siebie, dla naszych dzieci, rodziców, przyjaciół?

Efektem tej wspólnej refleksji jest niniejsza Strategia i zawarte w niej cele, które nakreśliliśmy, a także obszary, w których razem chcemy działać i zmieniać naszą gminę. Podsumowując efekty kilkumiesięcznych prac, patrzę w przyszłość z optymizmem i dostrzegam gminę Roźwienica, która jest gminą, która podejmuje i podejmować będzie liczne inicjatywy, wprowadzać innowacyjne pomysły służące poprawie życia mieszkańców.

Chcemy budować dobre relacje sąsiedzkie z gminami ościennymi, których potrzeby i oczekiwania należy rozumieć, ale równocześnie podejmować działania oparte na obopólnych korzyściach. To, co szczególnie dla nas istotne i co można uznać za kluczowy czynnik sukcesu, to współpraca i relacje partnerskie z gminami sąsiednimi. Już dzisiaj bardzo mocno na siebie oddziałujemy, mamy liczne powiązania funkcjonalne. Wykorzystanie potencjału tej współpracy w znaczący sposób przyspieszy rozwój gminy Roźwienica.

Po przejściu procesu tworzenia Strategii widzę, że jesteśmy dumni z naszej gminy. Jesteśmy społecznością, która ma swoje tradycje, a lokalne różnice stanowią o naszej sile, jako wspólnoty samorządowej. Bo Mieszkańcy są nie tylko celem Strategii, ale równocześnie siłą te rozwiązania wprowadzającą.

Wybiegając w przyszłość widzimy Gminę Roźwienica jako miejsce przyjazne mieszkańcom, małą Ojczyznę, z którą się identyfikują, gminę w ludzkiej skali, w której usługi są łatwo dostępne, znalezienie pracy nie stanowi problemu, dobrze zorganizowane szkoły zapewniają wysoki poziom nauczania i każde dziecko ma zapewnione miejsce w przedszkolu. Liczne atrakcje i przyroda zapewniają możliwość spędzania wolnego czasu. Powietrze, którym oddychamy jest czyste, nie obawiamy się wyjścia na spacer w zimowe popołudnie, nie sprawdzamy przed wyjściem, jaka jest jakość powietrza, bo zawsze jest co najmniej dobra.

Zależy nam bardzo, by przyciągać do gminy inwestorów, którzy z troską podchodzą do ochrony środowiska, a swoje firmy chcą rozwijać w sposób zrównoważony. Takich przedsiębiorców i inwestorów będziemy wspierać, wspólnie z nimi planować i budować rozwój gospodarczy naszej gminy.

Szanowni Mieszkańcy

To jest nasza wspólna wizja, nasza odpowiedź na pytanie, jakiej gminy chcemy. To wskazanie dalekosiężnego kierunku rozwoju, swego rodzaju "latarnia morską", która wyznaczać będzie kierunek.

Życzę sobie i Państwu, aby to nasze wspólne marzenie opisane w „Strategii 2030” jak najszybciej się ziściło.

Wójt Gminy Roźwienica

Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Roźwienica na lata 2022-2030 było procesem wieloetapowym, szeroko angażującym mieszkańców gminy i przedstawicieli lokalnych instytucji i organizacji. Założeniem dokumentu było połączenie tradycji z nowoczesnością oraz pomysłów mieszkańców z wizją ekspertów zewnętrznych. Praca rozpoczęła się od stworzenia mapy problemów i wyzwań dla gminy Roźwienica w sześciu obszarach – środowisko, ekonomia, ludzie, życie, zarządzanie i mobilność. Lista wyzwań powstała w oparciu o analizę danych statystycznych, polityk i dokumentów strategicznych obowiązujących w gminie oraz literatury przedmiotu. Równocześnie prowadzone były wywiady bezpośrednie z wybranymi pracownikami Urzędu.

Przygotowana została także ankieta badająca opinię mieszkańców na temat jakości życia w gminie. Zakończenie tego etapu nastąpiło we wrześniu 2022, a jego efektem było powstanie raportu diagnostycznego opisującego sytuację w gminie.

Dokument został uzupełniony o listę wskaźników, zaś sformułowane cele i kierunki zmian zostały zweryfikowane pod względem zgodności z dokumentami wyższego rzędu o charakterze krajowym i regionalnym. Sformułowano inne niezbędne elementy Strategii - system monitoringu.

ROZDZIAŁ 2

METODOLOGIA STRATEGII ROZWOJU GMINY ROŻWIENICA NA LATA 2022 - 2030

2.1. Pojęcie Strategii Rozwoju

Strategia Rozwoju jest dokumentem, który w jasny sposób wskazuje kierunki, w jakich powinna zmierzać gmina, aby zapewnić zrównoważony rozwój, a mieszkańcom poprawę jakości życia. Jej celem jest znalezienie odpowiedzi na pytanie, co trzeba zrobić, aby funkcjonować i rozwijać się w przyszłości. Strategia Rozwoju Gminy Roźwienica to plan długofalowego działania Rady Gminy Roźwienica, Wójta Roźwienicy i wspierających go urzędników z Urzędu Gminy w Roźwienicy oraz wszystkich, którym na sercu leży lepsze jutro gminy.

Strategia określa sposoby działania wobec szans i zagrożeń wynikających ze zmieniającego się otoczenia i działań innych podmiotów. Zgodnie z zapisami Strategii działanie takie jest ukierunkowane przez wartości i opcje uznane przez społeczność lokalną, bazujące na wewnętrznym potencjale sił przy uwzględnieniu jej wewnętrznych słabości.

Strategia ma charakter krótkookresowy tzn. obejmuje zwykle okres kilku lat. Dłuższa perspektywa dla potrzeb jednostek samorządu terytorialnego nie jest zasadna, ponieważ powoduje, że cele stają się mniej realne np. nie spełniają kryterium SMART (Konkretność, Mierzalność, Atrakcyjność, Realność, Określoność w czasie).

Dokument nie może zawierać precyzyjnej listy inwestycji do realizacji, a jedynie wskazać te kluczowe, ponieważ z definicji jest to domeną Wieloletnich Prognoz Finansowych. Tak szczegółowe informacje mogą być umieszczane tylko w dokumentach, które zawierają stale aktualizowane plany finansowe. Popętnienie takiego błędu spowodowałoby, że Strategia bardzo szybko straciłaby swoją aktualność i wystąpiłaby konieczność zmiany przez Radę Gminy.

Warto zauważyć, że Strategia jest dokumentem „otwartym”, nie powinna być opracowaniem „zamkniętym w szafie”, o którym przypomina się tylko wtedy, gdy istnieje konieczność dodatkowego uzasadnienia dokumentacji aplikacyjnej przy ubieganiu się o dofinansowanie. Przyjmuje się, że mogą pojawić się czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, które w istotny sposób mogą wpłynąć na założenia dokumentu. Dlatego proces realizacji Strategii powinien mieć charakter dynamicznej ciągłości, uwzględniającej możliwe zmiany uwarunkowań, w celu ewentualnej korekty planów.

Strategia Rozwoju jest dokumentem, który w swoich założeniach ma być drogowskazem do rozwoju gminy. Określa on m. in.: ostateczną wizję rozwoju, operacyjne i strategiczne cele wraz z zadaniami, a także sposobem ich realizacji.

Dokument ten musi przede wszystkim wyróżniać się pewnymi cechami:

- zawierać analizę sytuacji na danym terenie,
- opracowywany plan działań musi odpowiadać na problemy tego obszaru,
- powinien być oparty na zasobach lokalnych i wskazywać wyraźnie na oddolny charakter jego realizacji,
- powinien zawierać opis kluczowych celów strategicznych,
- powinien zawierać system monitorowania, aktualizacji i oceny.

Strategia Rozwoju stanowi podstawę działania gminy, programów i przedsięwzięć, a także polityki przestrzennej (jedna z podstaw dla sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy). Informuje o warunkach podejmowania i realizacji wszelkich działań w gminie. Podnosi wiarygodność wobec partnerów zewnętrznych, dla których niejednokrotnie stanowi podstawę oceny współpracy z gminą lub lokalizacji własnych działań na terenie gminy.

Stanowi podstawę korzystania przez gminę z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej i innych zewnętrznych źródeł finansowania. Zgodnie z Dyrektywą Unii Europejskiej każda jednostka samorządowa powinna opierać swoje działania inwestycyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej na planie strategicznym. Po wstąpieniu Polski do UE Strategia Rozwoju oraz Program Rozwoju są wskazywane, jako jedne z najważniejszych dokumentów (nadrzędne wobec innych dokumentów) w funkcjonowaniu Jednostek Samorządu Terytorialnego, przedstawiające kierunki rozwoju jednostki na najbliższe lata.

Najważniejsze jest jednak, że Strategia Rozwoju tworzy platformę współdziałania wszystkich zainteresowanych podmiotów - głównych aktorów życia publicznego (mieszkańców, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, przedsiębiorców oraz władz gminy) w celu wypracowania wspólnej przyszłości, odpowiadającej ich potrzebom.

2.2. Wymogi prawne opracowania

Podstawą prawną uchwalenia Strategii Rozwoju Gminy Roźwienica na lata 2022-2030 jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Zgodnie z art. 10e ust. 1 tejże ustawy gmina może opracować strategię rozwoju gminy, natomiast art. 10f ust. 2 określa, że projekt strategii opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii, dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w strategii rozwoju województwa.

Poprzednia strategia opracowana w 1999 r. jest już mocno nieaktualna. Obecnie, w stosunku do tego okresu, zmieniły się uwarunkowania społeczne i gospodarcze. Dzięki absorpcji środków unijnych i krajowych zmodernizowano m.in. szereg dróg zmieniła się skala infrastruktury technicznej (w tym zwłaszcza wodno-kanalizacyjnej, której długość w ostatnich latach zwiększyła się) oraz infrastruktura szkolnictwa.

Jednak najważniejszym argumentem przemawiającym za aktualizacją strategii są ramy wieloletnie budżetu Unii Europejskiej, które zobowiązują gminę do opracowania wizji rozwoju uwzględniającej nowe wyzwania i polityki horyzontalne.

Powyższe przesłanki jednoznacznie wskazują, iż pożądane jest, aby gmina Roźwienica ponownie oceniła swój potencjał i uwarunkowania rozwoju, a także na nowo określiła cele i kierunki, które będą odpowiadać nowym uwarunkowaniom.

2.3. Procedura formułowania Strategii Rozwoju Gminy Roźwienica

Procedura formułowania Strategii Rozwoju Gminy Roźwienica na lata 2022-2030 jest złożonym procesem w ramach, którego należy wymienić następujące etapy:

Etap I – Przygotowanie do wdrożenia:

- decyzja samorządu o rozpoczęciu procedury formułowania strategii rozwoju lokalnego,
- wybór zespołu ekspertów zewnętrznych,
- przygotowanie ankietyzacji mieszkańców.

Etap II – Przygotowanie diagnozy:

- zbieranie i analiza danych o gminie,
- analiza dokumentów strategicznych lokalnych, regionalnych, krajowych i europejskich,
- ocena przebiegu procesów rozwojowych w przeszłości,
- analiza zasobów gminy oraz trendów społeczno-gospodarczych,
- identyfikacja słabych i mocnych stron gminy,
- określenie szans i zagrożeń rozwoju gminy.

Etap III – Hierarchizacja celów:

- sformułowanie wizji i misji gminy,
- opracowanie scenariuszy rozwoju gminy,
- określenie strategicznych celów rozwoju,
- określenie celów operacyjnych,
- hierarchizacja celów.

Etap IV – Implementacja strategii:

- konsultacje dokumentu ze społecznością lokalną,
- określenie podmiotów, procedury oraz monitoringu w procesie wdrażania strategii,
- przyjęcie Strategii Rozwoju przez Radę Gminy w Roźwienicy,
- realizacja projektów przyczyniających się do osiągnięcia celów strategicznych.

ROZDZIAŁ 3

DIAGNOZA GMINY ROŻWIENICA

3.1. Położenie geograficzne

Gmina Roźwienica położona jest we wschodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie jarosławskim w odległości 9 km od Jarosławia. Graniczy z gminami Pawłosiów, Pruchnik, Rokietnica, Chłopice w powiecie jarosławskim oraz z gminą Krzywca w powiecie przemyskim i gminą Zarzecz w powiecie przeworskim. W skład gminy wchodzi 12 sołectw: Bystrowice, Chorzów, Częstkowice, Czudowice, Mokra, Roźwienica, Rudołowice, Tyniowice, Węgierka, Więckowice, Wola Węgierska, Wola Roźwienicka.

Gmina Roźwienica zajmuje powierzchnię 68,91 km² zamieszkałą przez około 6 260 osób.

Mapa 1. Położenie Gminy Roźwienica na tle Województwa Podkarpackiego

Źródło: <https://pl.wikipedia.org>

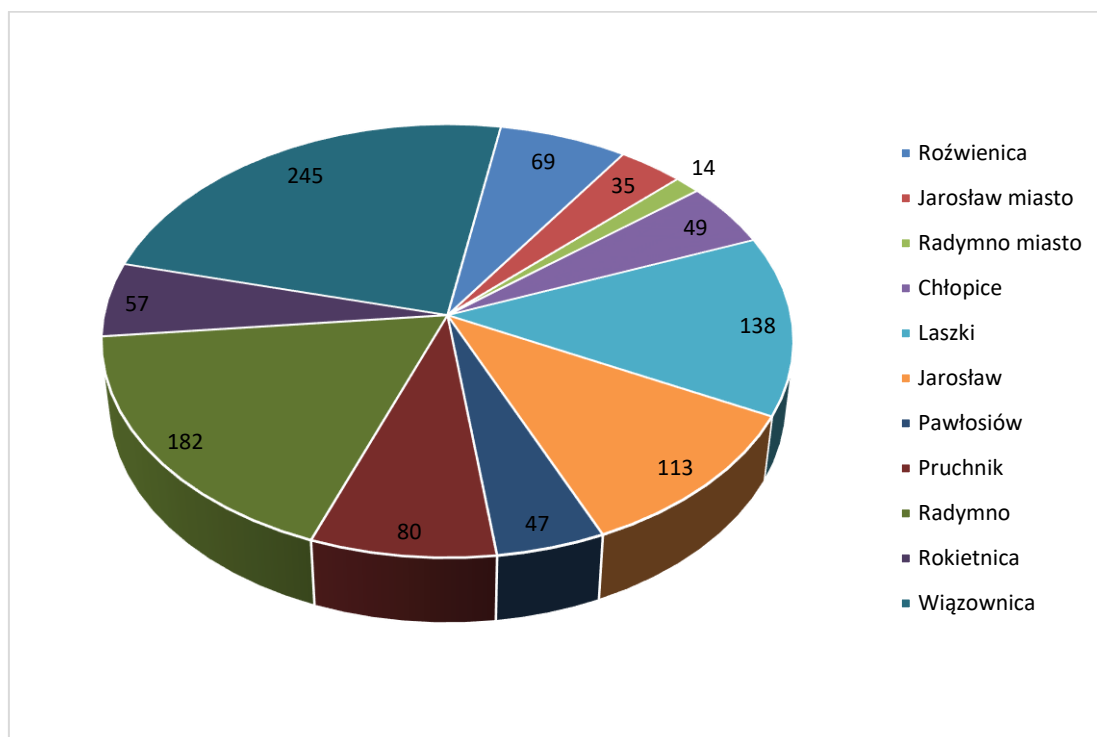
Mapa 2. Gminy powiatu jarosławskiego

Źródło: <https://pl.wikipedia.org>

Gmina Roźwienica obejmuje obszar o powierzchni 68,91 km² i zamieszkiwało ją na dzień 31.12.2021 r. 6260 osób. Pod względem powierzchni, gmina Roźwienica plasuje się na szóstym miejscu w powiecie jarosławskim, co zostało uwidocznione na poniższym wykresie.

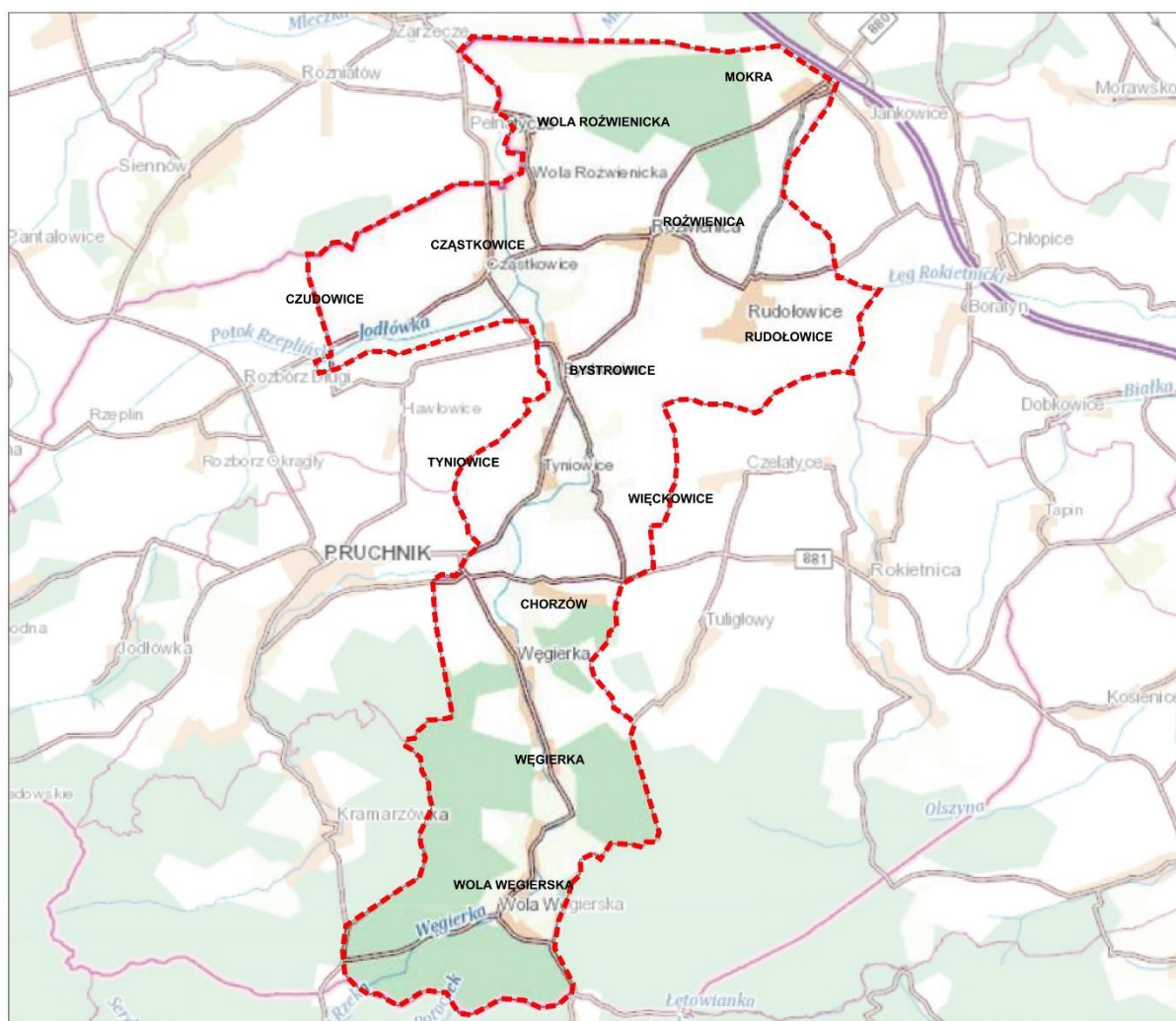
Wykres 1. Powierzchnia gmin powiatu jarosławskiego w km²

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

W skład gminy wchodzi 12 sołectw: Bystrowice, Chorzów, Częstkowice, Czudowice, Mokra, Roźwienica, Rudołowice, Tyniowice, Węgierka, Więckowice, Wola Węgierska, Wola Roźwienicka.

Mapa 3. Wykaz miejscowości wchodzących w skład Gminy Roźwienica

Źródło: Opracowanie własne

Trzy dominujące miejscowości to Węgierka, Wola Węgierska, Wola Roźwienicka, które stanowią łącznie 43,31 % całego obszaru gminy.

Tabela 1. Podział administracyjny Gminy Roźwienica

Miejscowość	Powierzchnia w ha ²	Struktura %
Bystrowice	456,95	6,65
Chorzów	313,28	4,56
Czastkowice	444,44	6,47
Czudowice	321,99	4,69
Mokra	218,41	3,18

Rożwienica	746,12	10,86
Rudołowice	773,82	11,26
Tyniowice	321,49	4,68
Węgierka	1100,23	16,01
Więckowice	298,21	4,34
Wola Rożwienicka	886,69	12,61
Wola Węgierska	1009,79	14,69
Razem	6891,42	100,00

Źródło: SUIKZ gminy Rożwienica.

Gmina Rożwienica ma dogodne położenie komunikacyjne zarówno z sąsiednimi gminami, jak i większymi aglomeracjami, gdyż przebiegają przez nią drogi dwie wojewódzkie i 7 powiatowych.

Gmina Rożwienica leży w obrębie Przemysko-Dynowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

3.2. Sytuacja demograficzna

Jednym z głównych czynników, determinujących procesy rozwojowe oraz mających wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą w każdej gminie są jej mieszkańcy. Potencjał demograficzny gminy Rożwienica według danych GUS, na dzień 31 grudnia 2021 r. to 6 180 mieszkańców, natomiast gęstość zaludnienia wynosiła 90 osób/km².

Tabela 2. Ludność, średnia gęstość zaludnienia oraz powierzchnia gmin powiatu jarosławskiego

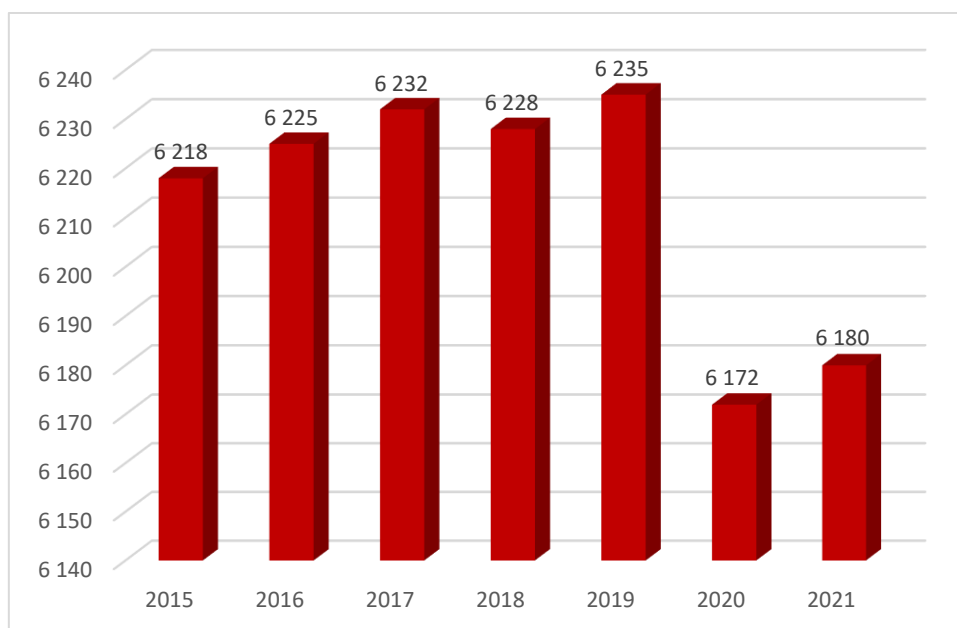
Gminy powiatu jarosławskiego	Ludność				Wzrost/spadek [%]	Powierzchnia [km²]
	2016		2021			
	Osób/km²	mieszkańcy	Osób/km²	mieszkańcy		
Rożwienica	90	6 225	90	6 180	-0,72	69
Jarosław miasto	1092	38 217	1027	35 945	-5,94	35
Radymno miasto	383	5 358	362	5 066	-5,45	14
Chłopice	114	5 595	108	5 335	-4,65	49
Laszki	51	6 993	48	6 677	-4,52	138
Jarosław	116	13 174	116	13 141	-0,25	113
Pawłosiów	179	8 412	180	8 480	0,80	47
Pruchnik	122	9 807	117	9 337	-4,79	80
Radymno	63	11 458	60	10 985	-4,13	182
Rokietnica	77	4 375	74	4 207	-3,84	57
Wiązownica	48	11 685	48	11 662	-0,20	245
Powiat Jarosławki	118	121 299	114	117 015	-3,53	1 029

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Na przestrzeni ostatnich lat, w większości gmin powiatu jarosławskiego można zauważyć tendencję spadkową, jeśli chodzi o liczbę mieszkańców. Spadki te były jednak nieznaczne - najwięcej mieszkańców biorąc pod uwagę dane za rok 2015 i 2021 ubyło w mieście Jarosław. W stosunku do roku 2016 ludność Jarosławia zmniejszyła się o 2272 osób (spadek liczby mieszkańców o 5,94%). Natomiast wzrost liczby mieszkańców odnotowany został jedynie w gminie Pawłosiów.

W latach 2015-2021, na terenie gminy Roźwienica liczba mieszkańców zmniejszyła się o 38 osoby. Sytuacja ta została przedstawiona na poniższym wykresie:

Wykres 2. Stan ludności w gminie Roźwienica na przestrzeni w latach 2015-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

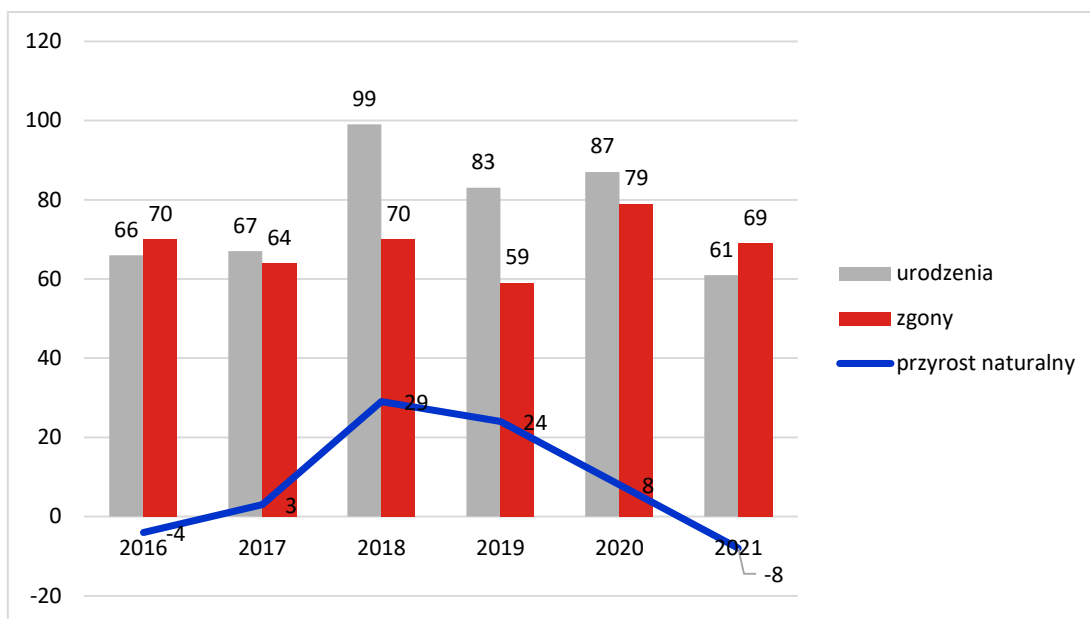
Jednym z kluczowych czynników wpływających na zmianę liczby ludności jest ruch naturalny ludności oraz wynikający z niego przyrost naturalny. Liczbę urodzeń i zgonów w gminie Roźwienica, a także wartość przyrostu naturalnego na przestrzeni lat 2016-2021 przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 3. Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Roźwienica na przestrzeni lat 2016 -2021

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Urodzenia	66	67	99	83	87	61
Zgony	70	64	70	59	79	69
Przyrost naturalny	-4	3	29	24	8	-8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 3. Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Roźwienica na przestrzeni lat 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

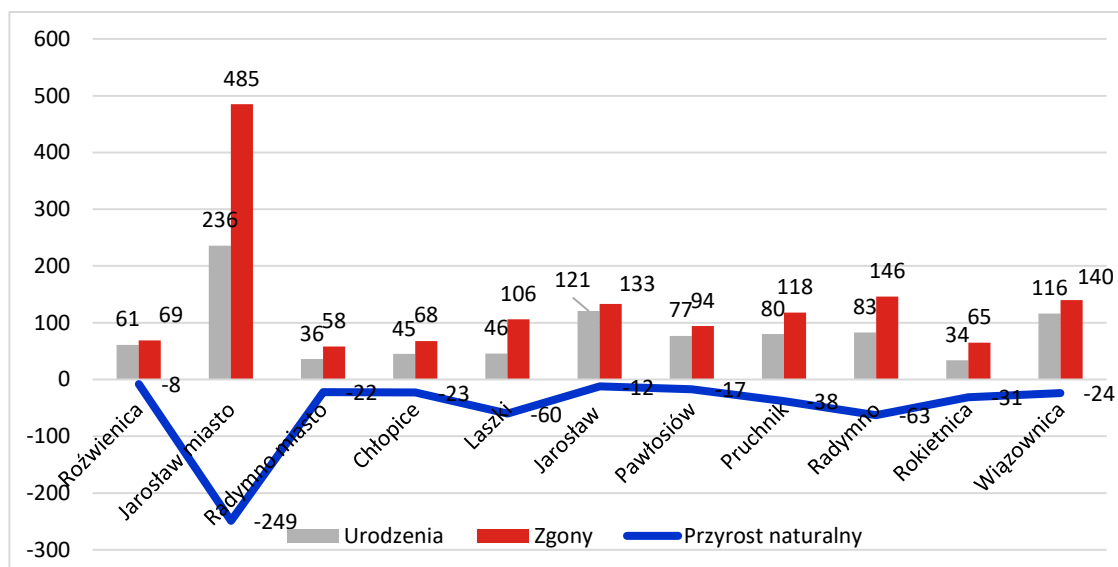
Powyższe dane wskazują ogólnie, na utrzymywaniu się w gminie Roźwienica trendu spadkowego, jeśli chodzi o liczbę urodzin. Sytuacja gminy nie wygląda źle na tle całego powiatu jarosławskiego – pod względem wartości przyrostu naturalnego gmina Roźwienica zajmuje pierwsze miejsce w powiecie. Liczbę urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny w 2021 r. na tle pozostałych gmin powiatu jarosławskiego, przedstawia poniższa tabela i wykres.

Tabela 4. Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminach powiatu jarosławskiego w 2021

Gmina	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
Roźwienica	61	69	-8
Jarosław miasto	236	485	-249
Radymno miasto	36	58	-22
Chłopice	45	68	-23
Laszki	46	106	-60
Jarosław	121	133	-12
Pawłosiów	77	94	-17
Pruchnik	80	118	-38
Radymno	83	146	-63
Rokietnica	34	65	-31
Wiązownica	116	140	-24

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 4. Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny na terenie gmin powiatu jarosławskiego w roku 2021

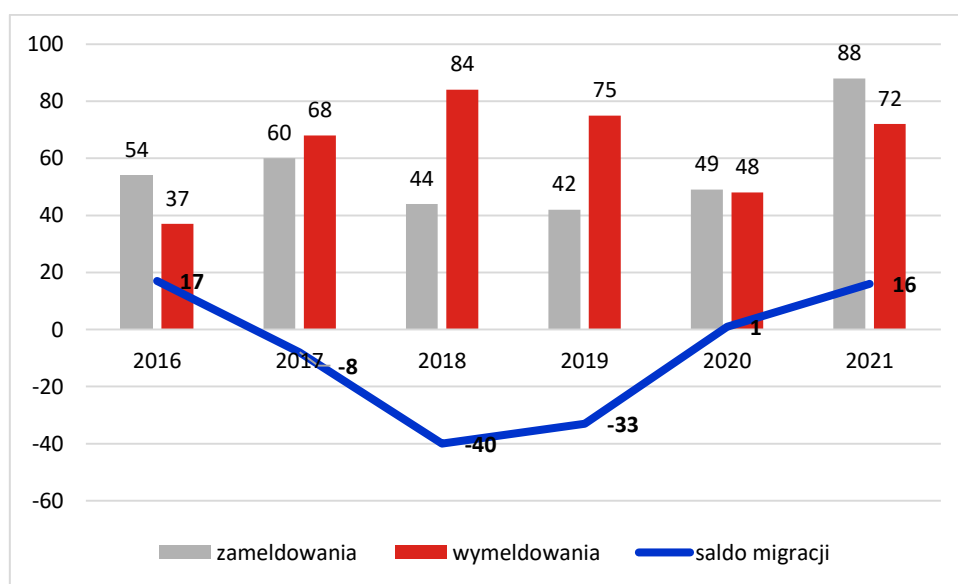

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Innym zasadniczym czynnikiem, mającym wpływ na liczbę ludności w gminie jest saldo migracji. W 2021 roku, według danych z Banku Danych Lokalnych w Gminie Rożwienica zameldowano 88 osób oraz wymeldowano 72 osoby, w wyniku czego saldo migracji wyniosło dla gminy Rożwienica wartość 16. Na przestrzeni lat 2016–2021 można zaobserwować, iż w gminie raz jest więcej zameldowań a czasami wymeldowań.

Liczbę zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji na przestrzeni lat 2016–2021 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 5. Zameldowania i wymeldowania ogółem w gminie Rożwienica na przestrzeni lat 2016–2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

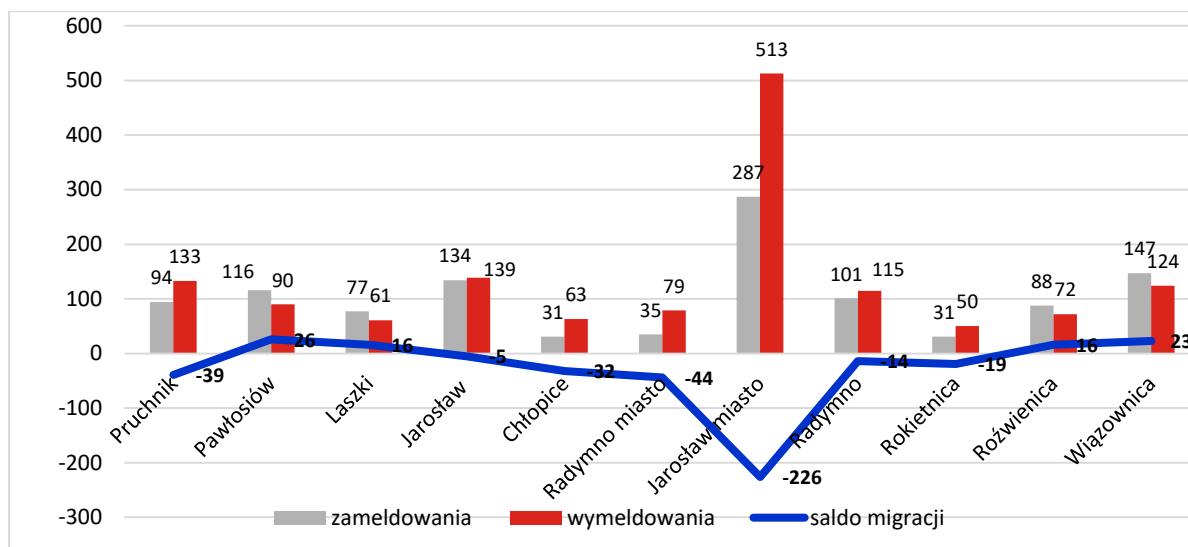
Tabela 5. Zameldowania i wymeldowania ogółem w gminie Rożwienica na przestrzeni lat 2019-2021

Lp.	Miejscowość	2019			2020			2021		
		Zameldowani	Wymeldowania	Liczba mieszkańców ogółem	Zameldowani	Wymeldowania	Liczba mieszkańców ogółem	Zameldowani	Wymeldowania	Liczba mieszkańców ogółem
1	Bystrowice	14	19	502	8	14	485	12	17	489
2	Chorzów	7	11	259	4	11	254	2	4	250
3	Cząstkowice	22	18	461	9	14	446	28	12	471
4	Czudowice	3	6	232	9	17	223	12	6	231
5	Mokra	12	6	283	16	11	295	31	16	316
6	Rożwienica	25	29	738	17	8	743	47	41	762
7	Rudołowice	27	37	1178	33	32	1160	35	48	1156
8	Tyniowice	15	11	496	20	20	496	18	19	495
9	Węgierka	25	15	839	24	24	833	18	45	816
10	Więckowice	3	4	202	5	1	207	6	8	207
11	Wola Rożwienicka	7	20	510	10	12	505	11	20	499
12	Wola Węgierska	17	20	621	16	16	619	10	23	608

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminy Rożwienica

Na podstawie powyższych danych można przyjąć, że główny wpływ na zmniejszającą liczbę mieszkańców w gminie ma ujemne saldo migracji, co z kolei wpływa na sytuację społeczno-gospodarczą oraz potencjał demograficzny gminy. Istotnym problemem jest również odpływ ludzi młodych, wykształconych, aktywnych i innowacyjnych, co przyczynia się do zmniejszania potencjalnych zasobów pracy, a także obniżania ich jakości. Ujemne saldo migracji występuje jednak w większości gmin powiatu jarosławskiego, a najniższe w mieście Jarosław i mieście Radymno oraz w gminie Pruchnik a najwyższe w gminie Pawłosiów. Dane te zostały przedstawione w poniższym wykresie.

Wykres 6. Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji na terenie gmin powiatu jarosławskiego w roku 2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL

Wśród mieszkańców gminy Rożwienica, najliczniej reprezentowaną grupą wiekową są osoby w wieku 0-19 lat, których liczba na koniec 2021 roku wynosiła 1 381 osoby, co stanowiło 22,35 % ogółu ludności gminy. Kolejne miejsca w strukturze wiekowej mieszkańców gminy zajmują grupy wiekowe: 30-39 (16,29% ogółu) i 65 i więcej (15,25% ogółu). Szczegółowe dane w tej kwestii przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Rożwienica w 2021 roku

Przedział wiekowy	ogółem		w tym kobiety		w tym mężczyźni	
	Liczba mieszkańców	% ogółu mieszkańców	Liczba kobiet	% ogółu kobiet	Liczba mężczyzn	% ogółu mężczyzn
0-19	1 381	22,35	676	10,94	705	11,41
20-24	387	6,26	161	2,60	226	3,66
25-29	456	7,38	225	3,64	231	3,74
30-39	1 007	16,29	479	7,75	528	8,54
40-49	855	13,83	414	6,70	441	7,13
50-59	769	12,44	381	6,17	388	6,27
60-64	383	6,20	199	3,22	184	2,98
65 i więcej	942	15,25	560	9,06	382	6,19
Razem	6 180	100,00	3 095	50,08	3 085	49,92

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

3.3. Oświata i wychowanie

Oświata pełni niezwykle istotną rolę w sferze społecznej i kształtowaniu kapitału ludzkiego. Znaczenie oświaty w gminie jest bardzo duże, o czym świadczą między innymi nakłady finansowe, jakie są na nią ponoszone z budżetu gminy.

Na terenie gminy Roźwienica funkcjonuje 7 szkół podstawowych, w tym 2 społeczne prowadzone przez Stowarzyszenie na rzecz Edukacji i Kultury Gminy Roźwienica.

Na terenie gminy Roźwienica funkcjonują następujące publiczne placówki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa im. Orląt Lwowskich w Roźwienicy,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Curie Skłodowskiej w Węgierce,
- Szkoła Podstawowa im. gen. dyw. Kazimierza Gilarskiego w Rudołowicach,
- Szkoła Podstawowa w im. Św. Stanisława Kostki Woli Węgierskiej,
- Szkoła Podstawowa im Henryka Sienkiewicza w Tyniowicach,
- Społeczna Szkoła Podstawowa w Częstkowicach szkoła prowadzona przez Stowarzyszenie na rzecz Edukacji i Kultury Gminy Roźwienica,
- Społeczna Szkoła Podstawowa w Woli Roźwienickiej przez Stowarzyszenie na rzecz Edukacji i Kultury Gminy Roźwienica,

Edukację na poziomie szkoły ponadpodstawowej prowadzą szkoły poza terenem gminy.

Stowarzyszenie Na Rzecz Edukacji i Kultury Gminy Roźwienica prowadzi Publiczne Przedszkole w Roźwienicy liczące 11 oddziałów. Szczegółowy wykaz placówek edukacyjnych zawierają poniższe tabele.

Tabela 7. Liczba dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych - „O” i punktach przedszkolnych w roku szkolnym 2021/2022

Wyszczególnienie	Liczba dzieci	Liczba oddziałów
Oddział przedszkolny nr 1 w Roźwienicy	18	1
Oddział przedszkolny nr 2 w Roźwienicy	20	1
Oddział przedszkolny nr 3 w Rudołowicach	20	1
Oddział przedszkolny nr 4 w Rudołowicach	20	
Oddział przedszkolny nr 5 w Węgierce	13	1
Oddział przedszkolny nr 6 w Węgierce	9	
Oddział przedszkolny nr 7 w Woli Węgierskiej	13	1
Oddział przedszkolny nr 8 w Tyniowicach	12	1
Oddział przedszkolny nr 9 w Bystrowicach/ Przedszkole Opiekuńcze	19 19	1
Oddział przedszkolny nr 10 w Częstkowicach	13	1
Oddział przedszkolny nr 11 w Woli Roźwienickiej	22	1
Oddział „O” przy Szkole Podstawowej w Woli Węgierskiej	9	1
RAZEM	207	10

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Roźwienica

Tabela 8. Liczba dzieci uczęszczających do szkół na terenie gminy Roźwienica w roku szkolnym 2021/2022

Nazwa szkoły	Liczba uczniów
Szkoła Podstawowa im. Orłąt Lwowskich w Roźwienicy	181
Szkoła Podstawowa im. Marii Curie Skłodowskiej w Węgierce	53
Szkoła Podstawowa im. gen. dyw. Kazimierza Gilarzkiego w Rudołowicach	74
Szkoła Podstawowa w im. Św. Stanisława Kostki Woli Węgierskiej	63
Szkoła Podstawowa im Henryka Sienkiewicza w Tyniowicach	48
Spółeczna Szkoła Podstawowa w Częstkowicach	12
Spółeczna Szkoła Podstawowa w Woli Roźwienickiej	8
RAZEM	439

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Roźwienica

Według danych GUS z 2020 roku, do wszystkich placówek oświatowych na terenie gminy Roźwienica uczęszczało 632 uczniów, z tego 193 do placówek przedszkolnych. W stosunku do 2016 roku, liczba uczniów zmniejszyła się. Dane dotyczące liczby uczniów w placówkach oświatowych w latach 2016-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Liczba uczniów w placówkach oświatowych w roku 2016-2020 bez klas specjalnych

Rodzaj placówki/rok	2016	2017	2018	2019	2020
Szkoły podstawowe	343	391	447	451	439
Przedszkola	198	201	209	197	193
Gimnazja	166	104	54	-	-
Razem	707	696	710	648	632

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

3.4. Ochrona zdrowia

Dostęp do opieki zdrowotnej jest jednym z istotnych czynników wpływających na sytuację zdrowotną i jakość życia mieszkańców gminy. W 2021 r. na terenie gminy Roźwienica Podstawową opiekę zdrowotną dla mieszkańców gminy Roźwienica zapewniał Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej ROZ-MED, który prowadzi działalność w dwóch lokalizacjach:

- w Roźwienicy, w której opiekę zdrowotną świadczy:
 - 4 lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej,
 - 2 stomatologów + asystentka,
 - 3 pielęgniarki środowiskowe,
 - 1 pielęgniarka zabiegowa,
 - 1 położna
- w Węgierce, w której opiekę zdrowotną świadczy:
 - 1 lekarz podstawowej opieki zdrowotnej,
 - 1 pielęgniarka środowiskowa.

Placówki świadczące opiekę zdrowotną na terenie gminy Rożwienica, realizują działania związane w szczególności z badaniem i poradą lekarską w zakresie kompetencji lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, opieką stomatologiczną, specjalistyczną, ambulatoryjną opieką położniczo-ginekologiczną, pielęgniarstwem środowiskowo-rodzinnym i szkolno-wychowawczym, a także szczepieniami ochronnymi i działaniami profilaktycznymi.

Poza tym, na terenie Gminy Rożwienica funkcjonuje jedna apteka zaopatrująca mieszkańców Gminy w leki oraz zaopatrzenie lecznicze. Pełną obsługę w zakresie ochrony zdrowia pełni miasto Jarosław. Najbliższy szpital oraz całodobowe przychodnie znajdują się w Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu.

Tabela 10. Dane dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Rożwienica w 2016 oraz 2020 roku

Wyszczególnienie	2016	2020
Przychodnie	2	3
Apteki	1	1
Porady lekarskie	26 343	24 961

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Ze względu na niewystarczający zakres usług medycznych, jeśli chodzi o badania specjalistyczne, pacjenci z terenu gminy Rożwienica korzystają również z przychodni w miastach Jarosław, Przemyśl i Rzeszów, gdzie znajdują się również szpitale powiatowe, wojewódzkie i specjalistyczne.

3.5. Pomoc społeczna

Działania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy Rożwienica realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rożwienicy.

Podstawowym celem działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Rożwienicy jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie niekorzystnym sytuacjom życiowym oraz podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin i ich integracji ze środowiskiem, zapobiegania powstawaniu trudnych sytuacji życiowych i marginalizacji społecznej.

Ośrodek wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia tych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka poprzez między innymi:

- Przyznawanie i wypłaty różnorodnych świadczeń pieniężnych - dofinansowań, zapomóg pożyczek ekonomicznych na usamodzielnienie, zasiłków rodzinnych, opiekuńczych i wychowawczych oraz innych świadczeń socjalnych,

- świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- organizowanie i prowadzenie poradnictwa specjalistycznego,
- opłacanie składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- sprawianie pogrzebów, w tym osobom bezdomnym,
- przyznawanie pomocy w naturze,
- prace socjalne,
- prowadzenie dożywiania dzieci.

Realizuje również zadania wynikające z przepisów prawa z zakresu osłony socjalnej i polityki społecznej, w tym prorodzinnej.

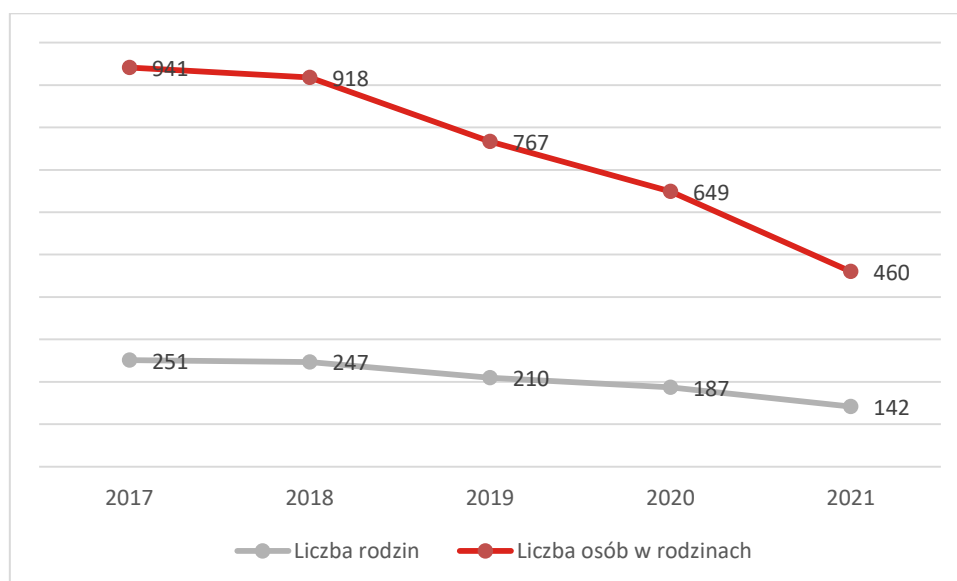
Tabela 11. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających pomocy społecznej na terenie gminy Roźwienica w latach 2017-2021

Wyszczególnienie/Rok	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba rodzin	251	247	210	187	142
Liczba osób w rodzinach	941	918	767	649	460

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Roźwienica

Liczbę rodzin i osób, znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej objętych pomocą społeczną przedstawia poniższy wykres.

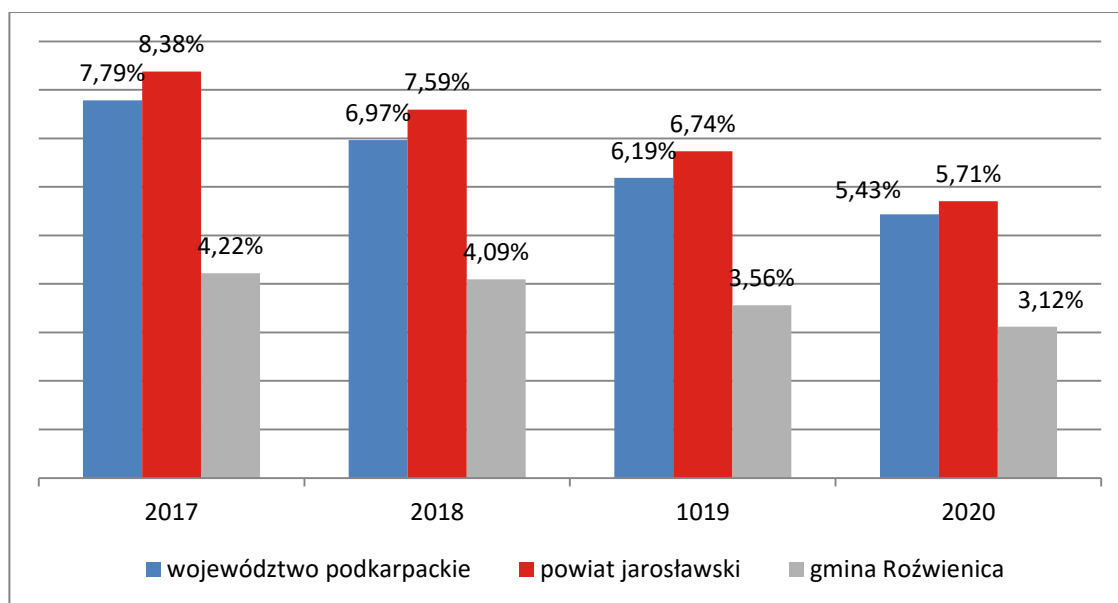
Wykres 7. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających pomocy społecznej na terenie gminy Roźwienica w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie na podstawie danych z Urzędu Gminy Roźwienica

Jak wynika z powyższej tabeli oraz wykresu, na przestrzeni lat 2017-2021, zmniejszyła się liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodka o 109 (spadek o ok. 43,43%), w tym liczba osób objętych wsparciem o 481 osób (spadek o ok. 51,11%). Może to świadczyć o poprawie sytuacji rodzin, które korzystały dotychczas ze świadczeń pomocy społecznej. Wpływ na to miało uruchomienie świadczenia „Rodzina 500+”, a także wzrost najniższego wynagrodzenia oraz minimalnych emerytur i rent. Zjawisko to występuje ogólnie w powiecie jarosławskim i województwie podkarpackim, a fakt ten odzwierciedla poniższy wykres, przedstawiający udział osób korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem.

Wykres 8. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na przestrzeni lat 2017-2020 w województwie podkarpackim, powiecie jarosławskim oraz gminie Roźwienica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Tabela 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy z uwzględnieniem powodów udzielania pomocy i wsparcia w gminie Roźwienica w latach 2020-2021

Powody udzielania pomocy i wsparcia	2020	2021
	Liczba rodzin	Liczba rodzin
Ubóstwo	72	66
Bezrobocie	73	54
Niepełnosprawność	76	50
Długotrwała lub ciężka choroba	19	21
Potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność	62 57	46 43
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	16	12

Alkoholizm	6	2
Przemoc w rodzinie	3	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	1
Zdarzenie losowe	5	0
Bezdomność	0	0

Źródło: Opracowanie na podstawie raportów GOPS w Roźwienicy

Jak przedstawiają powyższe dane, w 2021 roku tak samo jak w 2020 roku, najczęstszą przyczyną objęcia rodzin pomocą społeczną było ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, jednak w porównaniu do 2020 r., w 2021 liczba osób objętych pomocą z tych przyczyn zmniejszyła się nieznacznie.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Roźwienicy realizuje również świadczenia rodzinne, którymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego;
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne;
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;
- świadczenie rodzicielskie,
- zasiłek dla opiekuna

Liczbę korzystających ze świadczeń rodzinnych oraz kwoty wypłacanych świadczeń w gminie Roźwienica w latach 2016-2020, przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Liczba korzystających ze świadczeń rodzinnych na terenie gminy Roźwienica oraz kwoty wypłacanych świadczeń w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	322	313	300	289	262
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	657	641	624	593	540
Dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	592	587	570	552	504
Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w %	48,3	48,3	47,2	45,2	40,3
Kwota świadczeń rodzinnych ogółem w tys. zł	2 778	2 877	2 859	2 897	3 108
Kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami) w tys. zł	1 369	1 374	1 314	1 212	1 129

Kwota zasiłków pielęgnacyjnych w tys. zł	362	354	362	436	510
---	-----	-----	-----	-----	-----

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na podstawie powyższych danych możemy zaobserwować spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci - spadek o ok. 18,63%, a przez to i spadek liczby dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - spadek o 17,81%. Wart uwagi jest również wskaźnik, dotyczący udziału dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku – w 2020 roku udział ten wynosił 40,3%, natomiast w 2016 było to 48,3%. Może to świadczyć o poprawie warunków życia rodzin, podobnie jak w przypadku beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, spowodowanej realizacją świadczenia „Rodzina 500 +” oraz wzrostem minimalnych wynagrodzeń.

Inaczej przedstawia się kwestia kwot wypłacanych świadczeń rodzinnych, gdzie wystąpił zauważalny znaczny ich wzrost na przestrzeni lat 2016-2020. Od 2016 roku łączny wzrost tych kwot wyniósł ok. 330 tys. zł. Występował przy tym spadek kwoty wypłacanych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami. Wzrosły również kwoty wypłacanych świadczeń pielęgnacyjnych, co z kolei spowodowane jest wzrostem wysokości tych świadczeń.

Program Rodzina 500+ to pomoc finansowa ze strony państwa, którą mogą otrzymać rodzice oraz opiekunowie dzieci do 18 roku życia. Celem świadczenia jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Program Rodzina 500+ wszedł w życie 1 kwietnia 2016 roku i początkowo świadczenie było przyznawane na drugie i kolejne dziecko oraz pierwsze w przypadku spełnienia określonego kryterium dochodowego, natomiast od lipca 2019 roku przyznawane jest na każde dziecko niezależnie od dochodu i przysługuje rodzinie bez względu na stan cywilny rodziców.

W 2020 roku przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymały świadczenie wychowawcze „Rodzina 500 +” wyniosła 1 088, natomiast łączne wydatki w tej kwestii w 2020 roku na terenie gminy Roźwienica wyniosły 6 805 347 zł.

Na terenie Gminy Roźwienica działa Klub Senior+, który powstał w ramach rządowego programu, z którego Gmina pozyskała środki na dostosowanie pomieszczeń w należącym do gminy budynku. Klub Senior+ jest ośrodkiem wsparcia, który zapewnia usługi dla osób nieaktywnych zawodowo w wieku 60 + zamieszkujących na terenie Gminy Roźwienica.

Działania realizowane były zgodnie z Programem Wieloletnim Senior + na lata 2015-2020 współfinansowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Celem programu było zapewnienie wsparcia osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60+, poprzez umożliwienie korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji w szczególności oferty prozdrowotnej obejmującej usługi w zakresie aktywności ruchowej, edukacyjnej, kulturalnej rekreacyjnej i opiekuńczej. W ramach działalności Klub Senior+ zapewniał ofertę usług dostosowaną do potrzeb i możliwości seniorów. W ofercie znalazły się zajęcia manualne, usługi terapii zajęciowej, gry stolikowe, zajęcia kulinarne tematyczne, spacer, zajęcia edukacyjne, warsztaty tematyczne z dietetykiem, warsztaty tematyczne z psychologiem, warsztaty komputerowe, warsztaty z prawnikiem, warsztaty fotograficzne.

Z zajęć w Klubie korzystało 12 osób, które zgłosiły chęć uczestnictwa.

Gmina Rożwienica realizowała Program "Wspieraj Seniora", który był odpowiedzią na potrzeby osób starszych w wieku 70 lat i więcej, zwanych dalej Seniorami, w zakresie ochrony przed zakażeniem Covid-19, w związku z utrzymującym się stanem epidemii na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej i w roku 2021 był kontynuacją programu.

Celem programu było zapewnienie wsparcia Seniorów w wieku 70 lat i więcej, którzy w obowiązującym stanie pandemii zdecydowali się na pozostanie w domu i nie byli w stanie np. poprzez wsparcie rodziny zabezpieczyć sobie artykułów podstawowej potrzeby (artykuły spożywcze, środki higieny osobistej).

W szczególnych przypadkach pomoc mogła być udzielona również osobom przed 70 rokiem życia. Szczególne sytuacje oznaczały brak możliwości zapewnienia niezbędnych potrzeb wynikających ze stanu zdrowia oraz sytuacji rodzinnej i społecznej osoby. Ocena stanu sytuacji i udzielenia wsparcia osobie potrzebującej należała do decyzji ośrodka pomocy społecznej. Program zakładał pomoc w dostarczeniu niezbędnych produktów do domu seniora, by ograniczyć konieczność wychodzenia osób starszych na zewnątrz ze względu na ich bezpieczeństwo.

Na terenie gminy Rożwienica z programu skorzystało łącznie 4 osoby w tym 2 osoby wieku 70 lat i więcej, jak również w szczególnych przypadkach wsparcie otrzymali młodszy seniorzy tj. 2 osoby, które w tym szczególnym czasie zdecydowali się na pozostanie w domu, ze względu na stan zdrowia. Pomoc ta polegała głównie na zrobieniu zakupów pierwszej potrzeby tj. artykułów żywnościowych i środków higieny i innych niezbędnych potrzeb oraz realizacji recept. Usługa ta była świadczona kilkakrotnie.

Na terenie gminy Rożwienica brak jest placówek interwencyjnych, zajmujących się opieką nad dziećmi i młodzieżą, nie funkcjonują domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Na terenie gminy nie prowadzą działalności domy i schroniska dla bezdomnych, noclegownie.

3.6. Kultura i sport

3.6.1. Kultura

Kultura ma zasadniczy wpływ na jakość życia mieszkańców, tworząc relacje społeczne i pomagając w zaspokajaniu indywidualnych potrzeb niematerialnych. Aby spełniała swój cel musi być jednak stale rozwijana. Prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym.

Gmina Rożwienica charakteryzuje się słabo rozwiniętą infrastrukturą kulturalną. W Rożwienicy od 1940 r. działa Gminna Biblioteka Publiczna. Posiada ona filię w Węgierce. Biblioteki działają także przy placówkach oświatowych.

Gmina we współpracy z członkiniami koła gospodyń wiejskich, druhami z OSP, sołtysiem oraz radą sołecką w 2021 r. zorganizowała festyn z wieloma atrakcjami dla najmłodszych mieszkańców gminy. Ponadto co roku organizowane są dożynki gminne oraz festyn rodzinny ze społecznością szkoły podstawowej w Rożwienicy.

Ponadto w 2021 r. odbyła się Rekonstrukcja historyczna – najazd tatarski na placu przy plebanii w Rudołowicach. Wydarzenie zgromadziło bardzo wiele osób zarówno mieszkańców gminy jak i przyjezdnych. Grupa rekonstrukcyjna zaprezentowała się w kostiumach z epoki a lektor przybliżył zgromadzonym historię najazdu tatarskiego i spalenia kościoła w Rudołowicach. W inscenizacji brali udział również mieszkańcy Rudołowic

W każdej miejscowości gminy działa Koło Gospodyń Wiejskich, które nabyły osobowość prawną przez wpis do Rejestru prowadzonego przez Prezesa ARiMR. Wszystkie 12 kół korzysta z dotacji rządowej dla Kół Gospodyń Wiejskich.

Ważną instytucją, prowadzącą działalność w zakresie kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna w Roźwienicy posiadająca również filię w Węgierce. Biblioteki służą zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych gminnej społeczności oraz uczestniczą w upowszechnianiu wiedzy, kultury i promocji czytelnictwa.

Księgozbiór Biblioteki liczył na koniec 2021 r. 7871 woluminów, w większości stanowiła go literatura piękna dla dorosłych - 4086 pozycji oraz dla dzieci i młodzieży - 2778 pozycji, ale także literatura niebeletrystyczna 1007 pozycji i czasopisma oprawne.

W 2021 roku obie placówki Biblioteki odwiedziło 1564 osoby. Liczba zarejestrowanych nowych czytelników wyniosła 216 osób.

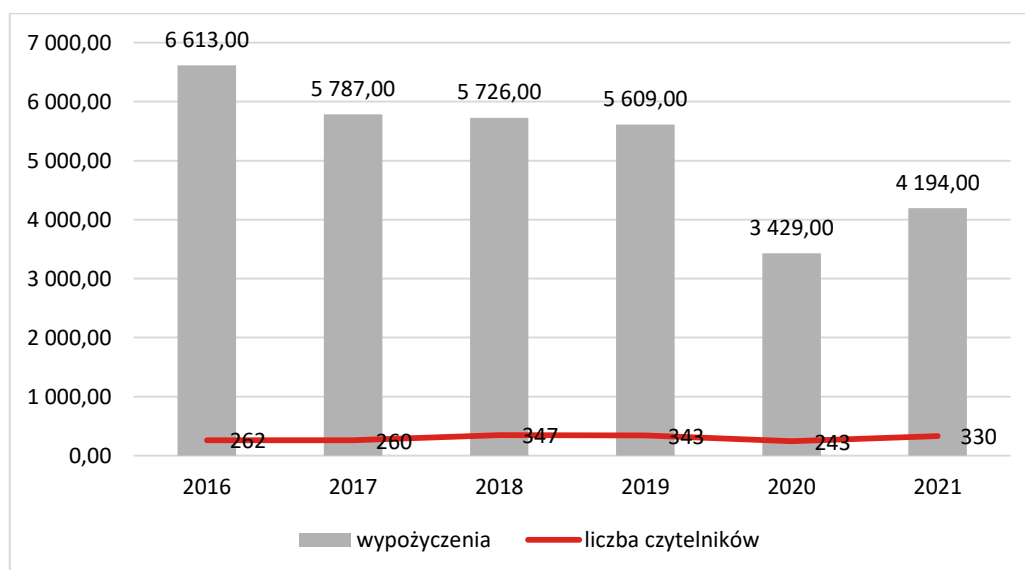
Ogółem wypożyczono 3676 pozycji książkowych, z czego:

- literatury dla dorosłych 2943,
- dla dzieci i młodzieży 637,
- niebeletrystycznej 96.

W zeszłym roku zakupiono ze środków z budżetu gminy 158 woluminów.

Liczbę czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz na przestrzeni lat 2016-2020, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9. Liczba czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz w gminie Roźwienica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Biblioteki w Roźwienicy i w Węgerce dysponują po jednym stanowisku komputerowym z dostępem do Internetu.

3.6.2. Sport

Sport w gminie Roźwienica odgrywa ważną rolę w życiu mieszkańców. Sfera sportu i rekreacji jest obszarem działań szkół podstawowych oraz wszelkich stowarzyszeń i związków powstałych na terenie gminy.

Gmina stara się stworzyć warunki do uprawiania sportu, aktywności fizycznej i rekreacyjnej oraz rozwijania sportowych uzdolnień dzieci, młodzieży i dorosłych. Jest to możliwe dzięki połączeniu takich elementów jak rozbudowywana i unowocześniana baza sportowa i finansowanie stowarzyszeń.

Na terenie Gminy Roźwienica znajdują się boiska sportowe w Rudołowicach, Roźwienicy i Węgerce. Sale sportowe znajdują się przy szkołach podstawowych w Roźwienicy i Węgerce.

Zadaniem klubów sportowych jest rozpowszechnianie kultury fizycznej, poprawienie lub wypracowanie kondycji fizycznej i psychicznej członków, rozwój stosunków międzyludzkich, jak również osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach poprzez uczestnictwo doraźne. Gmina Roźwienica wspiera i rozpowszechnia kulturę fizyczną między innymi poprzez dotowanie funkcjonujących na terenie klubów. Dzięki corocznym dotacjom, mogą one realizować swoje cele. Na terenie gminy działają kluby sportowe, rozpowszechniające m.in.: piłkę nożną.

Kluby sportowe działające na terenie Gminy Roźwienica:

- Klub Sportowy „Błękitni” w Rudołowicach,
- Klub Sportowy „Węgierka” w Węgerce,
- Uczniowski Klub Sportowy „Sokół” w Tyniowicach,
- Uczniowski Klub Sportowy „Dragon” w Rudołowicach,
- Uczniowski Klub Sportowy „Hektor” w Roźwienicy,
- Uczniowski Klub Sportowy „Feniks” w Węgerce,
- Uczniowski Klub Sportowy „Borusz” w Woli Węgierskiej,
- Uczniowski Klub Sportowy „Syrenka” w Roźwienicy,
- Towarzystwo Szachowe/Klub Szachowy "Bystrovia" w Bystrowicach.

Dane na temat liczby sekcji, członków oraz trenerów i instruktorów w klubach sportowych, a także liczby osób ćwiczących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Szczegółowe dane dotyczące klubów sportowych oraz liczby osób ćwiczących na terenie gminy Roźwienica w roku 2018 i 2020

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2018	2020
Kluby sportowe			
Kluby	sztuka	8	8
Sekcje sportowe	sztuka	14	11

Członkowie	osoba	432	417
Trenerzy	osoba	9	9
Instruktorzy	osoba	4	3
Inne osoby prowadzące zajęcia	osoba	6	5
Ćwiczący			
ogółem	osoba	481	378
mężczyźni	osoba	344	295
kobiety	osoba	137	83
Ćwiczący do lat 18			
ogółem	osoba	385	262
chłopcy	osoba	262	191
dziewczęta	osoba	123	71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Powyższe dane wskazują, że na przestrzeni lat 2018-2020 zmniejszyła się o 21,41% liczba osób ćwiczących, w tym liczba ćwiczących do lat 18 (spadek o 31,95%). Mężczyźni na koniec 2020 roku stanowili 78,04% osób ćwiczących, zmniejszyła się również liczba ćwiczących kobiet.

3.7. Aktywność obywatelska mieszkańców

Kapitał społeczny w głównej mierze związany jest z aktywnością obywatelską mieszkańców, która mierzona jest liczbą organizacji pozarządowych, a więc fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych na terenie gminy, a także frekwencją mieszkańców gminy w wyborach i głosowaniach referendalnych.

Zgodnie z Rejestrem stowarzyszeń Krajowego Rejestru Sądowego oraz danymi Urzędu Gminy Roźwienica, na terenie gminy funkcjonują następujące organizacje pozarządowe:

1. Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji i Kultury Gminy Roźwienica, które prowadzi 11 Oddziałów Przedszkolnych oraz 2 Społeczne Szkoły w Woli Roźwienickiej i w Częstkowicach,
2. Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich Gminy Roźwienica,
3. Stowarzyszenie Miłośników Tradycji Ludowych "Familia" w Rudołowicach,
4. Stowarzyszenie Miłośników Historii i Tradycji Rudołowic w Rudołowicach,
5. Towarzystwo Szachowe/Klub Szachowy "Bystrovia" w Bystrowicach,
6. Klub Sportowy "Błękitni" Rudołowice w Rudołowicach,
7. Klub Sportowy "Węgierka" w Węgerce,
8. Uczniowski Klub Sportowy "Sokół" w Tyniowicach.,
9. Uczniowski Klub Sportowy "Dragon" w Rudołowicach,
10. Uczniowski Klub Sportowy "Hektor" w Roźwienicy,
11. Uczniowski Klub Sportowy "Feniks" w Węgerce,

12. Uczniowski Klub Sportowy "Borusz" w Woli Węgierskiej,
13. Stowarzyszenie Tradycji i Kultury Parafii Tyniowice.

Wszystkie jednostki OSP z terenu Gminy Roźwienica są stowarzyszeniami zarejestrowanymi w Krajowym Rejestrze Sądowym.

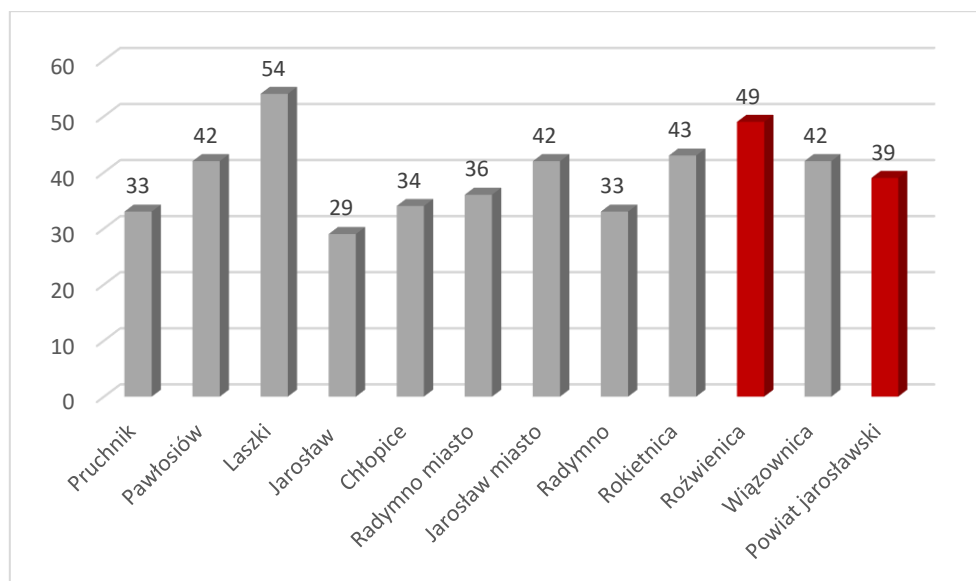
W każdej miejscowości gminy działa Koło Gospodyń, które nabyło osobowość prawną przez wpis do Rejestru prowadzonego przez Prezesa ARiMR. Wszystkie 12 kół korzysta z dotacji rządowej dla Kół Gospodyń Wiejskich.

Ważną rolę pośród funkcjonujących na terenie gminy organizacji pozarządowych pełnią ochotnicze straże pożarne, które oprócz prowadzenia działalności przeciwpożarowej i ratowniczej, prowadzą również działalność kulturalną i oświatową, skupiając wokół swoich siedzib lokalną społeczność. Kluby sportowe realizują cele z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu, i promocji gminy Roźwienica, z kolei pozostałe stowarzyszenia skupiają się na wspieraniu rozwoju gminy Roźwienica, integracji jej mieszkańców, wspieraniu i budowaniu społeczeństwa obywatelskiego oraz prowadzeniu szerokiej działalności kulturowej na terenie gminy.

W roku 2021 Gmina Roźwienica współpracowała z organizacjami pozarządowymi oraz innymi uprawnionymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w dziedzinie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, oraz w dziedzinie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. Zadania były realizowane na podstawie „Rocznego programu współpracy Gminy Roźwienica z organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie” uchwalonego przez Radę Gminy Roźwienica. W zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej brało udział 9 podmiotów, które zrealizowały zadania na łączną kwotę 139 000,00 zł. Podmioty te zajmowały się upowszechnianiem kultury fizycznej i sportu z zakresu działalności szkoleniowej dzieci i młodzieży z terenu gminy Roźwienica w 6 miejscowościach, wśród których znalazło się 5 Uczniowskich Klubów Sportowych, przy szkołach podstawowych. Ponadto, jedno stowarzyszenie prowadziło zajęcia szachowe dzieci i młodzieży z terenu gminy Roźwienica. W zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, brało udział 3 podmioty, które zrealizowały zadania na łączną kwotę 25 000,00 zł. Podmioty te zajmowały się rozwijaniem kultury ludowej, zwyczajów i obrzędów ludowych, w zakresie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego. Łączna kwota wydatkowana na realizację zadań wynikających z programu wyniosła w 2021 roku 164 000,00 zł.

Wg danych GUS, w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, w gminie Roźwienica w roku 2021 funkcjonowały 49 organizacje pozarządowe, i jest to jeden z wyższych wyników w powiecie, powyżej średniej w powiecie. Najmniej fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców funkcjonowało w gminie wiejskiej Jarosław. Średnia dla powiatu jarosławskiego wyniosła 39. Dane dotyczące liczby organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu jarosławskiego według stanu na 2021 rok, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 10. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu jarosławskiego w roku 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Zaangażowanie mieszkańców w sprawy obywatelskie przejawia się również we frekwencji wyborczej. Analizując wybory jakie miały miejsce w kraju na przestrzeni lat 2018-2020, tj. wybory samorządowe w 2018 roku, wybory do Parlamentu Europejskiego, wybory do Sejmu i Senatu RP w 2019 roku oraz wybory Prezydenta RP w 2020 r., można zauważyć, że na tle pozostałych gmin powiatu jarosławskiego w gminie Rożwienica występowała frekwencja poniżej średniej w powiecie jarosławskim, co może świadczyć o małym zaangażowaniu mieszkańców gminy w sprawy państwa, wyjątek stanowią wybory prezydenckie w 2020 r., w których frekwencja była wyższa niż w powiecie jarosławskim. Frekwencję w gminie Rożwienica wyborach w latach 2018-2020 na tle pozostałych gmin powiatu jarosławskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 15 Dane dotyczące frekwencji w wyborach na terenie gmin powiatu jarosławskiego

Jednostka samorządu terytorialnego	Wybory samorządowe w 2018 r.- frekwencja	Wybory do PE w 2019 r. - frekwencja	Wybory do Sejmu i Senatu RP w 2019 - frekwencja	Wybory Prezydenta RP w 2020 r. – frekwencja I tura/ II tura
Jarosław miasto	52,21%	44,56%	58,59%	60,79%/63,48%
Radymno miasto	57,12%	41,66%	56,74%	57,87%/60,82%
Chłopice	55,44%	41,31%	56,54%	61,04%/64,50%
Laszki	60,06%	39,93%	54,98%	59,25%/62,11%
Jarosław	52,15%	41,38%	55,83%	61,99%/65,01%
Pawłosiów	53,38%	44,32%	59,72%	64,98%/66,89%
Pruchnik	58,23%	47,10%	59,88%	64,92%/67,42%
Radymno	59,57%	39,00%	54,48%	60,18%/63,77%
Rokietnica	58,67%	35,93%	52,19%	56,82%/60,41%
Rożwienica	45,74%	41,44%	56,13%	69,29%/65,39%

Wiązownica	60,50%	45,30%	62,55%	61,33%/66,72%
Powiat jarosławski	55,73%	42,94%	57,72%	61,26%/64,38%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Państwowej Komisji Wyborczej pkw.gov.pl

3.8. Bezpieczeństwo publiczne

Poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz niski stopień przestępczości są jednym z czynników świadczących o rozwoju i atrakcyjności gminy oraz często są jednym z aspektów atrakcyjności inwestycyjnej. Położenie gminy i jej atrakcyjność powodują, że sprawa bezpieczeństwa publicznego jest bardzo ważna tak dla mieszkańców, jak i dla innych znajdujących się tam osób. Przez teren gminy prowadzi ruchliwa droga wojewódzka nr 881 relacji Sokołów Małopolski – Żurawica w kierunku Przemyśla, na której dochodzi do wypadków drogowych. Istnieją również zagrożenia związane z podtopieniami powstałymi w wyniku podniesienia poziomu wody na rzece Mlecze Wschodniej. Za bezpieczeństwo na terenie gminy odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Jarosławiu oraz znajdujący się w jej strukturach organizacyjnych Komisariat Policji w Pruchniku.

Duży wpływ na komfort życia mieszkańców ma rozbudowana struktura Ochotniczej Straży Pożarnej, która oprócz działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz interwencji w wyniku ich powstania, bierze czynny udział w akcjach ratowniczych i zagrożeniach ekologicznych związanych z ochroną środowiska. Na terenie Gminy Roźwienica funkcjonuje 11 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych:

1. Ochotnicza Straż Pożarna Bystrowice,
2. Ochotnicza Straż Pożarna Chorzów,
3. Ochotnicza Straż Pożarna Częstkowice,
4. Ochotnicza Straż Pożarna Czudowice,
5. Ochotnicza Straż Pożarna Roźwienica,
6. Ochotnicza Straż Pożarna Rudółowice,
7. Ochotnicza Straż Pożarna Tyniowice,
8. Ochotnicza Straż Pożarna Węgierka,
9. Ochotnicza Straż Pożarna Więckowice,
10. Ochotnicza Straż Pożarna Wola Roźwienicka,
11. Ochotnicza Straż Pożarna Wola Węgierska.

Wszystkie jednostki są typu „S”, w tym OSP Roźwienica włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

Jednostki OSP Chorzów, Tyniowice, Więckowice, Bystrowice, Czudowice, Częstkowice posiadają samochody lekkie nie spełniające wymogów ustawy o ochotniczych strażach pożarnych, OSP Roźwienica posiada samochód lekki spełniający wymogi w/w ustawy.

Jednostki zrzeszają łącznie 437 strażaków ochotników, w tym członków zwyczajnych – 395 osób (z czego 6 to kobiety), członków honorowych jest 26 osób oraz wspierających 16 osób. W działaniach ratowniczych może brać udział 131 strażaków. Na terenie Gminy Roźwienica nie ma Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych.

Wyszczególnienie występujących miejscowych zagrożeń według rodzaju zdarzeń, które były objęte działalnością jednostek ochrony przeciwpożarowej przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 16. Miejscowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia na przestrzeni lat 2019-2021

Rodzaj zagrożenia	Liczba występujących zagrożeń		
	2019	2020	2021
Silne wiatry	19	19	9
Opady deszczu	4	50	4
Opady śniegu	0	0	3
Komunikacyjne	12	9	24
Medyczne	7	15	9
Ogółem	54	163	72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Tabela 17. Działania ratownicze podejmowane przez OSP na terenie gminy Rożwienica na przestrzeni lat 2019-2021

Rodzaj zdarzenia	Liczba zdarzeń		
	2019	2020	2021
Pożary	15	17	13
Miejscowe zagrożenia	52	123	93
Fałszywe alarmy	4	3	3
Zdarzenia ogółem	71	143	109

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, największa liczba zagrożeń oraz zdarzeń wystąpiła w 2020 roku, w tym samym roku można zauważyć wzrost liczby zagrożeń pożarowych, których liczba wyniosła 17.

Tabela 18. Źródła finansowania OSP w latach 2021-2022

Źródła	Kwota
Budżet gminy	420 000,00
WFOŚiGW	120 000,00
MSWiA	69 620,00
MS	30 000,00
MSWiA i KSRG	9 940,00
ORLEN UpStream	10 000,00
FSUSR	12 000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych gminy Roźwienica

3.9. Środowisko naturalne i formy ochrony przyrody

3.9.1. Środowisko naturalne

Gmina Roźwienica położona jest na pograniczu dużych jednostek morfologicznych tj. Kotliny Sandomierskiej i Pogórza Dynowskiego. Północna część gminy zajmuje południowe krańce kotliny Sandomierskiej po granice administracyjne wsi Węgierka. Rzeźbę tej jednostki kształtują rozległe, łagodnie pochylone wysoczyzny lessowe, rozcięte dość szerokimi niezbyt głębokimi dolinami płaskodennymi. Południowa część gminy wkracza na tereny Pogórza Dynowskiego. W rzeźbie tej jednostki dominują wysokie wzniesienia o różnych nachyleniach i różnej ekspozycji. Doliny rozcinające wzniesienia są głębokie.

Czynnikiem ograniczającym potencjalne zagospodarowanie terenu stanowi rzeźba terenu. Północną część gminy stanowi pofalowana wysoczyzna lessowa, której wzniesienia poprzecinane są łagodnymi obniżeniami erozyjnymi. Rolnicze użytkowanie terenu sprzyja łagodzeniu form rzeźby i wyrównywaniu form erozyjnych jakie powstają na terenach z pokrywą lessową.

Południowa część gminy odznacza się większymi wysokościami i ostrzej zarysowanymi formami rzeźby. Mniejszy udział obszarów użytkowanych rolniczo sprzyja rozwojowi wąwozów i jarów. Garby Pogórza Dynowskiego w granicach gminy Roźwienica osiągają wysokości 300–390 m. Doliny cieków w północnej części gminy są szersze niż w części południowej. Na południu rzeźba terenu jest bardziej urozmaicona, a wysokości bezwzględne są wyższe. Dolinki potoków spływających ze stoków na południu gminy w większym stopniu niż dolinki potoków płynących na jej północy odznaczają się wciśniętym charakterem zwiększając tym samym podatność stoków na rozwój zjawisk osuwiskowych. Spadki terenu w obrębie gminy wahają się od 0° w części północnej i w dolinach rzecznych do ponad 70° w obrębie niektórych stoków w części pogórskiej. Orientacyjną granicę pomiędzy północną a południową częścią gminy stanowi droga Tuligłowy - Chorzów - Pruchnik.

Klimat gminy według podziału W. Sokołowicza należy do pasa klimatów kształtowanych pod wpływem gór i wyżyn. Cechami charakterystycznymi tego pasa klimatycznego są dość wysokie dobowe amplitudy temperatury powietrza szczególnie na stokach o ekspozycji osłonecznionej

i niskie amplitudy na zboczach i stokach zacienionych. Opady są tu dość wysokie, gdyż suma rocznych opadów sięga 780 mm. Czas trwania zimy dochodzi do 90 dni z zaleganiem pokrywy śniegowej do 85 dni. Czas trwania lata wynosi 99 dni. Liczba pogodnych dni wynosi przeciętnie 63 dni zaś pochmurnych do 115 dni. Warunki klimatu lokalnego uzależnione są do rzeźby terenu, nachyleń zbocza i stoków oraz ich ekspozycji. Najkorzystniejsze są tereny o ekspozycji południowo-wschodniej, południowej i południowo zachodniej, a najniekorzystniejsze o dużych nachyleniach i ekspozycji północnej lub zbliżonej do północy. Znaczne różnice temperatur między okresem letnim, a zimowym potwierdzają cechy kontynentalne klimatu.

Dla oceny przydatności fizjograficznej terenów najistotniejsze są warunki topoklimatyczne, na które wpływ mają: ukształtowanie terenu, własności termiczne podłoża, pokrycie szatą roślinną, zagospodarowanie terenu. Analizując uwarunkowania topoklimatyczne, w obrębie gminy wyróżnić można następujące tereny:

- tereny bardzo korzystne – charakteryzujące się mezoklimatem stoków i grzbietów na wysokościach od 40-80 do 200-300 m nad dnami dolin, o wyższych od 2-3 średnich minimalnych temperaturach roku i dłuższym o około 2 miesiące okresie bezprzymrozkowym w stosunku do den dolin, pozostających najczęściej poza zasięgiem mgieł radialnych, o łagodnych dobowych wahaniami temperatury i wilgotności powietrza, dobrej lub bardzo dobrej naturalnej wentylacji i dobrych lub bardzo dobrych warunkach areosanitarnych,

- tereny korzystne – mezoklimat wysoczyzn, położonych wyżej niż 40 m ponad dnami dolin, o warunkach korzystnych, poza zasięgiem mgieł radiacyjnych i niskich inwersji termicznych, o dłuższym o około 20 dni okresie bezprzymrozkowym i wyższych o około 10°C średnich rocznych temperaturach minimalnych niż w dnach dolinnych. Wentylacja naturalna umiarkowana, warunki aerosanitarne dobre,

- tereny niekorzystne – mezoklimat den dolinnych, o krótkim okresie bezprzymrozkowym o dużych wahaniami temperatury i wilgotności powietrza w czasie doby (w dzień – silnie przegrzewanych i wysuszonych, w nocy – bardzo wilgotnych i silnie wychładzanych), położonych w zasięgu inwersji temperatury i wilgotności powietrza, stanowiących przeważnie zastoisko chłodnego powietrza ze względu na słabą wentylację, warunki areosanitarne bardzo niekorzystne.

Czynnikiem glebotwórczym, który w gminie najsilniej wpływa na zróżnicowanie pokrywy glebowej, jest budowa geologiczna powierzchniowej warstwy litosfery. Gmina Roźwienica charakteryzuje się glebami wytworzonymi z lessów. Są to gleby o korzystnych właściwościach fizyko-chemicznych, pozwalających na uprawę wszystkich gatunków roślin. Są to jedne z lepszych gleb jakie zlokalizowane są na terenie województwa podkarpackiego. Użytki zielone położone w dolinach rzek, są najczęściej użytkami dobrymi i bardzo dobrymi. W południowej części gminy dominują gleby fliszowe.

Bioróżnorodność flory Najcenniejszym składnikiem szaty roślinnej są ekosystemy leśne. Tworzą one kilka dużych, zwartych kompleksów. Lasy dzielą się na różne typy siedliskowe uwarunkowane rodzajem podłoża i głębokością zalegania poziomu wód gruntowych. Obszary leśne, zarządzane przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe - Nadleśnictwo Kańczuga, tworzą w gminie Roźwienica kilka zwartych kompleksów, leżących głównie w południowej oraz w północnej części gminy. Pozostałe grunty leśne, nie będące własnością Skarbu Państwa, obejmują niewielkie powierzchnie, głównie w południowej części gminy. Zajmują one niewielkie powierzchnie w obrębie trudno dostępnych lejów źródłowych i zboczy dolinek oraz stromych stoków, nieprzydatnych dla upraw. Zbiorowiska łąk i pastwisk wilgotnych i świeżych stanowią najczęściej półnaturalne zbiorowiska wtórne i utrzymują się dzięki działalności

człowieka, który zapobiega ich powtórnemu zalesieniu. Skład florystyczny łąk zależy w dużej mierze od charakteru gospodarki - koszenia, wypasu czy nawożenia. Nie bez znaczenia są również zachodzące na wielką skalę przemiany gospodarcze, stosowanie nowych metod gospodarki. Bardzo licznie reprezentowana jest roślinność synantropijna, która rozwija się na siedliskach powstałych wskutek długotrwałej i bezpośredniej działalności człowieka. Występuje ona jako roślinność segetalna, wysiewana wraz z roślinami uprawnymi na polach i w ogrodach, oraz jako roślinność ruderalna, która wkracza na grunty odłogowane i pojawia się w osiedlach mieszkaniowych, przy liniach komunikacyjnych i ośrodkach przemysłowych. Rośliny synantropijne stanowią jedno z początkowych ogniw w procesie sukcesji do trwałych zbiorowisk potencjalnych. Są roślinnością glebotwórczą, ich skład gatunkowy ulega stałym przekształceniom wraz z polepszaniem się warunków glebowych. Mają znaczenie biocenotyczne, stanowią bazę pokarmową dla zimującego ptactwa.

Obszar gminy podzielony jest na część północną, leżącą w krainie zoogeograficznej Nizina Sandomierska i część południową zaliczaną do Beskidu Wschodniego. Skład gatunkowy i rozmieszczenie fauny ukształtował się pod wpływem wielu różnorodnych czynników, na ogół zgodnie z rozwojem szaty roślinnej. W urozmaiconym krajobrazie z reguły znajduje dogodne warunki do bytowania większa liczba gatunków zwierząt niż w krajobrazach jednorodnych.

Gmina Roźwienica przynależy do dwóch dużych regionów hydrogeologicznych, do subregionu Zapadliska Przedkarpackiego Subregion Karpat Zewnętrznych.

Subregion zapadliska przedkarpackiego charakteryzuje się tym, że poziomy wodonośne występują przede wszystkim w czwartorzędowych utworach żwirowo-piaszczystych, zalegających doliny rzeczne oraz gliniasto-piaszczystych osadach akumulacji lodowcowej na wysoczyznach. Struktury wodonośne mają charakter otwarty, są jednopoziomowe.

Na Pogórzu Karpackim wchodzącym w Subregion Karpat Zewnętrznych, gdzie słabo przepuszczalne utwory powierzchniowe i znaczne spadki terenu utrudniają infiltrację wód opadowych w podłoże, przeważa spływ powierzchniowy, a zasoby wód podziemnych są niewielkie. Utworami wodonośnymi w obrębie Karpat Zewnętrznych są zarówno utwory piaszczysto-żwirowe i gliniasto-rumoszowe pokrywy czwartorzędowe, jak i utwory szczelinowe fliszu. Środowisko geograficzne, a zwłaszcza rzeźba oraz budowa geologiczna, nie stwarza dogodnych warunków do infiltracji i retencji wód w podłożu, co sprawia, że przy dużych opadach i znacznym odpływie zasoby wód podziemnych w Karpatach, a szczególnie na pogórzu, są niewielkie. Warunki te wskutek działalności człowieka ulegają stałemu pogarszaniu, przejawiającemu się w pogłębianiu niżówek i zmniejszaniu przepływów minimalnych, co może doprowadzić do zubożenia zasobów wód podziemnych.

Gmina Roźwienica leży w obrębie następujących Jednolitych Części Wód Podziemnych: Nr 127 (część północna) i Nr 158 (część południowa).

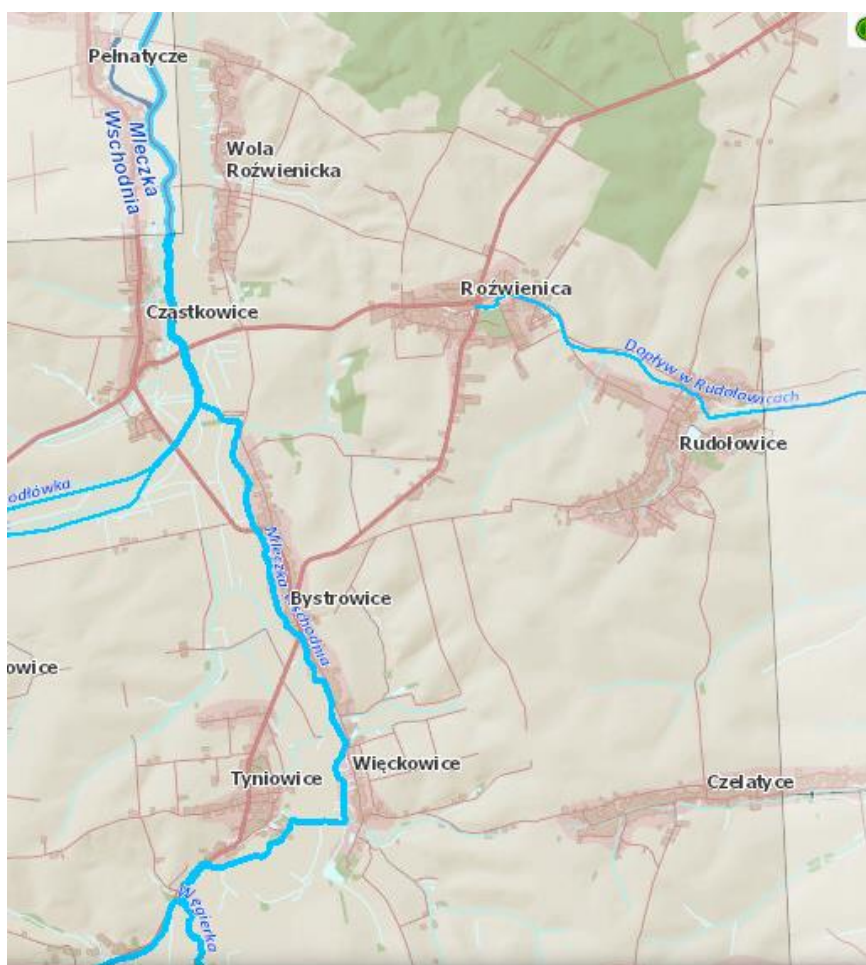
Obszar gminy Roźwienica położony jest w dorzeczu górnej Wisły i w znaczącej części odwadniany jest przez rzeki Mlecza Wschodnia i Węgierka oraz ich dopływy, leżące w zlewni Wisłoka. Jedynie północno-wschodni fragment gminy odwadniany jest przez Dopływ w Rudołowicach należący do zlewni Sanu. Gmina Roźwienica leży w obrębie następujących zlewni Jednolitych Części Wód Powierzchniowych: PLRW2000162268869 Serwatówka, PLRW200019226899 Mlecza od Łopuszki do ujścia z Mleczką Wschodnią od Węgierki, PLRW200016225529 Łęg Rokietnicki, PLRW2000162268849 Jodłówka, PLRW2000122268829 Mlecza Wschodnia do Węgierki.

Projekt wstępnej oceny ryzyka powodziowego dla dorzeczy jest opracowywany przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, a następnie zatwierdzony i publikowany przez właściwego ministra. Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego opracowuje się mapy zagrożenia powodziowego (MZP) zgodnie z art. 169 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 624 z późn. zm.), na których przedstawia się w szczególności:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia:
 - ✓ wału przeciwpowodziowego,
 - ✓ wału przeciwsztormowego,
 - ✓ budowli piętrzącej.

Zgodnie z art. 171 ust. 1 ustawy Prawo wodne, zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią jest wyznaczany na mapach zagrożenia i ryzyka powodziowego, które są aktualizowane co 6 lat na podstawie art. 171 ust. 8 tejże ustawy. Sieć cieków i zbiorników wodnych na terenie gminy Roźwienica przedstawia poniższa mapa.

Mapa 4. Sieć cieków i zbiorników wodnych na terenie gminy Roźwienica

Źródło: <https://www.wody.isok.gov.pl>

Przez gminę Roźwienicę płyną potoki, które kształtują sieć wodną w kierunku rozległej doliny Sanu. Rzeka Mleczka Wschodnia, przepływa przez okoliczne miejscowości. Przez gminę przepływają również potoki Węgierka, Jodłówka, Dopływ w Rudołowicach. Podwyższone stany wód w tych ciekach wodnych występują po długotrwałych i obfitych opadach deszczu w miesiącach letnich oraz po roztopach, powodując głównie lokalne podtopienia.

Powódź zgodnie z art. 16 pkt 43 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2233 z późn. zm.) to czasowe pokrycie wodą obszarów, które w normalnych warunkach nie są pokryte wodą, w szczególności w naturalnych drogach wodnych, zbiorników, kanałów i oceanów spowodowanych podnoszeniem się poziomu wód, nie obejmuje regionalnego pokrycia wodą spowodowanego podnoszeniem się poziomu wody w systemach kanalizacyjnych.

W celu wdrożenia Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny i zarządzania ryzykiem powodziowym (Dz. U. 2007 nr 288, s. 27) (Dyrektywa Powodziowa) jest niezbędne do przygotowania Mapy Klęsk Powodziowych (MZIP) i Mapy Ryzyka Powodziowego (MRP). Mapy te są wykorzystywane przez Państwowy Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej (Centra Modelowania Powodzi i Suszy w Gdyni, Poznaniu, Krakowie i Wrocławiu) jako system do ochrony kraju przed katastrofami nadzwyczajnymi, na zlecenie Dyrektora Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej. Na terenach o szczególnie wysokim zagrożeniu powodziowym zabrania się zbierania ścieków, odchodów zwierzęcych, chemikaliów oraz zakładania nowych cmentarzy. W okresie przewidywanego wzrostu poziomu wód na tych terenach nie wolno również wykorzystywać ścieków do celów rolniczych.

Na terenie gminy Roźwienica nie występują odcinki rzek, dla których opracowano mapy zagrożenia powodziowego (MZIP) oraz mapy ryzyka powodziowego (MRP).

Przeciwdziałanie skutkom suszy

Zgodnie z art. 183 i 184 ust. 1 ustawy Prawo wodne, zadaniem administracji rządowej i samorządowej oraz Wód Polskich jest przeciwdziałanie skutkom suszy, które prowadzi się zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy. Projekt planu przygotowują Wody Polskie w uzgodnieniu z ministrami właściwymi do spraw: rolnictwa, rozwoju wsi, rybołówstwa, żeglugi śródlądowej oraz wojewodami. Plan obejmuje:

- 1) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- 2) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- 3) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- 4) działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Główny cel planu zawiera się już w samej jego nazwie, jest więc nim przeciwdziałanie skutkom suszy. Cel ten doprecyzowany jest przez 4 cele szczegółowe:

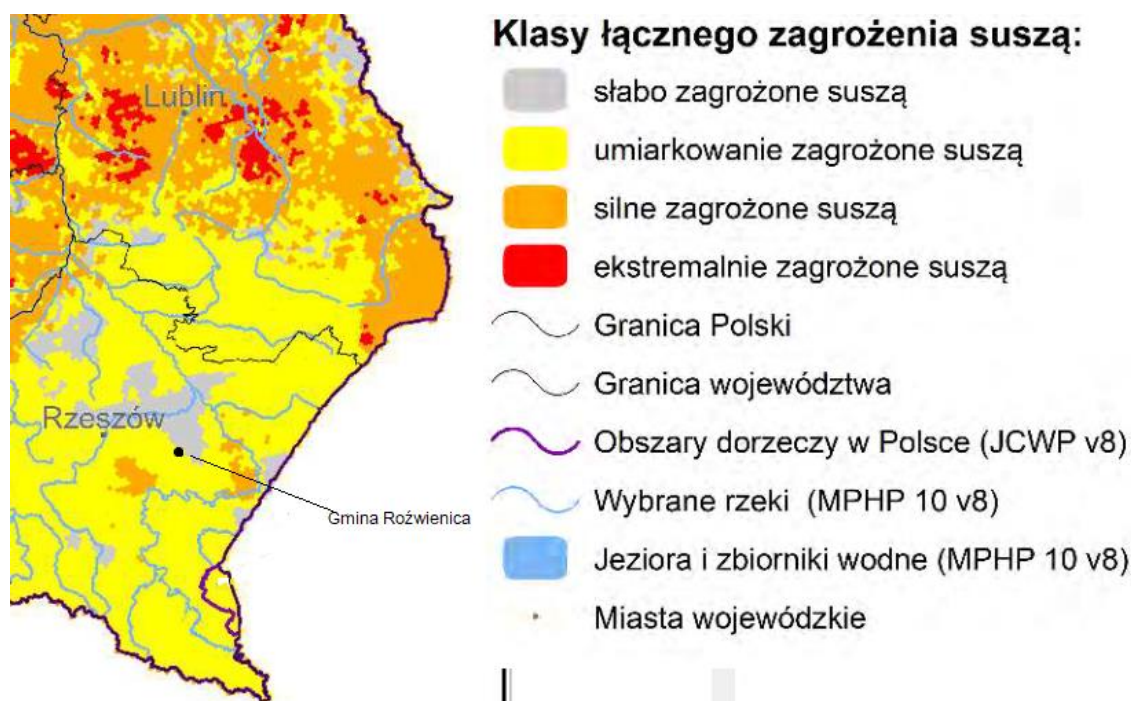
- 1) skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia ich dostępności na obszarach dorzeczy;
- 2) zwiększanie retencjonowania (magazynowania) wód;
- 3) edukacja w zakresie suszy i koordynacja działań powiązanych z suszą;
- 4) stworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

W celu osiągnięcia jednego z celów planu, tj. skutecznego zarządzania zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, dokonywana jest szczegółowa analiza z wykorzystaniem wyników map zagrożenia występowania poszczególnych typów susz. Mapy te stanowią dane do przeprowadzenia oceny ilości zasobów dyspozycyjnych w warunkach suszy oraz służą do określenia stopnia ryzyka suszy.

Zasadniczo wyróżnia się cztery rodzaje suszy: atmosferyczną, rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną. Na zarządzanie ryzykiem suszy wpływ mają wyniki zagrożenia występowania trzech z czterech typów suszy: rolniczej, hydrologicznej i hydrogeologicznej. Z kolei mapy zagrożenia suszą dostarczają informacji dla planowania działań na rzecz przeciwdziałania jej skutkom, w szczególności poprzez czterostopniowy podział zagrożenia, gdzie I klasa obejmuje obszary zagrożone w stopniu słabym, II klasa – obszary zagrożone w stopniu umiarkowanym, III klasa – obszary zagrożone w stopniu silnym, a IV klasa – obszary zagrożone w stopniu ekstremalnym.

Analizując mapy zagrożenia suszą rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną dla obszaru gminy Roźwienica, można stwierdzić, że stopień zagrożenia suszą jest generalnie na umiarkowanym poziomie. W przypadku zagrożenia suszą rolniczą-określona została na tym terenie klasa I, zagrożenia suszą hydrologiczną – klasa II, natomiast jeśli chodzi o zagrożenie suszą hydrogeologiczną – klasa I. Ocenę łącznego zagrożenia wymienionymi powyżej typami suszy, uzyskanego poprzez zsumowanie wyników zagrożenia uzyskanych dla poszczególnych typów suszy, przedstawia poniższa mapa.

Mapa 5 Zagrożenie suszą na terenie województwa podkarpackiego

Źródło: Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Kluczowym elementem Planu przeciwdziałania skutkom suszy jest katalog działań, który określa konkretne i mierzalne rozwiązania, których wdrożenie ma przyczynić się do ograniczenia skutków suszy. Katalog ten ma wymiar operacyjny, a poprzez zbiór działań realizowane są cele

szczegółowe, co z kolei ma przełożenie na cel główny. Plan nie jest planem inwestycyjnym, a prezentuje jedynie plany budowy, przebudowy i remontów urządzeń wodnych, które są zawarte w pozostałych dokumentach planistycznych z zakresu gospodarki wodnej.

Postępowanie w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy zakłada przede wszystkim działania zapobiegające oraz zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych skutków suszy, które są realizowane w sposób niezależny od faktycznego wystąpienia suszy. W praktyce jest to wdrażanie działań technicznych oraz nietechnicznych, które służą m.in. kształtowaniu zasobów wodnych, gospodarowaniu gruntami i wodami, czy też ochronie ekosystemów wodnych i terenów podmokłych. Kluczowe są działania retencyjne, służące poprawie i przywracaniu naturalnych warunków obiegu wody. Przeciwdziałanie skutkom suszy służy również zmniejszaniu niedoborów wody, wzmocnieniu ochrony przeciwpowodziowej oraz poprawie stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych.

Na obszarze gminy Roźwienica, w okresie 2022-2027 nie zostały zaplanowane przez Wody Polskie do realizacji zadania inwestycyjne z zakresu budowy i przebudowy urządzeń wodnych służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Województwo podkarpackie należy do województw, gdzie zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego jest stosunkowo niewielkie i można ten element środowiska naturalnego traktować jako mocną stronę całego regionu. Największy negatywny wpływ na jakość powietrza ma ogrzewanie indywidualnych budynków mieszkalnych przez piece węglowe. Z racji tego, że Gmina Roźwienica położona jest z dala od głównych ośrodków przemysłowych województwa przyczynia się do faktu, że powietrze na terenie gminy nie jest skażone szkodliwymi czynnikami.

3.9.2. Formy ochrony przyrody

Kwestie związane z ochroną przyrody regulowane są przez ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 z późn. zm.). Zgodnie z niniejszą ustawą formami ochrony przyrody są parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, a także ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów. Każda z tych form spełnia inną rolę w systemie ochrony przyrody i służy innym celom, z tego względu cechuje się odmiennym reżimem ochronnym oraz zakresem ograniczeń w użytkowaniu.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny, które są chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz oraz są wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych.

W gminie Roźwienica występują następujące formy ochrony przyrody:

1. park krajobrazowy

- Przemysko - Dynowski Obszar Chronionego Krajobrazu, pełni funkcje otuliny Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego.

Na terenie gminy Roźwienica znajduje się fragment północnego skraju OCHK, obejmując całą pogórską jej część (Węgierka i Wola Węgierska). Obszar Chronionego Krajobrazu położony na

terenie gminy ma charakter leśny. Obszar chronionego krajobrazu w gminie Roźwienica zajmuje 915,8 ha, co stanowi 13,3% całej powierzchni gminy. Zagospodarowanie ich powinno zapewnić stan względnej równowagi ekologicznej systemów przyrodniczych. Obszar jako jeden z elementów regionalnego systemu wielkoobszarowych form ochrony przyrody, położony jest w południowo - wschodniej części województwa podkarpackiego. Znaczną powierzchnię obszaru porastają lasy liściaste i mieszane o wysokim stopniu naturalności. Na terenie tym zaznacza się wyraźnie rusztowy układ dolin rzecznych i lesistych grzbietów górskich, charakterystycznych dla Karpat Wschodnich. Szczególnie urokliwa jest dolina Sanu. Teren Obszaru stwarza doskonałe warunki do bytowania wielu gatunków zwierząt. Do najciekawszych gadów należy żmija zygzakowata; ptaków - jastrzęb, myszołów, trzmielaj i bocian czarny; ssaków: gronostaj, kuna leśna.

2. Pomniki przyrody – 4,

- Modrzew europejski w Roźwienicy,
- Modrzew europejski w Borowcu,
- Lipa drobnolistna w Borowcu,
- Czereśnia w Borowcu.

Część lasów na terenie gminy Roźwienica pełni funkcje lasów ochronnych. Lasy ochronne znajdujące się na terenie gminy Roźwienica łącznie zajmują 988,35 ha. Warunki, jakie muszą spełniać lasy by uzyskać charakter lasów ochronnych, określają przepisy odrębne. W nadleśnictwie Kańczuga powołane zostały one na mocy Decyzji Ministra Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w sprawie uznania za ochronne lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Kańczuga z dnia 28 grudnia 1994 r. Zgodnie z Zarządzeniem nr 202 na terenie gminy Roźwienica wyróżnić można lasy wodochronne. Ich zadaniem jest ochrona właściwości retencyjnych zlewni, utrzymanie stałego poziomu wód gruntowych, ochrona rzek i zbiorników przed zanieczyszczeniem i eutrofizacją. Stanowią również cenne fragmenty rodzimej przyrody oraz zabezpieczają pulę genetyczną rodzimych gatunków drzew. Lasy w pełni odpowiadają warunkom określonym w ustawie o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 2100 z późn. zm.). w Rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej (Dz. U. z 1992 r., Nr 67, poz. 337). Warunki i tryb przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne określają przepisy odrębne.

Obszary o cennych walorach przyrodniczych na terenie Gminy Roźwienica, wskazane do zachowania a które nie zostały objęte formami ochrony przyrody:

- występujące w północnej części Gminy śródleśne ekosystemy wodno-błotne, torfowiskowe o wyjątkowym znaczeniu dla zachowania i ochrony różnorodności biologicznej i zasobów wodnych.

Na terenie Gminy Roźwienica nie ma utworzonych rezerwatów oraz nie wydzielono obszarów Europejskiej Sieci Natura 2000. Najbliżej położone obszary znajdują się:

- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Przemyska” - (kod PLH 180012)
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Pogórze Przemyskie” - (kod PLH 180001)

Część miejscowości Węgierka znajduje się na terenie obu obszarów.

3.10. Dziedzictwo kulturowe, turystyka i rekreacja

3.10.1. Dziedzictwo kulturowe

Gmina Roźwienica oprócz walorów przyrodniczo-krajobrazowych, posiada również bogatą i ciekawą historię.

Gmina Roźwienica jako obszar dawnego osadnictwa, odznacza się bogactwem występowania dóbr kultury takich jak stanowiska archeologiczne, obiekty architektury i budownictwa. Historyczna sieć osadnicza wraz z wytworzoną komunikacją ściśle związana była z powiatem jarosławskim. I tak trakt w kierunku południowym tzw. węgierski stworzył osadnictwo i nazewnictwo, stąd powstały nazwy wsi Węgierka i Wola Węgierska.

Bystrowice – wieś została lokowana na prawie polskim pod nazwą Bystrejowice w połowie XIV wieku. W XVII wieku spotykamy także nazwę Bystrziowice. Prawdopodobnie od XIV wieku wieś należała do Mikołaja Mzurowskiego razem z pobliskimi miejscowościami, a później przeszła we władanie jego syna Jana Mzurowskiego. W 1464 roku Bystrowice wraz z powstałym na jej gruntach przysiółkiem Więckowicami zostały podzielone między synów Jana Mzurowskiego – Jana i Mikołaja. W wieku XVI Bystrowice były wsią dobrze zagospodarowaną, istniał młyn na Mleczce, w 1507 roku w źródłach wzmiankowana jest cerkiew. Prawdopodobnie cerkiew uległa zniszczeniu podczas niezwykle niszczących najazdów tatarskich z lat 1623 – 1624. Bystrowice nie posiadają ciekawych zabytków, jednak na uwagę zasługuje karczma, murowana na przełomie XIX i XX wieku obecnie szkoła podstawowa. Z tego samego okresu pochodzi kilkanaście zabytkowych domów oraz dwie murowane kapliczki.¹

Chorzów, miejscowość leżąca niedaleko Pruchnika, ale administracyjnie należąca do gminy Roźwienica. Pierwsza wzmianka dotycząca Chorzowa pochodzi z 1436 roku, wieś była wtedy własnością Jana z Rozborza. Prawdopodobnie miejscowość jest nieco starsza i powstała na przełomie XIV i XV wieku. Chorzów nie posiada wielu zabytków. Przetrwał do naszych czasów murowany budynek szkoły z końca XIX wieku oraz starej karczmy z początków XX wieku. Miano zabytków nosi także około 20 domów z tego samego okresu².

Cząstkowice - Cząstkowice niewielka miejscowość położona na zachodnich obrzeżach gminy Roźwienica. Początki wsi sięgają połowy XIV wieku. Dziś w Cząstkowicach możemy zobaczyć pozostałości zespołu dworskiego z przełomu XIX i XX wieku. Jest to obecnie własność krakowskiej Stacji Hodowli Roślin, najstarsze budynki pochodzą z 1870 roku, najmłodsze 1904 roku. Są to murowane pozostałości bramy i ogrodzenia, rządcówka, stajnia, spichlerz (1870), gorzelnia, murowane 3 stodoły oraz dom robotników folwarcznych. Ponadto w miejscowości można zobaczyć kilkadziesiąt, uznanych za zabytki, przeważnie drewnianych domów z początków XX stulecia³.

Czudowice to mała miejscowość położona w gminie Roźwienica. Wieś najprawdopodobniej powstała w pierwszej połowie XIV wieku, ale najstarsza pisana wzmianka pochodzi dopiero z 1438 roku. Dziś w Czudowicach możemy zobaczyć murowaną w 1895 roku kapliczkę, dawną

¹ <http://www.rudolowice.net/>

² jw.

³ jw.

szkołę podstawową oraz kilka zabytkowych domów. Niewątpliwym atutem miejscowości jest piękny krajobraz⁴.

Rożwienica – Pierwsza pisana wzmianka o Rożwienicy (Rozdwienicy) pochodzi z 1387 roku, kiedy to Władysław Jagiełło ofiarował za zasługi w wprowadzeniu go na polski tron Janowi z Tarnowa miasto Jarosław wraz z zamkiem i districtus iaroslaviensis. Jedną z miejscowości jakie obejmował ten obszar była Rożwienica. Ostatnimi właścicielami Rożwienicy byli Górscy herbu Szeliga, którzy mieszkali tu do 1946 r. W I połowie XIX wieku wybudowano tu duży murowany dwór o rozbudowanej bryle. Po II wojnie światowej budynek został zaadaptowany na szkołę a później znajdowały się tutaj m.in. biura Gminnej Spółdzielni, wytwórnia wód i ośrodek zdrowia. Od momentu wyremontowania budynku mieści się w nim siedziba Urzędu Gminy. Budynek posadowiony jest wśród ogrodów krajobrazowych sięgających XVIII w. Na terenie wsi znajdują się ponadto obiekty zabudowy chłopskiej, drewnianej i murowanej z końca XIX i połowy XX wieku, podlegające ochronie konserwatorskiej⁵.

Zdjęcie 1 Dwór Górskich w Rożwienicy

Źródło: Gmina Rożwienica

⁴ jw.

⁵ jw.

Zdjęcie 2 Dwór Górskich w Rożwienicy

Źródło: Gmina Rożwienica

Rudołowice - nazwa wsi wskazuje, iż znajdowała się tu ruda żelaza, a dawni mieszkańcy zajmowali się jej wydobyciem, a być może wytopem. Pierwsza pisana wzmianka o Rudołowicach pochodzi z 21 X 1393 roku i dotyczy fundacji parafii dokonanej przez Mikołaja Mzurowskiego. Sama wieś powstała wcześniej, najpewniej w połowie XIV. Była lokowana na prawie polskim, a w 1450 roku została przeniesiona na korzystniejsze prawo magdeburskie. Parafia ta w 1446 r. przeszła w posiadanie Bożogrobców (Miechowici). W 1624 roku napad Tatarów zniszczył wieś i kościół, który dopiero w 1646 roku odbudował ks. Marcin z Brzeska. Powyższy kościół pw. Św. Mikołaja pozostał do dziś. W XIX wieku dobudowano dzwonnice. Na terenie wsi z okresu późniejszego tj. XIX wieku pozostał do dziś zespół dworsko - parkowy z dworem murowanym stanowiący własność W. Dembińskiej. Dwór ten usytuowano na terenie, na którym już w 1629 roku była siedziba obronna. Pozostałe obiekty zabytkowe to zabudowa drewniana, chłopska z poł. XX wieku, wymieniona w rejestrze zabytków⁶.

⁶ jw.

Zdjęcie 3 Zespół Dworski w Rudolowicach

fot. archiwum Starostwa Powiatowego w Jarosławiu

Źródło: <https://www.jaroslowski.pl/pl/szlak-ziemianski/dwor-w-rudolowicach>

Tyniowice - miejscowość według badań Krzysztofa Wolskiego powstała w połowie XIV wieku i położona jest na szlaku południowym i podobnie jak Węgierka stanowiła od dawna teren zabudowany. Z pozostałości świadczących o dawnych dziejach została jedynie cerkiew grecko - katolicka pw. Św. Dymitra, drewniana oraz zespół dworsko — parkowy z dworem i spichlerzem murowanym. W centralnym miejscu wsi, nieopodal kościoła stoi murowany dwór Łada Grodzkich wybudowany w stylu zameczku szwajcarskiego, będący obecnie siedzibą szkoły⁷.

⁷ jw.

Zdjęcie 4 Dwór Łada Grodzkich

źródło: <https://atlasrezydencji.pl/tyniowice-dwor-lada-grodzickich/>

Węgierka - położona jest przy trasie łączącej Jarosław z Pruchnikiem. Nie wiadomo, kiedy miejscowość została założona, istniała już w połowie XIV wieku, a pierwsza wzmianka pochodzi z 1358 roku. Wieś położona jest na pograniczu Pogórza Dynowskiego i Pogórza Rzeszowskiego ciągnie się na długości 5 km wzdłuż Węgierki, potoku źródłowego Mleczki Wschodniej. Pod koniec XIV wieku i na początku XV wieku istniała tutaj osada o nazwie Tylicz, której właścicielem był słynny Diabeł Łańcucki - Starosta Stanisław Stadnicki. We wsi znajduje się cerkiew grekokatolicka pw. św. Paraskewii z początku XIX wieku. We wsi można zobaczyć także malownicze, zabytkowe kapliczki i krzyże oraz drewniane chaty, głównie z przełomu XIX i XX wieku⁸.

Więckowice - obecnie jedno z mniejszych sołectw w gminie Roźwienica, posiada bardzo stary rodowód. Wieś powstała jako przysiółek Bystrowic pod nazwą Wyączkowycze najpewniej około połowy XVI wieku. Na terenie miejscowości znajduje się zabytkowy dwór będący własnością prywatną⁹.

Wola Roźwienicka powstała prawdopodobnie z inicjatywy Jana Gołuchowskiego pana Roźwienicy w pierwszej połowie XV wieku. Nazwa Wola sugeruje, iż wieś została założona na tzw. surowym korzeniu, a osadnicy dysponowali od kilku nawet do 30 – letniego okresu wolnizny od świadczeń na rzecz feudała. Przypuszczalnie był to przysiółek znacznie starszej Roźwienicy, który w miarę rozwoju gospodarczego przekształcił się w osobną wieś. W Woli Roźwienickiej zachowało się kilkanaście drewnianych domów z początków XX wieku zarejestrowanych jako zabytki. Do

⁸ jw.

⁹ jw.

rejestrze zabytków zalicza się murowaną szkołę z 1936 roku oraz 3 urokliwe kapliczki. We wsi znajduje się również pamiątkowy głąz z umieszczoną na nim tablicą, upamiętniającą 6 mieszkańców wsi zamordowanych przez hitlerowców w czasie pacyfikacji wsi w dniu 13 lipca 1944 roku¹⁰.

Wola Węgierska leży wśród malowniczych wzgórz porośniętych lasami, które sięgają powyżej 400 metrów nad poziomem morza na krańcach gminy Rożwienica. Wieś została założona w 1404 roku, pod nazwą Wola Tuliczowska na prawie polskim przez Jana Mzurowskiego, na gruntach wsi Węgierka. Wola Węgierska oprócz przepięknego położenia wśród gór i lasów posiada kilkadziesiąt drewnianych domów i zagród przeważnie z końca XIX i początku XX wieku, które tworzą przepiękną całość.¹¹

Na terenie gminy znajduje się 8 obiektów wpisanych do rejestru zabytków, wykaz obiektów przedstawia tabela poniżej.

Tabela 19. Wykaz obiektów chronionych prawem z mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami na terenie gminy Rożwienica

Lp.	Sołectwo	Nazwa	Data powstania
1	Rożwienica	Zespół dworski	XIX wiek
2	Rudołowice	Kościół rzym.-kat.	XVII wiek
3	Rudołowice	Zespół dworski	XIX wiek
4	Rudołowice	Dzwonnica kościelna	XX wiek
5	Tyniowice	Zespół dworski	XIX wiek
6	Tyniowice	Cerkiew gr.-kat.	XVI wiek
7	Więckowice	Zespół dworsko-parkowy	XIX wiek
8	Węgierka	Cerkiew gr.-kat.	1885

Źródło: SUIKZ Gminy Rożwienica

3.10.2. Turystyka i rekreacja

Ukształtowanie terenu gminy, pozwala na perspektywiczny wgląd w dalekie plany co podnosi walory krajobrazowe. Kępy zadrzewień występujące lokalnie wśród łagodnych wzniesień północnej części gminy, powodują zróżnicowanie krajobrazu, a tym samym jego ocenę. W południowej części gminy mamy do czynienia ze zróżnicowaną rzeźbą i bogatszą szatą roślinną, co również ma wpływ na pozytywną ocenę walorów krajobrazowych.

¹⁰ jw.

¹¹ jw.

Głównym atutem gminy Roźwienica są jej walory krajobrazowe, przyrodnicze i historyczne, które stanowią potencjał do wykorzystania ich do celów turystycznych, np. przygotowywania licznych tras rowerowych i pieszych.

Gmina Roźwienica leży w obrębie Przemysko-Dynowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (pełni funkcje otuliny Parku Krajobrazowego Pogórza Przemyskiego), co zachęca do uprawiania turystyki i rekreacji, na tych terenach.

Przez teren gminy Roźwienica przebiega szlak umownie zwany szlakiem architektury dworskiej i pałacowej i w skład jego wchodzi następujące pałace:

- **Roźwienica** - zespół podworski z XIX w. murowany pałac z parkiem krajobrazowym, obecnie siedziba urzędu gminy,
- **Rudołowice** - XIX w. zespół podworski - dwór Dembińskich w otoczeniu parku krajobrazowego, obecnie szkoła,
- **Tyniowice** - zespół pałacowy XIX w. dwór Marynowskich jako pałacyk w stylu szwajcarskim ze spichlerzem i parkiem krajobrazowym, obecnie w pałacu mieści się szkoła podstawowa,
- **Węgierka** - zespół podworski XVIII w. z zachowaną cylindryczną basztą d. zamku, kilka drzew - pomników przyrody, obiekty od 2007 r. pod zarządem Gminy Pruchnik,
- **Więckowice** - XIX w. założenie pałacowo-parkowe, zespół podworski Białobrzeskich z dworem, oficyną, spichlerzem i parkiem krajobrazowym (obecnie własność prywatna),

Walory krajobrazowe, przyrodnicze, architektoniczne mogą stanowić przy wsparciu środków zewnętrznych potencjał Gminy Roźwienicy do rozwoju turystyki i rekreacji szczególnie w dobie wzrastającego popytu na ekologię, eko i agroturystykę. Jest to duży potencjał rozwojowy mogący w istotny sposób uzupełniać obecne dochody mieszkańców.

Wskazane jest stworzenie innowacyjnej i spójnej oferty turystycznej dążącej do wykreowania marki gminy wykorzystującej potencjał do uprawiania turystyki kulturowej, aktywnej i rekreacyjnej. Istotny jest również dalszy rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, a także bazy noclegowej i gastronomicznej w tych okolicach, które mogą stać się wizytówką gminy i regionu.

Tabela 20. Baza noclegowa na terenie Gminy Roźwienica

Nazwa	Miejscowość	Ilość miejsc noclegowych
Gospodarstwo agroturystyczne	Wola Węgierska	18
Gospodarstwo agroturystyczne	Węgierka	8
Ośrodek Formacyjno-Wypoczynkowy „Nazaret Helusz”	Wola Węgierska	104

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Roźwienica

3.11. Planowanie przestrzenne

Kierunki rozwoju przestrzennego w gminie Roźwienica określa Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Roźwienica przyjęte uchwałą Nr 202/XXVI/2001 Rady Gminy w Roźwienicy z dnia 26 kwietnia 2001, zmienione Uchwałą nr 185/XXV/2017 Rady Gminy w Roźwienicy z dnia 31 marca 2017 i Uchwałą Nr 240/XXXIII/2018 Rady Gminy w Roźwienicy z dnia 26 stycznia 2018 r.

Studium określa politykę przestrzenną gminy, lokalne zasady gospodarowania przestrzenią przy uwzględnieniu celów i kierunków polityki przestrzennej, określonych w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województwa, planie zagospodarowania przestrzennego województwa i strategii rozwoju gminy. W tym zakresie fundamentalne znaczenie mają zasady ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju.

Ład przestrzenny jest określany jako ukształtowanie powierzchni, które tworzy harmonijną całość i uwzględnia w sposób uporządkowany wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne. Z kolei zrównoważony rozwój jest to rozwój społeczno-gospodarczy, w którym występuje proces integracji działań politycznych, społecznych i gospodarczych, mając na względzie zachowanie równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb społeczności lub obywateli, zarówno w chwili obecnej jak i dla przyszłych pokoleń.

Studium jest sporządzane dla obszaru znajdującego się w granicach administracyjnych gminy i pełni trzy podstawowe funkcje:

- 1) stanowi akt polityki przestrzennej gminy, określający strategię rozwoju przestrzennego;
- 2) wpływa na zasady kształtowania przestrzeni, określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, koordynując ich ustalenia;
- 3) może stanowić ofertę dla przyszłych inwestorów, będąc jednym z ważniejszych elementów programu rozwoju gminy.

W celu kształtowania zabudowy oraz wskaźników zagospodarowania terenu tworzone są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego na działkach gminnych i prywatnych, umożliwiające przyjęcie wieloletniego kierunku działań standaryzujących ład i porządek przestrzenny oraz stwarzające możliwość zrównoważonego rozwoju podstawowej infrastruktury komunalnej i społecznej oraz sprawniejszego zasiedlania obszarów gminy. Obligatoryjnie realizowane są programy i projekty zmierzające do harmonizacji i kształtowania przestrzeni publicznej.

Zgodnie z danymi GUS z 2021 r. na terenie gminy Roźwienica obowiązuje 15 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym oraz Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Optymalnym rozwiązaniem w kształtowaniu polityki przestrzennej gminy byłoby uchwalenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wszystkich terenów zurbanizowanych

gminy Roźwienica. Jednak w obecnej sytuacji ekonomicznej gminy oraz obowiązujących przepisów prawnych dot. ochrony przyrody, jest to rozwiązanie trudne i czasochłonne w realizacji.

W roku 2021 zakończono opracowanie Miejscowego Planu Zagospodarowania przestrzennego miejscowości Roźwienica. W dniu 9 lipca 2021 r. Rada Gminy w Roźwienicy podjęła uchwałę Nr 212/XXII/2021 w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Roźwienica dla miejscowości Roźwienica.

Zagospodarowanie przestrzenne jest realizowane poprzez wydawanie przewidzianych prawem decyzji o warunkach zabudowy lub decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W 2021 r. wydanych zostało 38 decyzji o warunkach zabudowy oraz 22 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. Dane dotyczące wydawanych decyzji na przestrzeni lat 2016-2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego na przestrzeni lat 2017-2021

Rodzaj decyzji	2017	2018	2019	2020	2021
Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	12	9	9	16	22
Decyzje o warunkach zabudowy, ogółem w tym:	40	59	44	35	38
- decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej	24	39	27	24	27
- decyzje dotyczące zabudowy usługowej	2	1	1	2	1
- decyzje dotyczące innej zabudowy	14	19	16	9	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

3.12. Infrastruktura komunikacyjna i transport publiczny

Dostępność komunikacyjna gminy jest czynnikiem determinującym wielopłaszczyznowy rozwój społeczno-gospodarczy, a także czynnikiem napędu gospodarczego, będący elementem kluczowym do poprawy jakości życia mieszkańców. Główny wpływ na dostępność komunikacyjną ma stan i rodzaj dróg oraz możliwe połączenia z innymi miastami i miejscami, będącymi celem podróży. Dostępność ma ogromne znaczenie zarówno dla transportu osobowego, jak i transportu towarowego.

Drogi publiczne ze względu na funkcję w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2021 poz. 1376 z późn. zm.) na następujące kategorie:

- drogi krajowe,
- drogi wojewódzkie,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Układ drogowy Gminy Roźwienica opiera się na przebiegających przez gminę drogach wojewódzkich: - nr 880 - biegnącej z północy na południe, i nr 881 – biegnącej ze wschodu na zachód, oraz siedmiu drogach powiatowych. Układ drogowy uzupełniają drogi gminne oraz drogi wewnętrzne. Bezpośrednio za granicami gminy znajduje się węzeł autostrady A4 Jarosław-Wschód.

Przez obszar gminy Roźwienica przebiegają następujące drogi:

- Drogi wojewódzkie - łączna długość – 13,7 km:
 - droga nr 880 Jarosław - Pruchnik, na terenie gminy o długości 10,5 km
 - droga nr 881 z Sokołowa Małopolskiego do Żurawicy przez teren gminy przebiega niewielki jej fragment o długości 3,2 km.
- 8 dróg powiatowych o łącznej długości - ok. wynosi 39,609 km:
 - 1620R Pełnatycze – Wola Roźwienicka o długości 3,014 km,
 - 1633R Rączyna - Roźwienica o długości 11,14 km,
 - 1633R Roźwienica - Rudołowice o długości 2,754 km,
 - 1771R Mokra – Jankowice - Chłopice o długości 3,853 km,
 - 1773R Bystrowice - Więckowice o długości 1,725 km,
 - 1774R Bystrowice – Hawłowice-Pruchnik o długości 5,786 km,
 - 1780R Węgierka - Krzywca o długości 8,631 km,
 - 1781R relacji Helusz – Wola Węgierska o długości 2,706 km.
- 14 dróg gminnych o łącznej długości ok. 20,480 km:
 - 111109 R Roźniatów – Hawłowice o długości 2,053 km,
 - 111658 R Węgierka – Pruchnik o długości 0,5 km,
 - 111802R Bystrowice – Rudołowice o długości 2,6 km,
 - 111803 R Częstkowice – droga przez wieś o długość 0,180 km,
 - 111804 R Rudołowice – Jankowice o długości 1,850 km,
 - 111805 R Wola Roźwienicka o długości 2,560 km,
 - 111806 R Roźwienica – Tuligłowy o długości 1,6 km,
 - 111806 R Roźwienica droga przez wieś o długości 0,730 km,
 - 111807 R Rudołowice – Mokra o długości 3,5 km,
 - 111808 R Tyniowice – Węgierka o długości 0,570 km,
 - 111809 R Bystrowice – Wola Roźwienicka o długości 1,537 km,
 - 111810 R Tyniowice – droga przez wieś o długości 0,250 km,
 - 111811 R Bystrowice – Chorzów o długości 1,4 km,
 - 111814 R Chorzów – droga przez wieś o długości 1,150 km.

Układ komunikacyjny gminy łączy funkcje międzyregionalne poprzez drogi wojewódzkie i drogi powiatowe z funkcjami lokalnymi poprzez drogi lokalne służące do obsługi mieszkańców.

Układ dróg powiatowych i gminnych przebiegających przez teren gminy należy uznać za należyte zabezpieczający lokalną obsługę komunikacyjną dla pojazdów osobowych oraz transportu publicznego, jednakże stan techniczny i rozwiązania komunikacyjne drogi wojewódzkiej oraz dróg powiatowych na wielu odcinkach jest niewystarczający. Istnieje potrzeba modernizacji dróg pod kątem dostosowania ich do standardów bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Pomimo znacznych nakładów finansowych przeznaczanych na modernizację dróg w gminie można stwierdzić, że stan gminnych drogowych ciągów komunikacyjnych wymaga dalszych nakładów finansowych. Drogi gminne są utrzymywane poprzez przeprowadzanie remontów nawierzchni lub też przebudowę.

Niekorzystną cechą istniejącego układu komunikacyjnego w gminie Roźwienica jest brak podziału przestrzeni drogowej dla jej uczestników ruchu. Na podkreślenie zasługuje zwłaszcza brak separacji ruchu kołowego od pieszego, co uniemożliwia budowę ścieżek rowerowych na wydzielonym i oznakowanym pasie ruchu. Ten problem w szczególności dotyka rowerzystów i pieszych, którzy z braku wydzielonych chodników i ścieżek rowerowych poruszają się po jezdni. Sytuacja taka podnosi ryzyko wypadków z udziałem pieszych i rowerzystów. Znaczna część dróg powiatowych i gminnych nie posiada wydzielonego pasa drogowego o odpowiedniej szerokości zgodnie z wymaganiami.

Głównym powiązaniem komunikacyjnym Gminy Roźwienica jest transport publiczny z Jarosławiem, Rzeszowem i Przemyślem – miejscowościami, gdzie zlokalizowane są największe skupiska zakładów pracy, instytucji, placówek edukacyjnych, z których korzysta liczna grupa mieszkańców Gminy Roźwienica.

Podstawowe potrzeby mieszkańców gminy Roźwienica w zakresie transportu publicznego zabezpieczane są przez PKS Jarosław. Alternatywnym środkiem transportu publicznego w powiązaniach zewnętrznych i wewnętrznych są przewoźnicy prywatni (linie mikrobuse i autobusowe). W gminie Roźwienica brak jest stacji kolejowej, najbliższa znajduje się w Jarosławiu. Wszystkie sołectwa gminy posiadają bezpośrednie połączenie autobusowe z siedzibą Gminy i Powiatu. Dla młodzieży szkół podstawowych zorganizowany jest dowóz do miejsc nauki szkolnej oraz zajęć pozalekcyjnych na terenie Gminy. Na terenie gminy znajduje się 61 przystanków autobusowych oraz 33 wiaty przystankowe.

3.13. Gospodarka mieszkaniowa i budownictwo

3.13.1. Gospodarka mieszkaniowa

Jednym z podstawowych zadań własnych gminy jest zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych. Gmina powinna posiadać własny zasób mieszkaniowy, zarządzany w taki sposób, żeby potrzeby rodzin mających dochody niepozwalające na zakup własnego mieszkania zostały zaspokojone. Gmina Roźwienica posiada 6 lokali mieszkalnych. Aktualnie wszystkie mieszkania są zajęte.

Według danych GUS z 2020 roku, na terenie gminy Roźwienica znajdowało się 1 692 mieszkania o łącznej powierzchni użytkowej 171 982 m², a w odniesieniu do roku 2016 ich liczba

wzrosła o 60. Dane dotyczące zasobów mieszkaniowych na terenie gminy w roku 2016 i 2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Roźwienica

Zasoby mieszkaniowe	Jednostka miary	2016	2020
Mieszkania	szt.	1 632	1 692
Izby	szt.	6 973	7 299
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	163 588	171 982
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	m ²	100,2	101,6
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	m ²	26,3	27,5
Mieszkania na 1000 mieszkańców	-	262,2	270,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się wzrost dostępu mieszkańców gminy do urządzeń techniczno-sanitarnych. Od roku 2016 do końca 2020, liczba mieszkań przyłączonych do sieci wodociągowej oraz wyposażonych w kanalizację wzrosła o 60 jak również liczba mieszkań z łazienką wzrosła o 60, dostęp do gazu z sieci uzyskało 38 mieszkań.

Tabela 23. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne i sanitarne

Wyszczególnienie	2016		2020	
	Liczba mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne	% ogółu mieszkań	Liczba mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne	% ogółu mieszkań
Wodociąg	1 476	90,4	1 536	90,8
Ustęp spłukiwany	1 394	85,4	1 454	85,9
Gaz sieciowy	1 142	70,0	1 180	69,7
Łazienka	1 332	81,6	1 392	82,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

3.13.2. Budownictwo

W latach 2016-2021 na terenie gminy Roźwienica oddano łącznie do użytkowania 113 budynki, w tym 101 budynki mieszkalne oraz 12 budynków niemieszkalnych. Podstawowe informacje dotyczące budynków mieszkalnych i mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2016–2021 przedstawiono w poniższej tabeli. Dane dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania w budynkach nowo wybudowanych oraz rozbudowywanych.

Tabela 24. Budownictwo mieszkaniowe w latach 2016 - 2021

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Budynki mieszkalne jednorodzinne nowe							
Oddane mieszkania ogółem	szt.	8	9	23	22	17	22
Ilość izb ogółem	szt.	43	50	127	121	94	116
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	1 322	1 242	3 492	2 802	2 674	2 733

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Obok budownictwa mieszkalnego, na terenie gminy powstają również budynki niemieszkalne, których w latach 2016-2021 powstało 12. Podstawowe informacje o oddanych do użytkowania nowych budynkach niemieszkalnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25. Budynki niemieszkalne oddane do użytkowania w latach 2016 - 2021

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Budynki handlowo-usługowe							
Oddane budynki ogółem	szt.	0	0	2	0	0	0
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	0	0	1 055	0	0	0
Kubatura ogółem	m ³	0	0	6 348	0	0	0
Budynki garaży							
Oddane budynki ogółem	szt.	1	0	0	0	1	1
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	33	0	0	0	171	60
Kubatura ogółem	m ³	120	0	0	0	830	264
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe							
Oddane budynki ogółem	szt.	0	1	1	0	0	0
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	0	111	672	0	0	0
Kubatura ogółem	m ³	0	424	3 580	0	0	0
Ogólnodostępne obiekty kulturalne							
Oddane budynki ogółem	szt.	0	0	0	0	0	0

Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	0	0	0	0	0	0
Kubatura ogółem	m ³	0	0	0	0	0	0
Budynki szkół i instytucji badawczych							
Oddane budynki ogółem	szt.	1	0	0	0	0	0
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	588	0	0	0	0	0
Kubatura ogółem	m ³	5 426	0	0	0	0	0
Budynki gospodarstw rolnych							
Oddane budynki ogółem	szt.	1	0	0	1	0	0
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	86	0	0	120	0	0
Kubatura ogółem	m ³	90	0	0	558	0	0
Budynki niemieszkalne, gdzie indziej niewymienione							
Oddane budynki ogółem	szt.	0	0	0	0	1	0
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	0	0	0	0	206	0
Kubatura ogółem	m ³	0	0	0	0	656	0
RAZEM							
Oddane budynki ogółem	szt.	3	1	4	1	2	1
Powierzchnia użytkowa ogółem	m ²	707	111	2 613	120	377	60
Kubatura ogółem	m ³	6 036	424	15 787	558	1 486	264

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

3.14. Infrastruktura techniczna

3.14.1. Sieć wodociągowa

Gminna sieć wodociągowa, która zasilana jest w wodę z dwóch stacji ujęć wody zaopatrza w wodę zarówno do celów komunalnych jak i produkcyjnych miejscowości: Bystrowice, Chorzów, Częstkowice, Czudowice, Rożwienica, Rudołowice, Tyniowice, Węgierka, Więckowice, Wola Węgierska, Wola Rożwienicka oraz Mokra.

Stacje ujęć wody na terenie gminy Rożwienica:

- głębinowe ujęcie wody Wola Rożwienicka o wydajności 578 m³/d,
- głębinowe ujęcie wody Tyniowice o wydajności 220 m³/d,

Woda wydobywana jest z 5 studni głębinowych.

Gminna sieć wodociągowa pozwala na zaspokojenie zapotrzebowania na wodę wszystkich dotychczasowych oraz nowych odbiorców na terenie wyżej wymienionych sołectw.

Gminna sieć wodociągowa rozbudowana została w latach 1994 – 1996, wcześniej zwodociągowanie było jedynie sołectwo Częstkowice.

Tabela 26. Ilość sprzedanej wody w gminie Rożwienica w latach 2020- 2021

ROK	Grupa_1 Gospodarstwa domowe – sprzedaż m ³
2021	245 316 m ³
2020	232 639 m ³

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gminy Rożwienica

Tabela 27. Ceny za 1m³ wody w gminie Rożwienica w latach 2020-2021

ROK	Grupa_1 Gospodarstwa domowe – cenna netto
2020	2,62 zł
2021	2,75 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z gminy Rożwienica

Stan sieci wodociągowej w gminie Rożwienica według danych z GUS za 2021 r. przedstawia się następująco:

- długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej – 86,8 km,
- liczba przyłączy – 1 557 szt.
- Ludność korzystająca – 5 675 osób,
- zużycie wody w gospodarstwach domowych wyniosło 34,1 m³ na 1 mieszkańca,
- z sieci wodociągowej korzystało 90,80 % mieszkańców,
- budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych -99,1 %

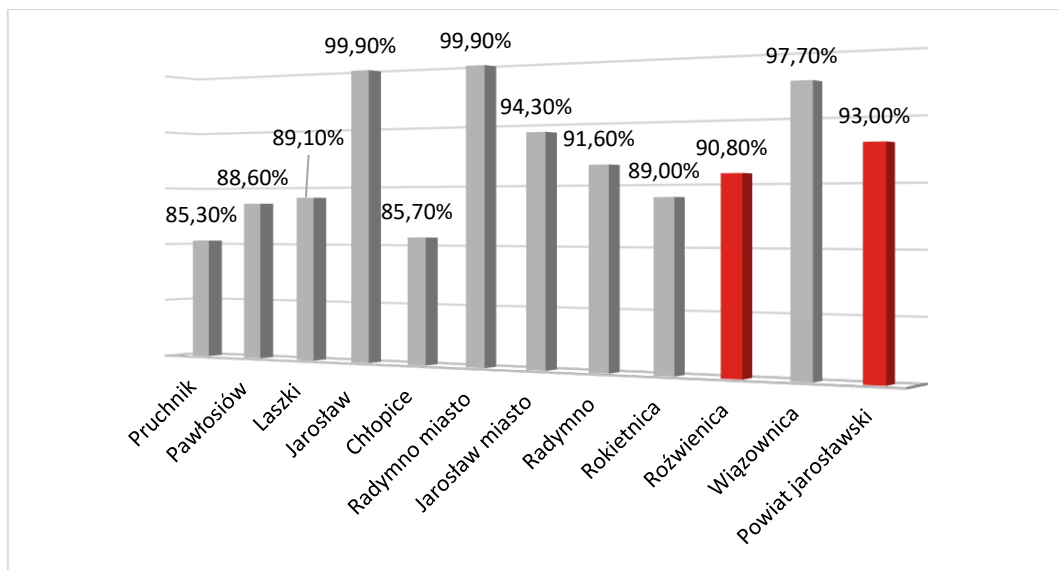
Tabela 28. Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w roku 2016 oraz 2021

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2021
Długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	84,2	86,8
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 504	1 557
Awarie sieci wodociągowej	szt.	1	3
Woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	195,1	213,2
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m3	31,4	34,1
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	os	5 633	5 675

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Pod względem ilości osób korzystających z sieci wodociągowej, gmina Roźwienica zajmuje szóste miejsce wśród pozostałych gmin powiatu jarosławskiego, dla którego średnia wynosi 93,0% mieszkańców korzystających z sieci w stosunku do ogółu ludności. Największa wartość w tej kwestii występuje w mieście Radymno, gminie Jarosław i po 99,90% ogółu mieszkańców, natomiast wśród gmin jednym z większych udziałów % wynosi w gminie Wiązownica - 97,70%.

Wykres 11. Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu jarosławskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

3.14.2. Sieć kanalizacyjna

Na terenie Gminy Roźwienica działa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków, o przepustowości 724 m³ na dobę położona w miejscowości Wola Roźwienicka w pobliżu granicy z sołectwami Bystrowice oraz Częstkowice. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do rzeki Mlecza Wschodnia. W sieci kanalizacyjnej działa 27 pompowni ścieków oraz 24 pompownie lokalne. Oczyszczalnia obsługuje wszystkie 12 sołectw.

Istniejąca sieć kanalizacyjna posiada łączną długość 133,7 km. Do sieci przyłączonych jest 1531 budynków mieszkalnych, a z kanalizacji korzysta 5 548 osób, co stanowi około 88,70% ludności gminy.

Do oczyszczalni ścieków dostarczono w 2020 r. 240 530,00 m³ ścieków a w roku 2021 264 137,00 tys. m³.

Tabela 29. Dane dotyczące instalacji kanalizacyjnej w gminie Roźwienica

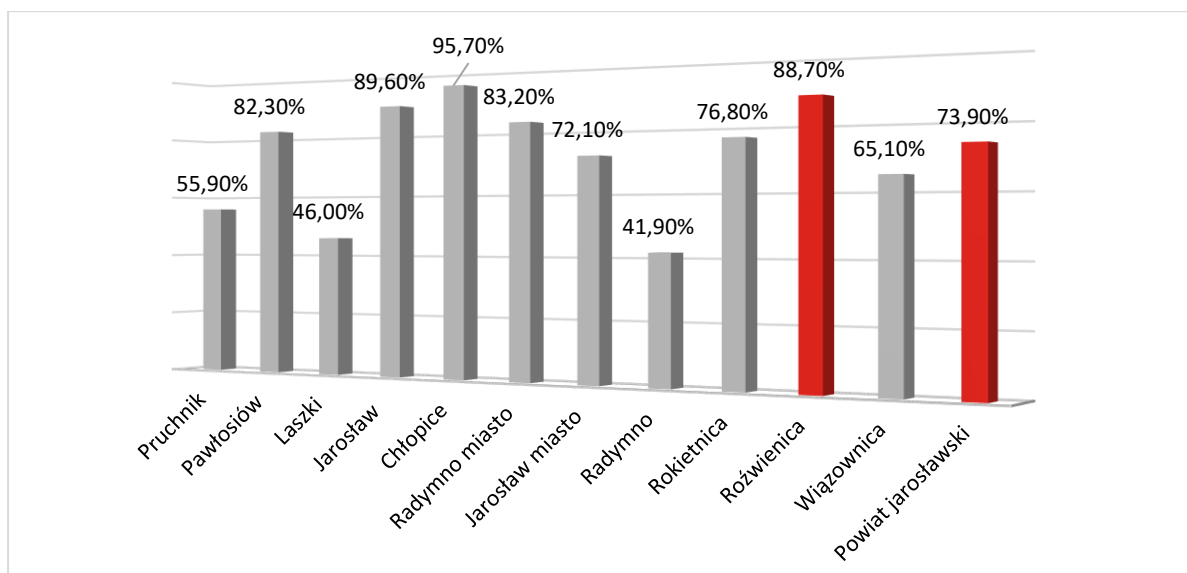
Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2020
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie bądź administracji gminy	km	133,2	133,7

Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 481	1 531
Awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	4	0
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	197,1	240,5
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	os.	5 503	5 548

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

W 2020 roku zgodnie z danymi GUS, z sieci kanalizacyjnej korzystało 5 548 mieszkańców gminy Roźwienica, tj. 88,70% ogółu ludności, co jest powyżej średniej dla powiatu jarosławskiego. W powiecie jarosławskim jest to jeden z lepszych wyników, lepszy wynik ma tylko gmina Chłopice - 95,70% i gmina Jarosław 89,60%.

Wykres 12. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w gminach powiatu jarosławskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

3.14.3. Sieć gazowa

Gaz ziemny staje się najwygodniejszym nośnikiem energii dla ludzkości. Jego zalety powodują, że od wielu lat trwa na świecie dynamiczny rozwój gazownictwa. Decydują o tym także względy ekonomiczne i ekologiczne (surowiec ten jest bardziej przyjazny dla środowiska naturalnego).

Większa część gminy zgazyfikowana jest w oparciu o gazociąg wysokoprężny DN 500 relacji Tuligłowy - Mirocin, poprzez stację redukcyjno - pomiarową Roźwienica położoną w miejscowości Bystrowice. Zgazyfikowane są wszystkie sołectwa. Dostawą gazu zajmuje się Polska Spółka Gazownictwa – Rejon Dystrybucji w Jarosławiu.

Według danych GUS za rok 2020 roku, odbiorcami gazu było 1110 gospodarstw domowych, a liczba ludności korzystająca z sieci gazowej wyniosła 4366 osób, tj. 64,20% ogółu mieszkańców gminy. Wybrane dane dotyczące sieci gazowej na terenie gminy Roźwienica w roku 2016 i 2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Wybrane dane dotyczące sieci gazowej w gminie Roźwienica

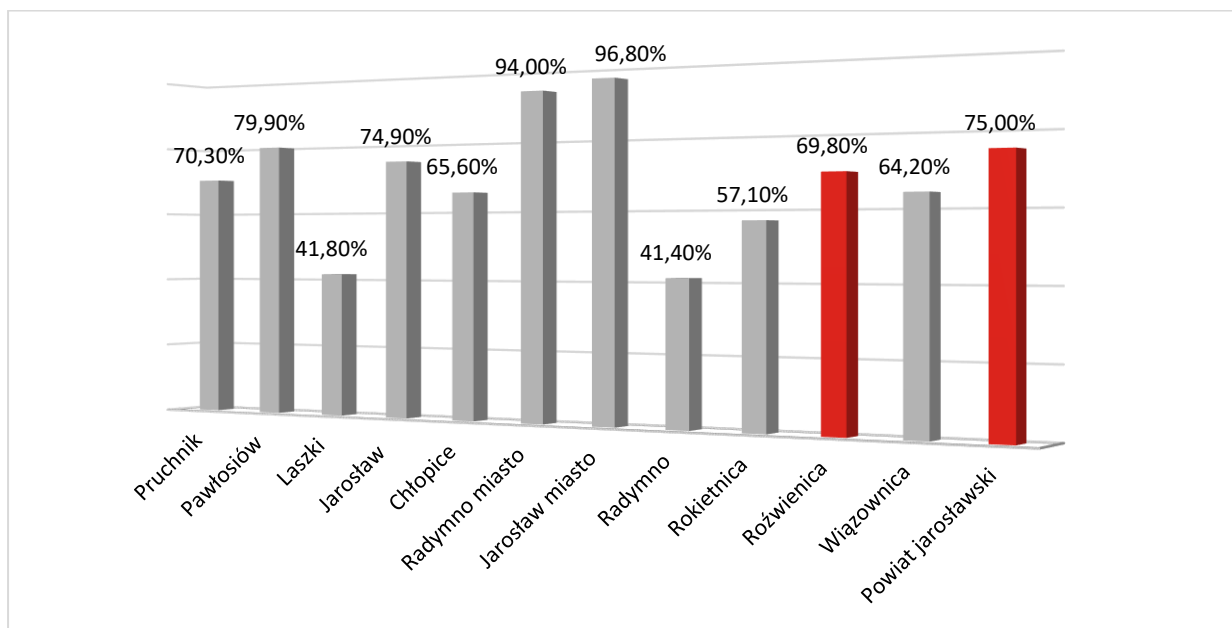
Wyszczególnienie	Jednostka miary	2016	2020
Długość czynnej sieci gazowej	m	92 800	91 741
Czynne przyłącza do budynków ogółem	szt.	1 337	1 380
- w tym do budynków mieszkalnych	szt.	1 271	1 331
Liczba odbiorców gazu	gosp.	1 096	1 110
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	418	475
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	4 351	4 366
Zużycie gazu	MWh	4 363,3	5 280,7
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	MWh	2 294,9	3 218,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wynika z przedstawionych powyżej danych, na przestrzeni lat 2016-2020 zwiększyła się liczba odbiorców gazu, w tym również liczba odbiorców ogrzewających mieszkania gazem. Może to świadczyć o zwiększeniu świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie wyboru źródeł ciepła niemających negatywnego wpływu na środowisko. Wciąż jest to jednak mały odsetek mieszkańców i konieczne jest podjęcie działań w tej kwestii.

Gmina Roźwienica zajmowała w 2020 r. wg danych GUS siódme miejsce w powiecie pod względem gazyfikacji, jednak poniżej średniej dla powiatu. Poziom gazyfikacji w powiecie jarosławskim jest na poziomie 75,0%, natomiast całego województwa podkarpackiego – 72,7 %. Korzystających z sieci gazowej w % ogółu mieszkańców w podziale na poszczególne gminy powiatu jarosławskiego na koniec 2020 roku, przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13. Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w gminach powiatu jarosławskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

3.14.4. Gospodarka odpadami

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2022 poz. 1297 z póź. zm.), utrzymanie czystości i porządku, a w tym kwestie związane z gospodarką odpadami komunalnymi na terenie gminy, należą do zadań własnych gminy. Gmina jest zobowiązana do zorganizowania, odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych zebranych w nieruchomościach położonych na jej terenie.

Zgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie gminy Rożwienica właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku na własnym terenie między innymi poprzez prowadzenia selektywnego zbierania wyselekcjonowanych odpadów a przedsiębiorca odbierający odpady do odbierania następujących wyselekcjonowanych odpadów:

- przeterminowanych leków i chemikaliów;
- odpadów niekwalifikujących się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności zużytych igieł i strzykawek, chemikaliów (środków ochrony roślin, opakowań po środkach ochrony roślin, rozpuszczalników, farb, lakierów, opakowań po farbách i lakierach, kwasów, środków chemicznych typu domowego, termometrów, odpadów zawierających rtęć);
- papieru;
- metali;
- tworzyw sztucznych;
- szkła, w tym szkła bezbarwnego i szkła kolorowego;
- opakowań wielomateriałowych;
- odpadów „Bio”;
- zużytych baterii i akumulatorów;

- zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego;
- mebli i innych odpadów wielkogabarytowych;
- odpadów budowlanych i rozbiórkowych;
- zużytych opon;
- tekstyliów i odzieży.

Obiór odpadów komunalnych na terenie Gminy Rożwienica odbywa się na podstawie zawartej umowy o świadczenie usług.

Umowa obejmuje w okresie realizacji odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z terenu Gminy Rożwienica pochodzących z nieruchomości zamieszkałych i obiektów będących własnością gminy.

Właściciele nieruchomości zamieszkałych, na których powstają odpady komunalne z terenu gminy uzyskali możliwość selektywnego zbierania odpadów bezpośrednio na terenie nieruchomości, w ramach której wydzielane są następujące frakcje:

- papier,
- szkło,
- tworzywa sztuczne,
- metale,
- opakowania wielomateriałowe,
- bioodpady,
- niesegregowane.

W ramach systemu firma odbierająca odpady komunalne z terenu Gminy Rożwienica wyposaża wszystkich mieszkańców w worki do selektywnej zbiórki odpadów w formie wymiany.

W 2021 r. według ewidencji na podstawie złożonych deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami, gminnym systemem gospodarowania odpadami objętych było 5124 osoby i 1638 gospodarstw domowych

W roku 2021 z terenu gminy Rożwienica odebrano 998,37 Mg odpadów (wzrost o 16,4% w stosunku do roku 2020), w tym zmieszanych 594,98 Mg oraz 403,39 Mg odpadów zebranych selektywnie.

W 2020 r. - odebrano 857,58 Mg odpadów (w tym: niesegregowanych zmieszanych odpadów 596,69 Mg i 260,89 Mg odpadów zebranych selektywnie).

Poniżej masa odebranych odpadów komunalnych zebranych w Gminie Rożwienica.

Tabela 31. Masa odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Rożwienica w latach 2020-2021

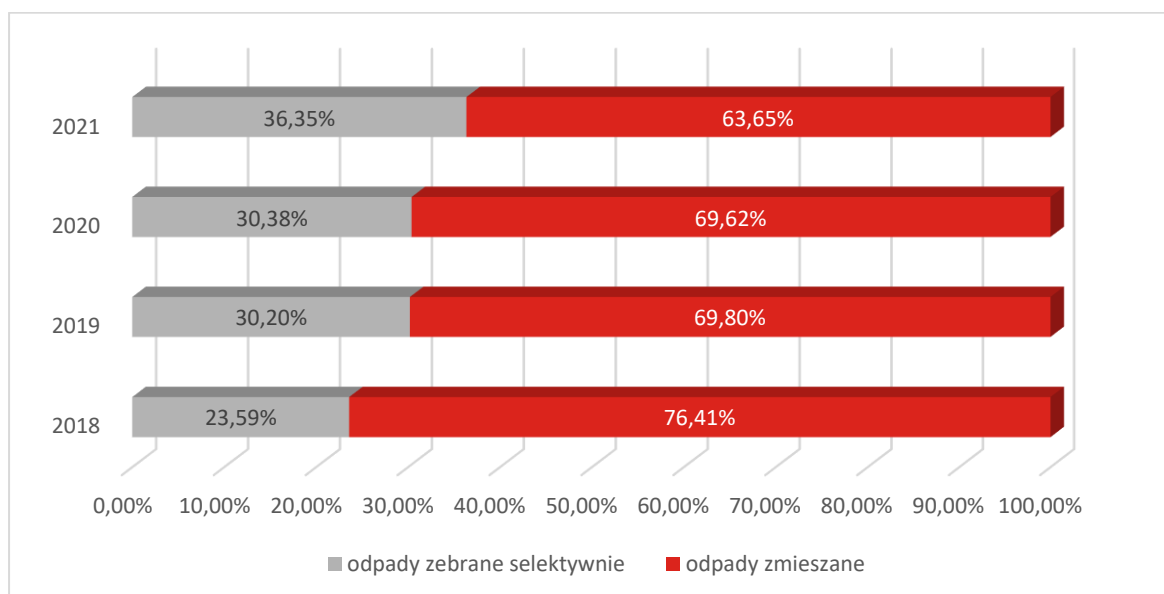
Rodzaj odpadów	Masa odebranych odpadów (w tonach)	
	2020	2021
papier i tektura	7,10	12,38

szkło	104,36	110,42
tworzywa sztuczne	0,00	0,00
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne razem	7,54	9,94
wielkogabarytowe	30,40	46,90
biodegradowalne	1,68	36,32
baterie i akumulatory razem	0,00	0,00
zmieszane odpady opakowaniowe	137,76	155,20
pozostałe	0,00	0,00
zmieszane	950,66	1 020,98

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Relację odpadów zmieszanych oraz odpadów zebranych w sposób selektywny w latach 2018-2021 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 14. Odebrane zmieszane odpady komunalne oraz odpady zebrane w sposób selektywny z terenu gminy Roźwienica w latach 2018-2021 w %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Jak wynika z przedstawionych danych, w gminie Roźwienica, stosunek odpadów zebranych selektywnie do odpadów zmieszanych niesegregowanych z każdym rokiem wypada korzystniej, aczkolwiek jest to wynik bardzo słaby. Problemem jest występowanie wciąż sporych ilości odpadów zmieszanych w zebranych odpadach ogółem oraz ryzyko nieosiągnięcia wymaganych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia niektórych frakcji odpadów.

Gmina Roźwienica w 2021 r. osiągnęła wymagany poziom recyklingu i przygotowania do ponownego odzysku surowców wtórnych, który wyniósł 23,53% przy wymaganym min. 20%.

3.15. Rynek pracy i bezrobocie

3.15.1. Rynek pracy

Analizując ekonomiczną strukturę wiekową mieszkańców gminy Roźwienica, można zauważyć wzrost na koniec 2021 roku w odniesieniu do 2016 roku liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (poniżej 17 r.ż.). Najliczniejszą grupę w dalszym ciągu stanowią mieszkańcy w wieku produkcyjnym (61,8% populacji), jednak ich liczba zmniejszyła się w ciągu sześciu lat o 132 osoby, natomiast liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (powyżej 59 r.ż. u kobiet, pow. 64 r.ż. u mężczyzn) wzrosła o 112 osób.

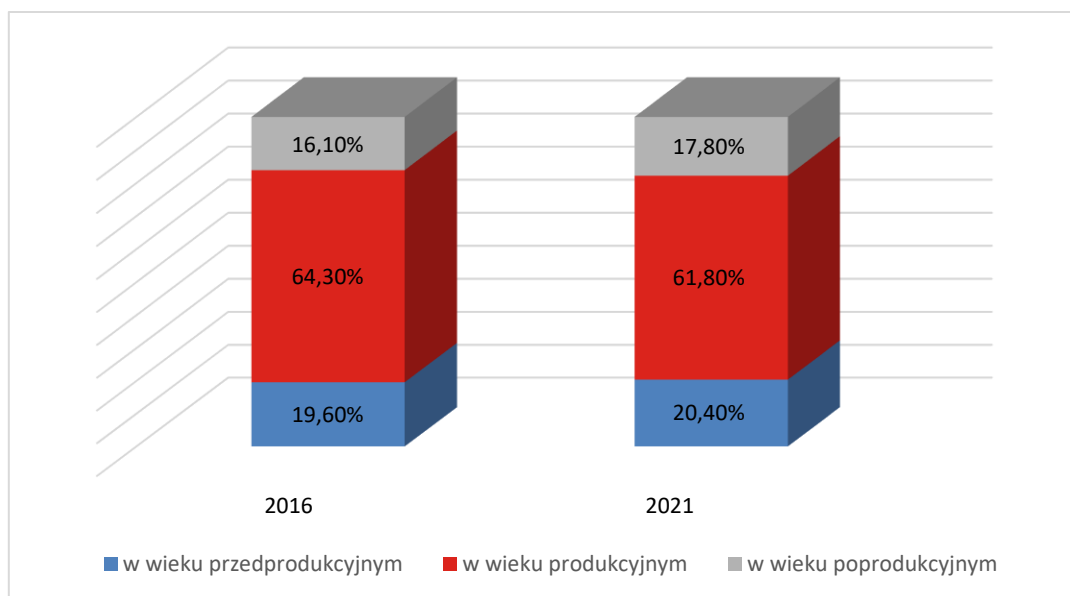
Struktura wiekowa mieszkańców gminy po części odzwierciedla ogólną sytuację występującą na terenie powiatu jarosławskiego - postępuje spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym, chociaż w przypadku gminy Roźwienica liczba osób w wieku przedprodukcyjnym wzrasta, co związane jest z dodatnim przyrostem naturalnym w gminie w latach 2017-2020. Utrzymanie się obecnej tendencji tak na terenie miast, gmin jak i powiatu niekorzystnie rokuje na przyszłość i w perspektywie kilkunastu lat będzie skutkować postępującym starzeniem się społeczeństwa. Dane dotyczące struktury ludności pod względem ekonomicznych grup wiekowych przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 32. Struktura ludności gminy Roźwienica wg ekonomicznych grup wiekowych w roku 2016 oraz 2021

Grupa ludności	w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
	2016	2021	2016	2021	2016	2021
Rok						
liczba osób	1 220	1 275	4 003	3 871	1 002	1 114
Udział % w ludności ogółem	19,6	20,4	64,3	61,8	16,1	17,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 15. Struktura ludności gminy Rożwienica według ekonomicznych grup wiekowych w roku 2016 i 2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Z uwagi na to, że Gmina Rożwienica jest gminą wiejską to większość jej mieszkańców ukierunkowana jest na działalność rolniczą z wykorzystaniem miejscowych zasobów. Jednak znaczna liczba mieszkańców pozostaje w zatrudnieniu poza rolnictwem, w tym w miejscowych zakładach pracy lub sąsiednich miastach. Największym pracodawcą na terenie gminy jest Urząd Gminy w Rożwienicy wraz z gminnymi jednostkami organizacyjnymi, takimi jak m. in. placówki oświatowe, Biblioteka oraz Ośrodkiem Pomocy Społecznej. Inne zakłady pracy dające możliwość zatrudnienia w gminie są m. in. firmy handlowe i sklepy, zakłady stolarskie, usługowe remontowo-budowlane i instalacyjne.

Analizując dane dotyczące liczby osób pracujących na terenie gminy Rożwienica, można zauważyć w roku 2021 wzrost liczby osób pracujących o 43 w stosunku do roku 2016. Tendencja wzrostowa w tej kwestii miała miejsce w latach 2016-2017, natomiast od 2018 roku nastąpił spadek liczby osób pracujących w stosunku do roku poprzedniego, co zmieniło się dopiero w 2021 roku. Dane w tej kwestii zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 33. Osoby pracujące w gminie Rożwienica w latach 2016 - 2021

Lata	Ogółem	w tym kobiety	w tym mężczyźni	Pracujący na 1000 ludności
2016	435	209	226	70
2017	526	289	237	84
2018	493	270	223	79
2019	461	229	232	74

2020	456	230	226	73
2021	478	255	223	76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Największe przedsiębiorstwa działające na terenie gminy, które tworzą i mają wpływ na miejscowy rynek pracy:

- EUROBUD Grupa Sp. z o.o. Bystrowice,
- „MBP” Spółka z o.o. Rożwienica,
- MBP PLUS Spółka z o.o. Rożwienica,
- Roma Robert Makarowski i Wspólnicy S.j. Jarosław,
- Marcin Nykiel MPM Projekt Rożwienica,
- Gołąb Dariusz – Zakład Stolarski Rożwienica,
- Małgorzata Tryniecka Shine Rożwienica,
- Usługi Stolarsko-Budowlane Marek Kurpiel Tyniowice,
- M-Power Spółka z o.o. Mokra,
- „Bartoszek” S.j. Firma Handlowa Wiesław, Krzysztof, Andrzej Bartoszek Tyniowice,
- Łanowy Mariusz Produkcyjno-Usługowy Zakład Stolarski Rożwienica,
- Zakład Usług Elektrycznych „ELPET” Piotr Kochman Bystrowice,
- Firma Handlowo-Usługowa Marcin Banowicz Bystrowice,
- Polska Grupa Żywniowa Neopasz Sp. z o.o. Rudółowice.

3.15.2. Bezrobocie

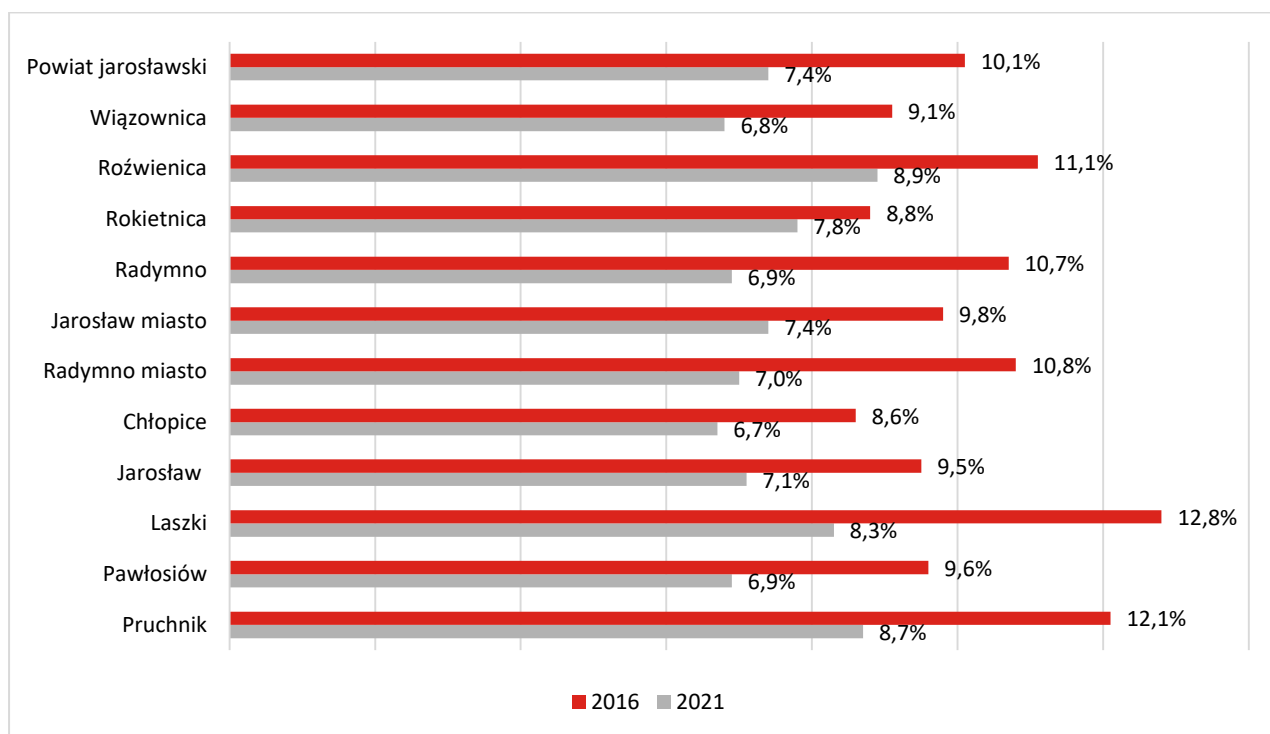
Duży wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą na terenie gminy Rożwienica ma zjawisko bezrobocia. Udział zarejestrowanych osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na koniec 2021 roku według danych GUS wyniósł 8,9%, notując spadek w porównaniu z 2016 rokiem o 2,2%. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Rożwienica na tle powiatu jarosławskiego przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 34. Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Rożwienica w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu Jarosławskiego według płci

Jednostka terytorialna	Ogółem %		Kobiety %		Mężczyźni %	
	2016	2021	2016	2021	2016	2021
Gmina Rożwienica	11,1	8,9	12,0	11,7	10,4	6,5
Powiat jarosławski	10,1	7,4	11,0	8,6	9,4	6,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 16. Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Roźwienica w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle gmin i powiatu jarosławskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Powyższe dane pokazują, że na tle powiatu jarosławskiego, Roźwienica jest na pierwszym miejscu pod względem największego odsetka osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Może to świadczyć o niezbyt dobrej sytuacji gospodarczej na terenie gminy oraz problemach w kwestii zapewnienia możliwości zatrudnienia. Biorąc jednak pod uwagę dane dotyczące liczby osób pracujących na terenie gminy Roźwienica, można wysunąć wniosek, że większość osób znajduje zatrudnienie w sąsiednich gminach oraz przede wszystkim w miastach Jarosław, Przemyśl, Rzeszów. Niemniej ważnym zagadnieniem jest zjawisko bezrobocia ukrytego, tj. pozostawanie bez pracy i nierejestrowanie się jako osoba bezrobotna, a także zjawisko „szarej strefy”, tj. nielegalne zatrudnienie, bez opłacania składek oraz podatku dochodowego.

Według danych GUS, na koniec 2021 roku zarejestrowanych było 343 bezrobotnych mieszkańców gminy Roźwienica, w tym 207 kobiet (60,35% ogółu bezrobotnych). Wśród zarejestrowanych bezrobotnych 200 mieszkańców (58,31%) to osoby długotrwale bezrobotne. Liczbę osób bezrobotnych na przestrzeni lat 2016-2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 35. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Roźwienica w latach 2016 - 2021

Lata	Bezrobotni ogółem	W tym kobiety	W tym do 30 roku życia	W tym powyżej 50 roku życia	Osoby długotrwale bezrobotne
2016	446	223	168	81	264
2017	417	209	146	74	257

2018	418	215	154	76	251
2019	312	177	94	63	189
2020	371	208	127	60	221
2021	343	207	115	62	200

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Według stanu na koniec 2021 na terenie gminy bezrobotnych w wieku do 30 lat było 115 osób, tj. 33,53% ogółu bezrobotnych, natomiast bezrobotni w wieku od 31 do 50 lat, stanowili 48,40% ogółu.

3.16. Gospodarka i rolnictwo

3.16.1. Gospodarka

W ostatnich latach zarówno w gminie Roźwienica, jak i w innych gminach powiatu jarosławskiego, obserwuje się pozytywne zjawisko rozwoju przedsiębiorczości, a co za tym idzie wzrost liczby podmiotów gospodarczych. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na terenie gminy na koniec 2021 roku działało 406 podmiotów gospodarki narodowej. Od 2016 roku liczba podmiotów gospodarczych wzrosła o 83, tj. o 25,69%.

Dane dotyczące liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych gminach powiatu jarosławskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie gmin powiatu jarosławskiego

Jednostka terytorialna	Ogółem*			Sektor publiczny		Sektor prywatny	
	2016	2021	Wzrost w %	2016	2021	2016	2021
Radymno miasto	372	458	23,12	15	23	352	433
Jarosław miasto	4 326	4 544	5,04	170	166	4 120	4 338
Chłopice	193	256	32,64	15	13	177	241
Jarosław	801	962	20,10	14	10	786	951
Łaszki	310	376	21,29	16	14	290	359
Pawłosiów	596	732	22,82	20	15	574	715
Pruchnik	338	438	29,59	19	15	316	421
Radymno	566	682	20,49	33	15	528	663
Rokietnica	182	206	13,19	12	11	170	194

Rożwienica	323	406	25,70	21	17	301	388
Wiązownica	708	873	23,31	20	14	684	856
Powiat jarosławski	8 715	9 933	13,98	357	313	8 298	9 559

*w związku z wprowadzonymi od 1 grudnia 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, od danych według stanu na 31 grudnia 2014 r. istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. w związku z powyższym dane naliczone z rejestru REGON według ww. informacji moga nie sumować się na liczbę ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Rozwój przedsiębiorczości na terenie gminy dotyczy wyłącznie sektora prywatnego, w którym liczba podmiotów w latach 2016 – 2021 wzrosła o 87 i wyniosła na koniec 2021 roku 388 z czego 316 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (246 w 2016 roku). Jak wynika z przedstawionych danych, zjawisko zwiększającej się liczby podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym dotyczy całego powiatu jarosławskiego, a największe wzrosty, jeśli chodzi o tą liczbę odnotowały gmina Chłopice (wzrost o 26,56% podmiotów) oraz Pruchnik (wzrost o 24,94%).

Tabela 37. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie gminy Rożwienica

Rodzaje podmiotów		2016	2021
Sektor publiczny	Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	19	15
	Pozostałe formy prawne	2	2
Sektor prywatny	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	246	316
	Spółki handlowe	13	19
	Spółdzielnie	2	0
	fundacje	1	0
	Stowarzyszenia i organizacje społeczne	29	30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Analiza struktury działających podmiotów w roku 2016 i 2021 pokazuje, że największy wzrost ilości działających firm wystąpił w sekcji F - budownictwo (na koniec 2021 roku funkcjonowały 78 podmiotów, podczas gdy w 2016 roku ich liczba wynosiła 45, duża liczba firm utrzymuje się z zakresu sekcji G – handel hurtowy i detaliczny oraz naprawy pojazdów samochodowych (na koniec 2021 roku funkcjonowało 85 podmiotów, a w roku 2016 było ich 86).

Tabela 38. Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD oraz sektorów własnościowych zarejestrowane na terenie gminy Rożwienica

Sekcja PKD	Wyszczególnienie	Ogółem*		Sektor publiczny*		Sektor prywatny*	
		2016	2021	2016	2021	2016	2021

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	14	17	0	0	14	17
B	Górnictwo i wydobywanie	1	1	0	0	1	1
C	Przetwórstwo przemysłowe	32	52	0	0	32	52
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0	0	0	0	0
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	0	0	0	0	0
F	Budownictwo	45	78	0	0	45	78
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	86	85	0	0	86	85
H	Transport i gospodarka magazynowa	21	26	0	0	21	26
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	5	3	0	0	5	3
J	Informacja i komunikacja	2	9	0	0	2	9
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	7	4	0	0	7	4
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	2	0	0	1	2
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	23	30	0	0	23	30
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4	3	0	0	4	3
O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	13	13	2	2	11	11
P	Edukacja	23	21	17	13	6	8
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	6	10	1	1	5	9
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	15	17	1	1	13	15
S, T	Pozostała działalność usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	25	35	0	0	25	35
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0
Razem		323	406	21	17	301	388

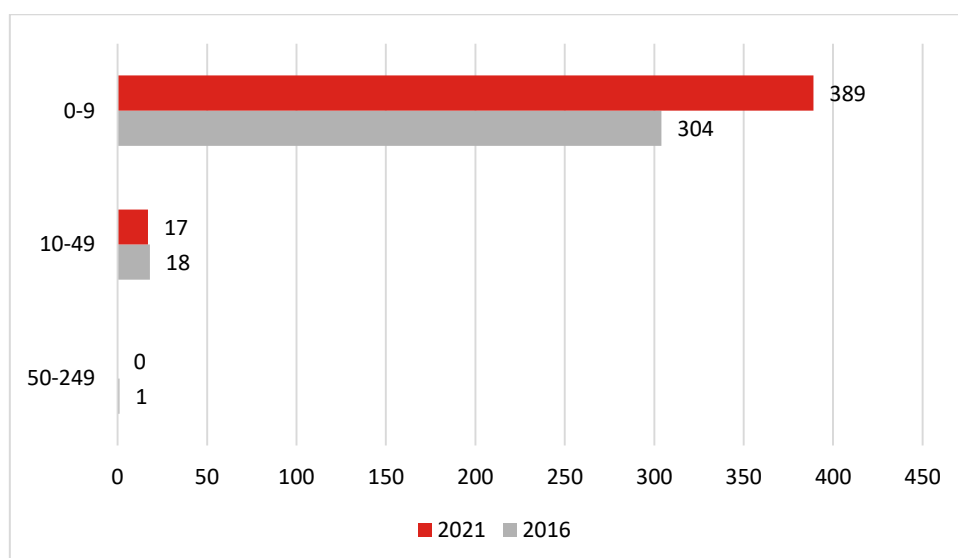
*w związku z wprowadzonymi od 1 grudnia 2014 r. zmianami przepisów prawnych regulujących sposób zasilania rejestru REGON informacjami o podmiotach podlegających wpisowi do Krajowego Rejestru Sądowego, od danych według stanu na 31 grudnia 2014 r. istnieje możliwość wystąpienia w rejestrze REGON niewypełnionych pozycji dotyczących przewidywanej liczby pracujących, adresu siedziby, rodzaju przeważającej działalności oraz formy własności. w związku z powyższym dane naliczone z rejestru REGON według ww. informacji mogą nie sumować się na liczbę ogółem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL.

Na terenie gminy Roźwienica na koniec 2021 roku największa liczba podmiotów zajmowała się handlem hurtowym lub detalicznym lub naprawą pojazdów samochodowych (21,91%) a także budownictwem (20,10%).

Najwięcej działających podmiotów gospodarczych to mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób, których liczba zwiększyła się w porównaniu do danych z 2016 roku o 85. Natomiast wśród małych przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 osób w analizowanym liczba firm zmalała o 1. Na terenie gminy działa 1 przedsiębiorstwo zatrudniające ponad 50 osób.

Wykres 17. Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL.

W okresie ostatnich pięciu lat w gminie Roźwienica zwiększyła się liczba podmiotów gospodarki narodowej przypadająca na 10 tysięcy mieszkańców i zwiększyła się liczba nowo zarejestrowanych jednostek w rejestrze REGON na 10 tysięcy ludności. Nie zmienił się wskaźnik dotyczący jednostek wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. mieszkańców - ich liczba w 2021 roku była taka sama jak w 2016 roku.

Tabela 39. Wskaźniki w zakresie podmiotów gospodarki narodowej dla obszaru gminy Roźwienica za lata 2016 i 2021

Wskaźnik	2016	2021
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	519	649
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	48	69

Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	32	32
Podmioty wpisane do rejestru na 1 tys. ludności	52	65
Podmioty na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	80,7	104,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1 tys. ludności	40	50
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 tys. osób w wieku produkcyjnym	6 145	8 163

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

3.16.2. Rolnictwo

Obszar gminy Roźwienicy jest korzystny dla rolnictwa ze względu na stosunkowo dobre gleby do upraw oraz korzystne warunki klimatyczne. Grunty orne zajmują 3 650,756 ha, co stanowi 52,97% całkowitej powierzchni gminy.

Lasy i grunty leśne zajmują 1 489,026 ha powierzchni gminy Roźwienicy. Lasy porastające górne warstwy terenu, stanowią dobre zabezpieczenie przed skutkami erozji wodnej. Przeszkodą w rozwoju gospodarstw rolnych jest ich mały areał w połączeniu z nadmiarem osób czerpiących z nich źródło utrzymania, co skutkuje niskimi dochodami i niskowym znaczeniem dla przemysłu przetwórczego oraz handlu.

Tabela 40. Rodzaje użytków rolnych i gruntów leśnych na terenie gminy Roźwienica (2021 rok)

Wyszczególnienie	Powierzchnia [ha]
Grunty orne	3650,756
Sady ogółem	69,3560
łąki trwałe	433,6167
Pastwiska trwałe	389,4867
Grunty zadrzewione i zakrzewione	219,3225
Nieużytki	6,1311
Lasy i grunty leśne	1489,026
RAZEM	6257,695

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Roźwienica

Strukturę agrarną gospodarstw na terenie gminy Roźwienica charakteryzuje znaczne rozdrobnienie, które może stanowić jednak pewien atut dla rozwoju produkcji ponadstandardowej, ekologicznej, opartej na tradycyjnych rozwiązaniach. W granicach administracyjnych gminy Roźwienicy wg danych Urzędu Gminy Roźwienica, znajduje się 1921 gospodarstw rolnych, w większości zakwalifikowanych jako gospodarstwa indywidualne.

Tabela 41. Rodzaje gospodarstw na terenie gminy Roźwienica w 2021 roku

Wyszczególnienie	Liczba gospodarstw rolnych
------------------	----------------------------

Poniżej 1 ha	830
1 – 5 ha	951
5 – 10 ha	82
10 -20 ha	35
Powyżej 20 ha	23
Gospodarstwa ogółem	1921

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Roźwienica

Gospodarstwa od 1 do 5 ha stanowią 49,50% ogólnej liczby gospodarstw, natomiast gospodarstwa o powierzchni ponad 10 ha stanowią 1,82% ogólnej liczby.

3.17. Gospodarka finansowa

Polityka finansowa gminy Roźwienica, realizowana jest w oparciu o uchwałę budżetową, uchwalaną corocznie przez Radę Gminy Roźwienica. Dochody i wydatki gminy na przestrzeni lat 2016-2021 przedstawione są w poniższej tabeli.

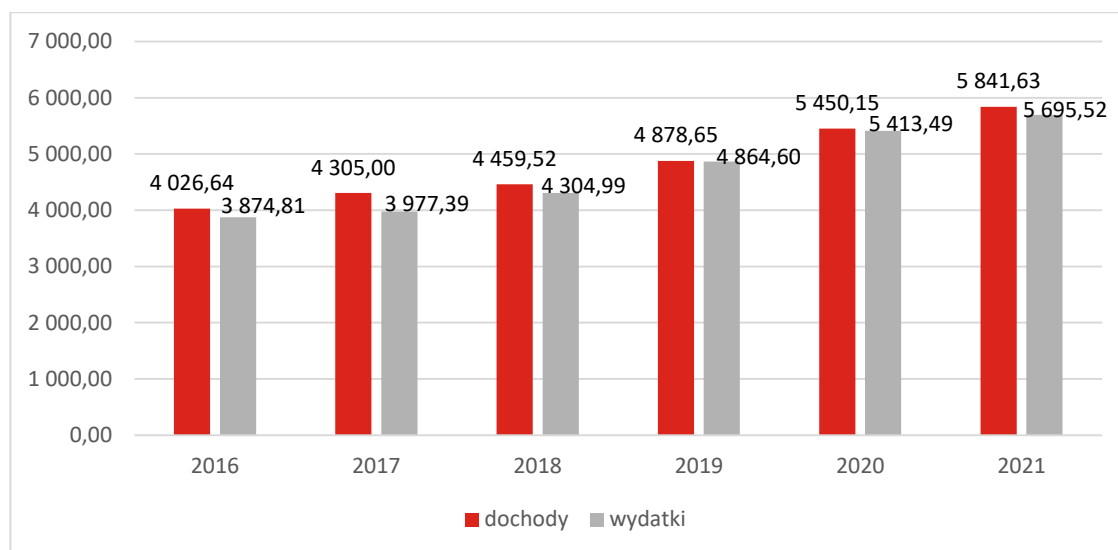
Tabela 42. Realizacja budżetu gminy Roźwienica na przestrzeni lat 2016-2021 w zł

Rodzaj	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Dochody	25 057 789,42	26 807 207,46	27 782 783,69	30 433 014,13	34 036 195,88	36 416 711,55
Wydatki	24 112 969,45	24 767 179,81	26 820 104,90	30 345 390,65	33 807 274,91	35 505 863,23
Deficyt	944 819,97	2 040 027,65	962 678,79	87 623,48	228 920,97	910 848,32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Dochody na 1 mieszkańca w 2021 roku wynosiły 5 841,63 zł i były o 1 814,99 zł wyższe niż w 2016 roku. Z kolei wydatki w 2021 roku wyniosły na 1 mieszkańca 5 695,52 zł i były wyższe o 1 820,71 zł niż w 2016 r. Dane dotyczące dochodów oraz wydatków na 1 mieszkańca w latach 2016-2021 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 18. Dochody oraz wydatki na 1 mieszkańca gminy Roźwienica na przestrzeni lat 2016- 2021 w zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Znaczną część dochodów gminy stanowią dochody bieżące, jednak ważnym ich elementem są również dochody majątkowe. Pochodzą one w głównej mierze z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje, ale też ze sprzedaży składników majątkowych. W latach 2016-2017 udział dochodów majątkowych w dochodach ogółem wykazywał tendencję wzrostową, następnie znaczny spadek w roku 2018 i następnie znów wzrostową w 2021 roku.

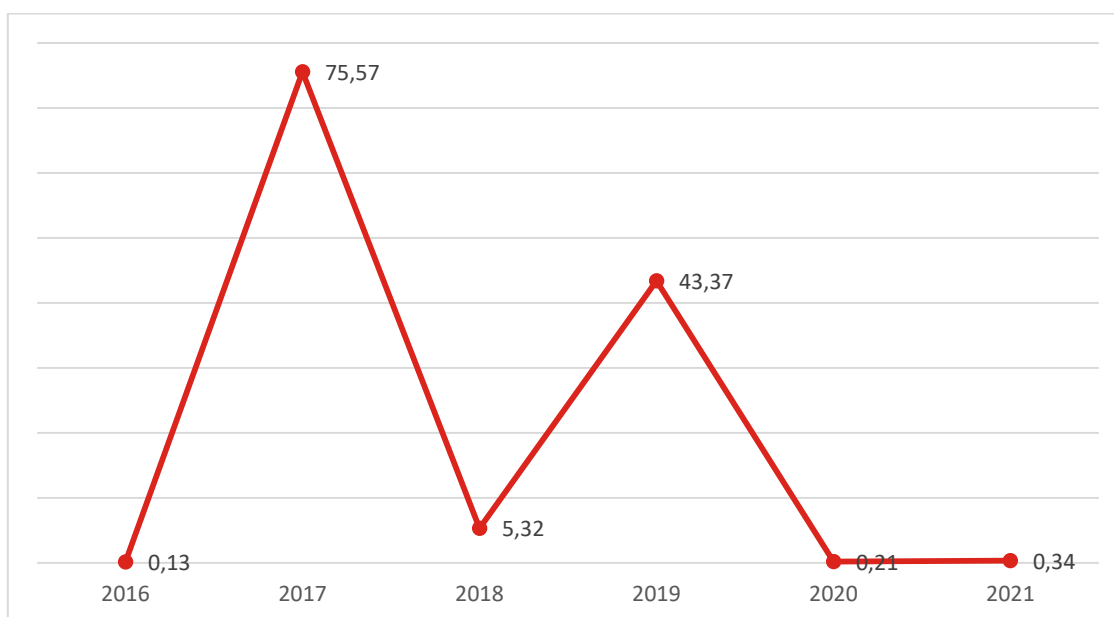
Kształtowanie się dochodów majątkowych na przestrzeni lat 2016-2021 przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 43. Kształtowanie się dochodów majątkowych na przestrzeni lat 2016-2021

Rodzaj	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych w zł	645,82	629 075,82	18 388,76	160 290,69	2 283,76	4 006,28
Dochody majątkowe ogółem w zł	495 961,95	832 454,08	345 915,49	369 618,10	1 096 111,96	1 171 445,73
% dochodów ogółem	0,13	75,57	5,32	43,37	0,21	0,34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 19. Kształtowanie się dochodów majątkowych na przestrzeni lat 2016-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Podobnie rzecz przedstawia się w przypadku wydatków. Obok wydatków bieżących ważną rolę w kształtowaniu budżetu pełnią wydatki majątkowe, które obejmują wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne. Realizacja inwestycji przez gminę stanowi główny element jej rozwoju, wyrażany przede wszystkim poprzez wzrost konkurencyjności i zaspokajanie potrzeb społeczeństwa. Wydatki inwestycyjne w tym kontekście mają zasadnicze znaczenie, wpływają one w istotny sposób zarówno na skalę, jak i rodzaj podejmowanych działań inwestycyjnych, zalicza się je do najbardziej efektywnych narzędzi wpływania na rozwój regionalny. W swej istocie wydatki inwestycyjne umożliwiają oddziaływanie na skuteczność wypełniania zadań publicznych przez jednostki samorządu terytorialnego. Wnioskować można, że niezbędność realizacji inwestycji przez gminę w kluczowy sposób wpływa na strukturę ponoszonych przez nią wydatków.

Poziom wydatków majątkowych (inwestycyjnych) i ich udział w całkowitych wydatkach budżetowych w latach 2016-2018 był zmienny. Dane dotyczące poziomu wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w latach 2016-2021, przedstawiają poniższa tabela oraz wykres.

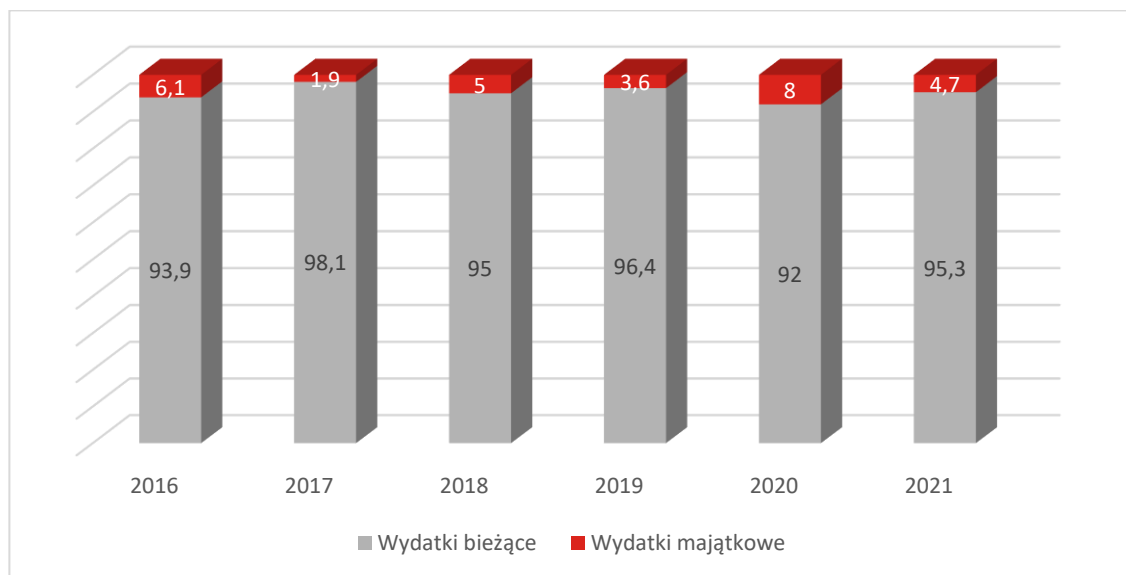
Tabela 44. Udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach budżetowych na przestrzeni lat 2016-2021

Rok	Wydatki ogółem (w zł)	Wydatki majątkowe (w zł)	Udział inwestycji w wydatkach ogółem (w %)
2016	24 112 969,45	1 464 691,18	6,1
2017	24 767 179,81	471 965,81	1,9
2018	26 820 104,90	1 331 365,26	5,0
2019	30 345 390,65	1 086 154,92	3,6

2020	33 807 274,91	2 692 953,46	8,0
2021	35 505 863,23	1 673 114,52	4,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Wykres 20. Udział % wydatków bieżących oraz majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach ogółem na przestrzeni lat 2016-2021

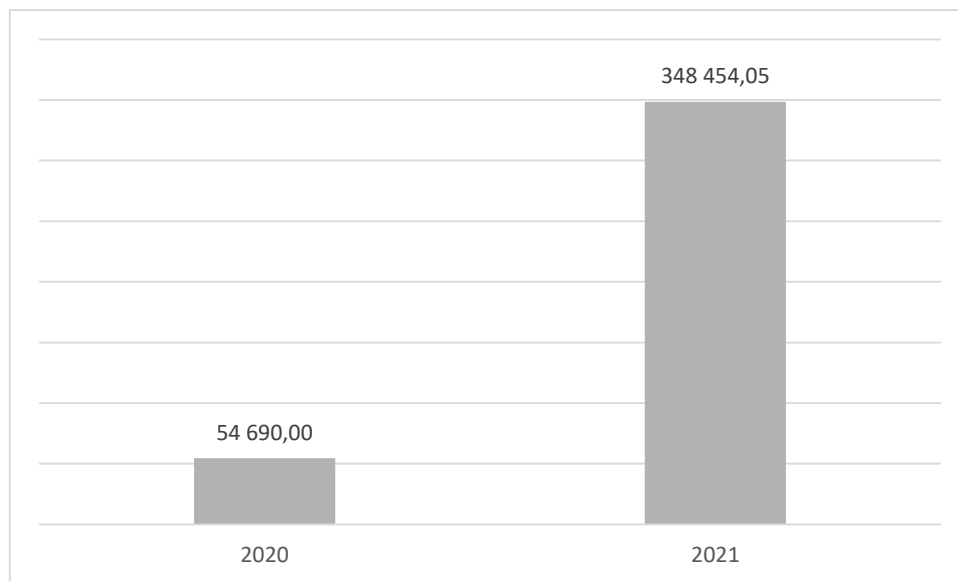
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

Na dzień 31 grudnia 2021 roku Gmina posiadała zadłużenie z tytułu zaciągniętych długoterminowych kredytów i pożyczek w łącznej kwocie 10.201.947,82 zł.

Gmina Roźwienica posiada doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na finansowanie zadań inwestycyjnych. Środki te pozyskiwano zarówno z Budżetu Państwa (Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Budżetu Województwa Podkarpackiego, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, Wojewody Podkarpackiego, a także ze środków Unii Europejskiej (RPO WP, PROW).

Środki zewnętrzne pozyskiwane z funduszy europejskich są ważnym elementem budżetu gminy. W latach 2020-2021 na realizację programów oraz projektów unijnych pozyskano łącznie 403 144,05 zł, co zostało przedstawione w poniższym wykresie.

Wykres 21. Wysokość pozyskanych środków z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych w latach 2020-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL

ROZDZIAŁ 4

GMINA W OCZACH MIESZKAŃCÓW

W przeprowadzonej ankiecie udział zadeklarowało 30 mieszkańców gminy. Na podstawie ich opinii zostały zgromadzone następujące dane:

Mocne i słabe strony gminy Roźwienica

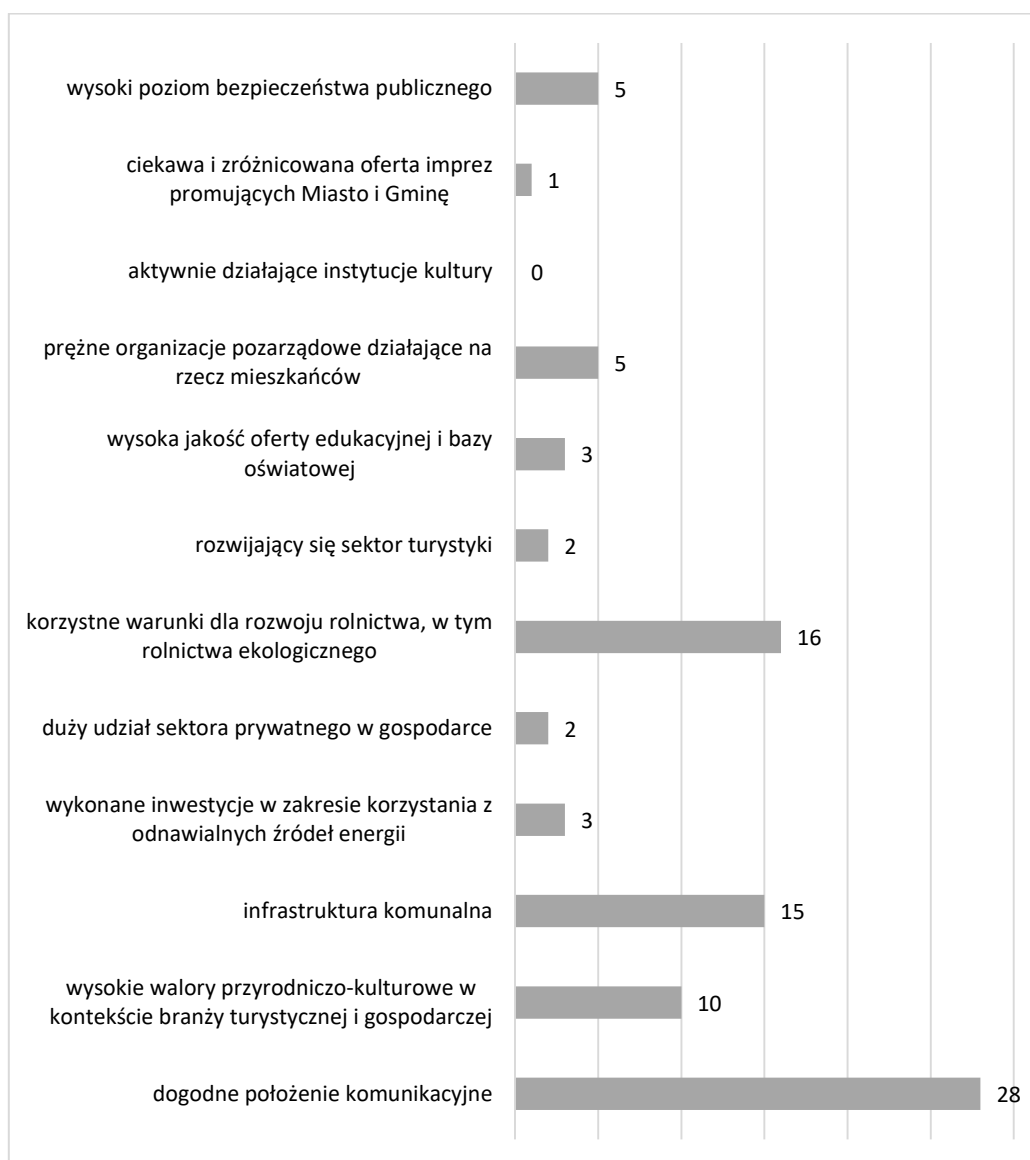
Do najwyższej ocenianych walorów gminy Roźwienica ankietowani oceniają jej:

- dogodne położenie komunikacyjne – 28 osób,
- korzystne warunki do rozwoju rolnictwa, w tym rolnictwa ekologicznego – 16 osób,
- infrastrukturę komunalną – 15 osób
- wysokie walory przyrodniczo-kulturowe w kontekście branży turystycznej i gospodarczej – 10 osób,

Do najniżej ocenianych należą:

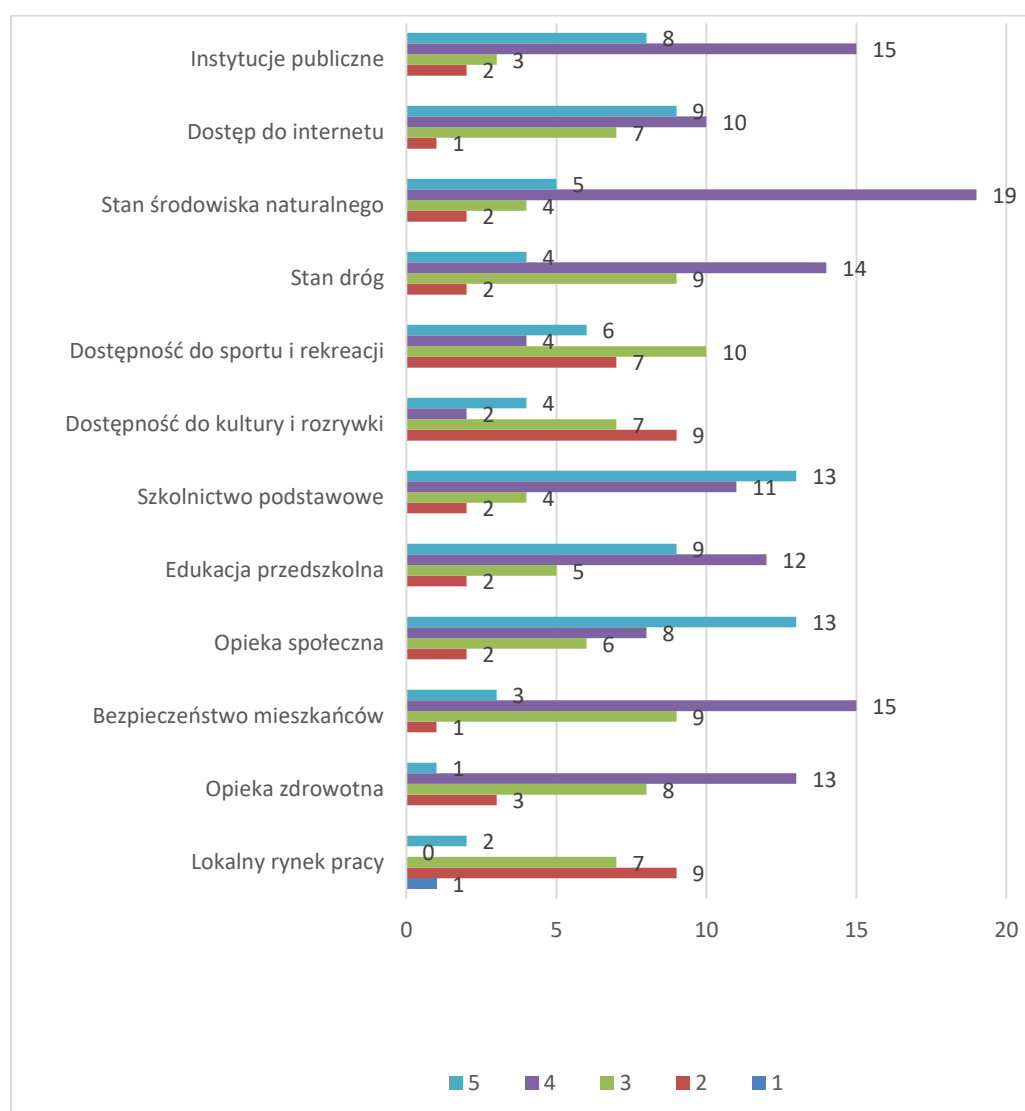
- aktywnie działające instytucje kultury – 0 osób,
- ciekawa i zróżnicowana oferta promujących gminę – 1 osoba,
- rozwijający się sektor turystyki – 2 osoby,
- duży udział sektora prywatnego w gospodarce – 2 osoby.

Wykres 22. Atuty gminy Roźwienica (pytanie wielokrotnego wyboru)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Wykres 23. Ocena poszczególnych sfer życia na terenie gminy Roźwienica w skali 1-5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Na pytanie otwarte „Co jest aktualnie najłabszą stroną Gminy?” ankietowani odpowiedzieli:

- brak żłobka, brak przedszkoli działających w pełnym wymiarze godzin (8-10h)
- słaby rynek pracy, brak dużych firm zapewniających zatrudnienie, bezrobocie,
- brak dostępu do kultury i rozrywki
- brak Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego,
- zły stan dróg,
- brak wystarczającej liczby chodników i ścieżek rowerowych,
- zły stan sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- opieka zdrowotna,
- postępujące procesy starzenia mieszkańców i migracja osób młodych.

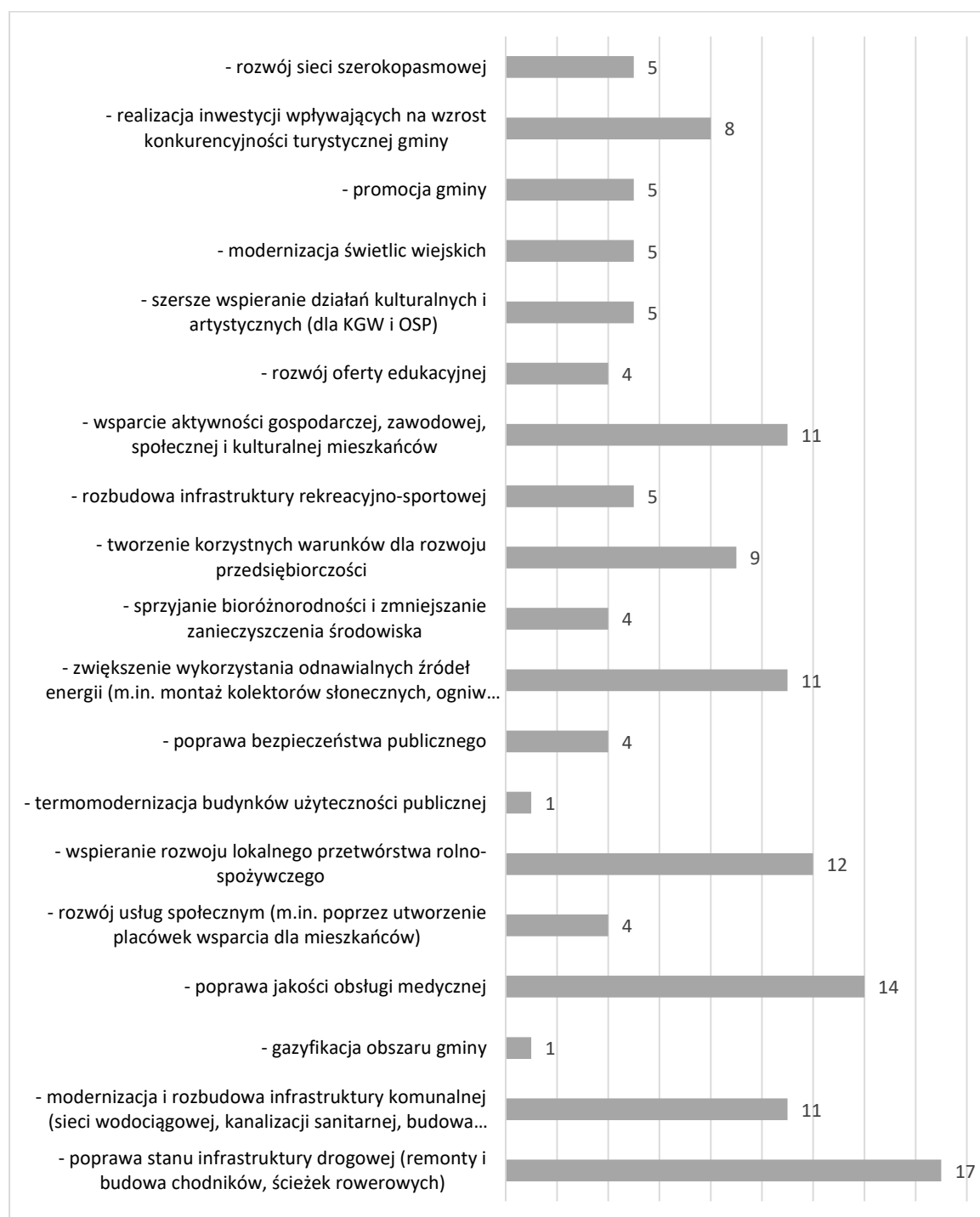
Na otwarte pytanie „Co należałoby zmienić w celu poprawy rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy?” ankietowani udzielili odpowiedzi:

- inwestycje w tereny przy autostradzie, np. uzbrojenie terenu, utworzenie strefy handlowo-magazynowej,
- stworzenie warunków do rozwoju MŚP, szczególnie przetwórstwa rolno-spożywczego,
- stworzenie nowych miejsc pracy,
- zwalczanie bezrobocia wśród młodych ludzi
- stworzenie miejsca spotkań dla ludzi,
- stworzenie warunków do rozwoju agroturystyki, wygospodarowanie miejsca dla wędkarzy, organizacja zawodów,
- stworzenie warunków do rozwoju walorów turystycznych i rekreacyjnych gminy,
- lepsze wykorzystanie obecnej infrastruktury sportowej,
- stworzenie oferty dla ludzi młodych i młodzieży,
- większe zaangażowanie ludności w sprawy gminy,
- rozwój odnawialnych źródeł energii,
- modernizacja sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej,
- rozbudowa sieci chodników,
- rozszerzenie oferty edukacyjnej dla najmłodszych, budowa żłobka,
- rozwój oferty kulturalnej i rozrywkowej, organizacja wydarzeń kulturalnych, aktywizacja wdk, stworzenie ośrodka kultury,

Działania mające priorytetowe znaczenie dla rozwoju i dobrego funkcjonowania gminy oraz jej mieszkańców to według ankietowanych przede wszystkim poprawa stanu infrastruktury drogowej, poprawa jakości opieki medycznej, wspieranie rozwoju lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego, modernizacja i rozbudowa infrastruktury komunalnej, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz wsparcie aktywności gospodarczej, zawodowej, społecznej i kulturalnej mieszkańców.

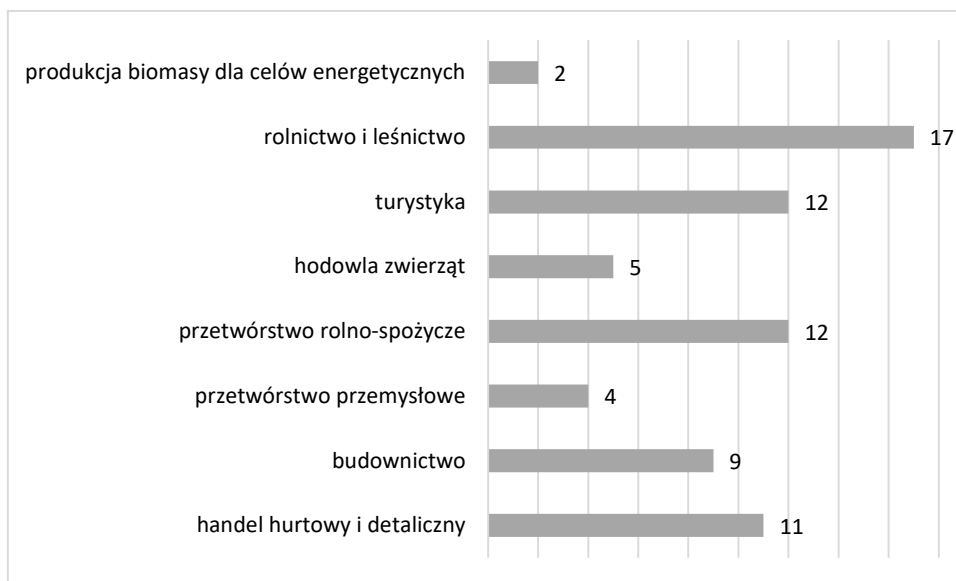
Wykres 24. Priorytety zadań do wykonania w gminie na najbliższe lata (pytanie wielokrotnego wyboru):

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Na pytanie o branżę gospodarczą na terenie Gminy posiadającą największy potencjał rozwojowy, ankietowani zdecydowaną większością wskazali rolnictwo i leśnictwo. Aż 17 badanych zaznaczyło tę opcję. Na dalszych miejscach uplasowało się przetwórstwo rolno-spożywcze 12 oddanych głosów i turystyka również 12 oddanych głosów oraz handel, który uzyskał 11 głosów. Najmniejszy potencjał rozwojowy według udzielających odpowiedzi osób posiada produkcja biomasy dla celów energetycznych, 2 oddane głosy.

Wykres 25. Branża gospodarcza na terenie posiadająca wg ankietowanych największy potencjał rozwojowy (pytanie wielokrotnego wyboru)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

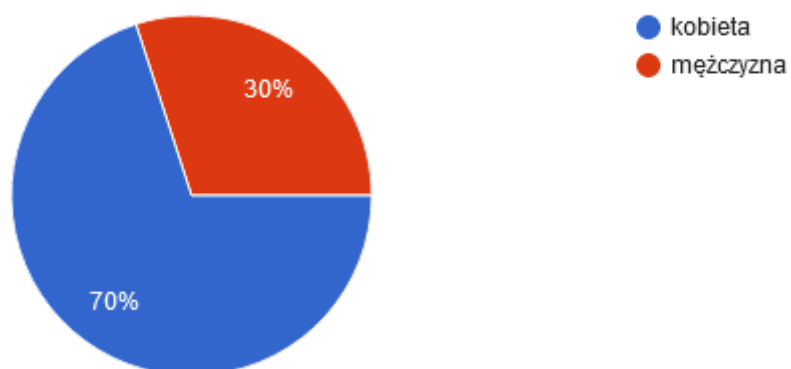
Ankietowani wskazali także potencjalną wizytówkę gminy w 2030 r. Na czele ich wskazań wysuwa się szeroki wachlarz ofert kulturalnych, rekreacyjnych, integracyjnych i sportowych z 20 głosami, aktywni obywatele identyfikujący się z miejscem zamieszkania 16 oddanych głosów oraz dostępność i jakość usług publicznych po – 14 głosów.

Wykres 26. Jaka powinna być wizytówka gminy w 2030 r. według jej mieszkańców (pytanie wielokrotnego wyboru)

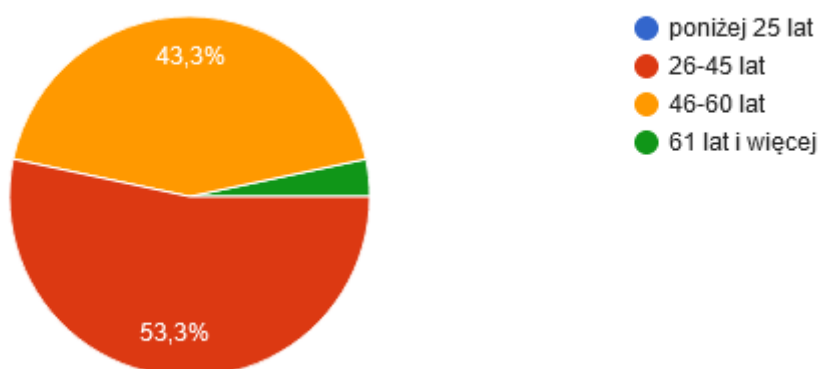
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Wykres 27. Informacje dotyczące ankietowanych mieszkańców gminy Roźwienica

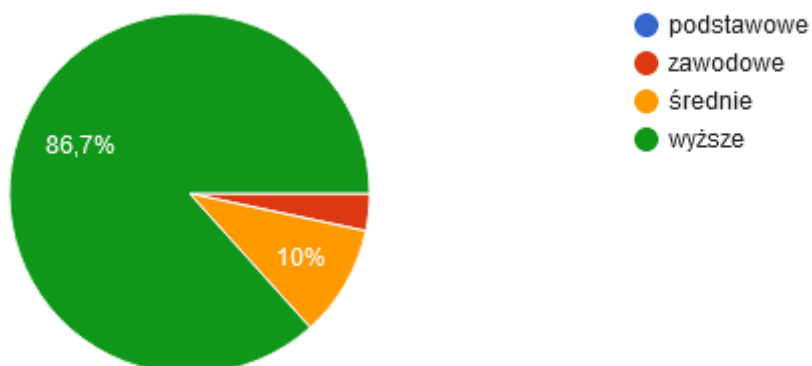
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Wykres 28. Wiek ankietowanych mieszkańców gminy Roźwienica

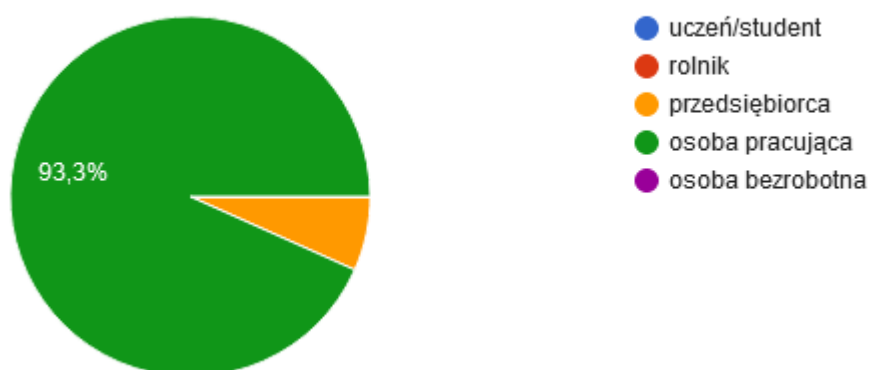
Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Wykres 29. Wykształcenie ankietowanych mieszkańców gminy Roźwienica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Wykres 30. Zatrudnienie ankietowanych mieszkańców gminy Roźwienica

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonej ankiety

Ze wszystkich osób biorących udział w ankiecie, na terenie gminy Roźwienica zamieszkiwało na stałe 25 osób, 5 osób posiadało stałe miejsce zamieszkania poza terenem gminy.

ROZDZIAŁ 5

WNIOSKI Z DIAGNOZY - ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie diagnozy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Analizy dokonano w oparciu o:

- wnioski z opisu charakterystyki gminy;
- dane liczbowe, opisowe i przestrzenne pozyskane z gminy oraz ze źródeł zewnętrznych;
- wyniki badań ankietowych przeprowadzonych we wrześniu 2022;
- spotkań strategicznych.

Tabela 45. Analiza SWOT

Wymiar społeczny	
Czynniki wewnętrzne	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• poprawiająca się sytuacja społeczna i życiowa mieszkańców, • działające organizacje pozarządowe w obszarze sportu oraz kultury, • aktywizacja osób starszych, • wzrastająca liczba mieszkańców, • dostępność szkół podstawowych, placówek wychowania przedszkolnego, • duża liczba klubów sportowych.	• Duża liczba osób korzystająca ze środowiskowej opieki społecznej w stosunku do ogółu ludności, • spadająca liczba ludności na terenie gminy, • migracje ludzi młodych i wykształconych, • ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej, • rosnąca z roku na rok liczba osób starszych (wzrastający współczynnik obciążenia demograficznego), • niski poziom dostosowania budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych, • brak infrastruktury umożliwiającej rozwój kapitału ludzkiego, • mała ilość organizowanych imprez masowych, • brak żłobków, klubów malucha, miejsc zapewniających opiekę nad najmłodszymi dziećmi, • spadek czytelnictwa w gminie, • mała liczba organizacji pozarządowych działających w gminie. • mała oferta kulturalna, • frekwencja wyborcza w wyborach powszechnych poniżej średniej powiatowej,
Czynniki zewnętrzne	
SZANSE	ZAGROŻENIA
• korzystna struktura wiekowa mieszkańców gminy – najliczniej reprezentowaną grupą wiekową są osoby w wieku produkcyjnym, • zmniejszająca się liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej, • rozwój polityki senioralnej, w tym usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,	• rosnące koszty modernizacji, remontów i utrzymania placówek oświatowych, • migracje mieszkańców do większych miast, • bierna postawa mieszkańców, ograniczone potrzeby integracji społecznej, • pojawienie się sytuacji zewnętrznej powodującej wzrost liczby mieszkańców potrzebujących wsparcia i pomocy społecznej,

- dostosowanie infrastruktury budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, - wzrost aktywności i integracji mieszkańców, dzieci i osób starszych, - dostępność do pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, problemów uzależnień, - spadek zjawiska wykluczenia społecznego, - pozyskiwanie środków zewnętrznych na wspieranie działań rozwoju kapitału ludzkiego, - dodatni przyrost naturalny w ostatnich latach, - wzrost integracji międzypokoleniowej.	- zagrożenie izolacją i wykluczeniem społecznym osób starszych, - wzrost problemów opiekuńczo wychowawczych, - zwiększające się kwoty wydatkowane na świadczenia społeczne.
Wymiar gospodarczy	
Czynniki wewnętrzne	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- systematycznie wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych na terenie gminy, - doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na inwestycje - systematycznie zmniejszająca się liczba osób trwale bezrobotnych, - zmniejszający się udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, - wzrost dochodów w latach 2020-2021r, a zwłaszcza uzyskiwanych dochodów majątkowych, - potencjał zasobów naturalnych	- Wysoki poziom bezrobocia na terenie gminy – wysoki udział osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, - postępujący wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, przy jednoczesnym spadku liczby osób w wieku produkcyjnym, - mała liczba osób pracujących na terenie gminy – mała liczba zakładów pracy, - dominacja mikroprzedsiębiorstw zatrudniających do 9 osób, - mała liczba przedsiębiorstw na lokalnym rynku, zatrudniających powyżej 50 pracowników, - rozdrobienie gospodarstw rolnych które są mało dochodowe i mało istotne dla gospodarki, - migracje zarobkowe mieszkańców, - brak terenów inwestycyjnych w gminie. - Niska wysokość dochodów pozyskanych z programów i projektów unijnych. - Zbyt mała promocja gminy a zwłaszcza jej walorów turystyczno-rekreacyjnych.
Czynniki zewnętrzne	
SZANSE	ZAGROŻENIA
- wzrost liczby osób pracujących na terenie gminy – powstanie nowych zakładów pracy zapewniających zatrudnienie, - dalszy spadek poziomu bezrobocia na terenie gminy, - efektywniejsze wykorzystanie walorów przyrodniczych do rozwoju przedsiębiorczości i turystyki, - efektywniejsza promocja produktów regionalnych, - rozwój rolnictwa ekologicznego,	- niewystarczający poziom wiedzy i informacji mieszkańców na temat możliwości pozyskania środków zewnętrznych na własny rozwój, - ograniczenie możliwości pozyskania środków zewnętrznych na rozwój gminy, - nasilenie barier ograniczających aktywność zawodową osób ze szczególnymi potrzebami, - występowanie barier i ograniczeń w rozwoju związanych z ochroną przyrody i środowiska,

• rozwój Agro-turystyki, • rozwój społeczeństwa informacyjnego, • skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych.	• brak środków na rozwój gospodarczy i turystyczny, • brak większych inwestorów.
Wymiar przestrzenno-środowiskowy	
Czynniki wewnętrzne	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• korzystna lokalizacja gminy pod kątem walorów przyrodniczych i kulturowych, • duży potencjał rozwojowy gminy w oparciu o turystykę, • duża lesistość terenu, • bogate walory krajobrazowe, • dobry stan czystości środowiska naturalnego, • dobra dostępność komunikacyjna gminy, • dobra infrastruktura sportowo-turystyczna, • bogactwo infrastruktury zabytkowej, • dobra jakość powietrza, • poprawiający się stan nawierzchni dróg gminnych, • odpowiednia realizacja programów na rzecz ochrony środowiska,	• niewystarczająca infrastruktura turystyczna (hotele, pensjonaty) i gastronomiczna (restauracje, bary), • niewielka powierzchnia obszaru gminy pokryta planami zagospodarowania przestrzennego, • brak podziału przestrzeni drogowej dla uczestników jej ruchu – brak ścieżek rowerowych i niewystarczająca długość ciągów pieszych na terenie gminy, • niewłaściwy system ogrzewania gospodarstw domowych, • niewystarczający odsetek inwestowania w odnawialne źródła energii w gosp. prywatnych, • niski poziom wyposażenia gospodarstw domowych w infrastrukturę gazową, • wzrost liczby odpadów komunalnych, w tym niski poziom odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny, w stosunku do ogółu zebranych odpadów, • brak wytyczonych szlaków turystycznych do wędrówek pieszych, rowerowych.
Czynniki zewnętrzne	
SZANSE	ZAGROŻENIA
• pełne wykorzystanie potencjału turystycznego i infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, • rewitalizacja obiektów zabytkowych, • wzrost zainteresowania turystyką rowerową, • wykorzystanie możliwości dalszego rozwoju infrastruktury drogowej, • rozwój infrastruktury mieszkaniowej, • rozbudowa infrastruktury technicznej, • rozwój elektromobilności na terenie gminy oraz odnawialnych źródeł energii, • wzrost zaangażowania mieszkańców w rozwój turystyczny gminy, • wzrost usług turystycznych i gastronomicznych • aktywna postawa gminy w procesie gospodarki niskoemisyjnej, • wzrastająca świadomość mieszkańców na temat ochrony środowiska.	• niewykorzystanie potencjału rozwojowego gminy, wskutek ograniczeń finansowych lub organizacyjnych, • niedostateczne działania gminy w zakresie rozwoju infrastruktury turystycznej i gastronomicznej, a także infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej, • brak środków finansowych na realizację polityki rozwoju, • wzrastająca liczba awarii w sieciach wodociągowych i kanalizacyjnych, • niewystarczający poziom wiedzy i informacji mieszkańców na temat możliwości pozyskania środków OZE, wymianę pieców itp.

Źródło: Opracowanie własne

ROZDZIAŁ 6

GŁÓWNE PROBLEMY W OBSZARACH STRATEGII

Przeprowadzona diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej jak również analiza SWOT pozwoliły na zebranie najważniejszych problemów/ barier rozwojowych gminy Rożwienica. Celem ich uporządkowania i usystematyzowania zebrano je w formie tabelarycznej oraz podzielono na obszary: społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny oraz środowiskowy.

Obszar	Problemy
Społeczny	• niewystarczający zakres specjalistycznych usług medycznych, • wysoki odsetek osób korzystających z pomocy społecznej, • niekorzystne zmiany demograficzne, wynikające z niekorzystnej struktury wiekowej (wg. ekonomicznych grup wieku • słaba bądź brak oferty kulturalnej, • brak miejsc zapewniających opiekę dla najmłodszych dzieci, żłobka
Gospodarczy	• wysokie bezrobocie • rozdrobnienie gospodarstw rolnych które są mało dochodowe i mało istotne dla gospodarki, • niski poziom przedsiębiorczości na terenie gminy, • mała liczba zakładów pracy na terenie gminy, • brak rozwiniętego przemysłu rolno-spożywczego i przetwórstwa, • zły lub niewystarczający stan infrastruktury drogowej, • zmniejszenie się dochodów majątkowych, • bardzo mała wysokość środków pozyskiwanych w ramach programów i projektów unijnych, • mało pozyskiwanych środków z UE
Przestrzenno – funkcjonalny	• braki w infrastrukturze technicznej, • uboga infrastruktura turystyczna, • uboga infrastruktura rekreacyjna, • brak ścieżek rowerowych oraz niewystarczająca długość ciągów pieszych na terenie gminy, • niewielki stopień pokrycia obszaru gminy planami zagospodarowania przestrzennego.
Środowiskowy	• niewystarczająca liczba gospodarstw domowych podłączonych do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. • niski poziom ilości odpadów komunalnych zebranych w sposób selektywny w stosunku do ogółu odpadów, • niska świadomość ekologiczna mieszkańców gminy.

ROZDZIAŁ 7

PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWOJU GMINY ROŻWIENICA NA LATA 2022 - 2030 ORAZ KIERUNKI INTER- WENCJI ROZWOJU GMINY

7.1 Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Roźwienica na lata 2022-2030 jest dokumentem, w którym zdiagnozowano bieżącą sytuację społeczno-gospodarczą gminy. Zwrócono uwagę zarazem na mocne strony, jak i strefy problemowe. W procesie kreowania i realizowaniu strategii istotne jest również wyznaczenie misji i wizji. Są to dwa elementy strategii wskazujące najważniejsze kierunki rozwoju.

Wizja JST rozumiana jako ostateczny obraz danej jednostki w przyszłości. Jest to marzenie o lepszej przyszłości, stan pożądany i oczekiwany, do realizacji którego będą dążyć wdrażający strategię. Wyzwaniem dla zarządzających rozwojem będzie koncentracja wokół wizji różnych grup interesariuszy.

Gmina Roźwienica jest strefą rozwoju kreującą nowe miejsca pracy i oferującą dobre warunki rozwoju przedsiębiorców. Jest atrakcyjnym miejscem pobytu dla osób korzystających z czystego środowiska, pięknego krajobrazu z rozpoznawalną marką turystyczną w regionie. Gmina Roźwienica jest gminą bezpieczną i wsłuchaną w głos lokalnej społeczności.

Z kolei misja Gminy Roźwienica to:

Gmina Roźwienica to miejsce przyjazne i bezpieczne dla mieszkańców i turystów, z doskonałymi warunkami do życia i prowadzenia działalności gospodarczej stawiająca na kapitał ludzki i przyrodę.

Główną wartością dla rozwoju Gminy Roźwienica są mieszkańcy i powiązany z nimi rozwój. Cel ten będzie osiągnięty poprzez zapewnienie im godnych warunków bytowych, rozwój społeczeństwa oraz poczucie bezpieczeństwa w przyszłości. Gmina będzie miejscem przyjaznym i pewnym dla wszystkich grup społecznych. Ważnym elementem rozwoju Gminy Roźwienica jest również środowisko naturalne. Z tego względu Gmina będzie dążyć do poprawy stanu środowiska przyrodniczego oraz wdrażać działania wspierające rozwój gospodarczy oparty na wewnętrznym potencjale.

7.2 Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Wnioski ze sporządzonej *Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Roźwienica* oraz z odbytych spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami Gminy stały się fundamentem dla opracowania części programowej *Strategii*, która zawiera najważniejsze założenia polityki rozwoju lokalnego.

Plan operacyjny *Strategii* składa się z czterech priorytetów:

- przestrzeń,
- środowisko,
- społeczeństwo,

- gospodarka.

Sformułowano po jednym celu strategicznym w danym obszarze, które określają, co Gmina chce osiągnąć. Wyznaczone cele strategiczne Gminy Roźwienica są od siebie zależne i wzajemnie się przenikają i będą realizowane poprzez cele operacyjne określające, w jaki sposób Gmina je osiągnie. Zaplanowane działania w sferze gospodarczej i społecznej będą realizowane z zachowaniem ładu przestrzennego. Ponadto działania te wpłyną na polepszanie jakości życia mieszkańców oraz zwiększenie atrakcyjności osadniczej Gminy. Natomiast efektem realizacji celów związanych z rozbudową infrastruktury technicznej będzie rozwój społeczny, gospodarczy oraz poprawa jakości środowiska przyrodniczego. Realizacja celów i kierunków działań będzie przybliżała do osiągnięcia pożądanego statusu rozwoju Gminy, określonego w jej wizji.

Cele strategiczne będą osiągnięte poprzez realizację celów operacyjnych, które zaprezentowano w tabeli poniżej.

CELE STRATEGICZNE			
CEL STRATEGICZNY 1 Nowoczesna gospodarka i edukacja	CEL STRATEGICZNY 2 Efektywne zarządzanie rozwojem gminy	CEL STRATEGICZNY 3 Wysoka jakość życia mieszkańców	CEL STRATEGICZNY 4 Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego
CELE OPERACYJNE			
Cel operacyjny 1.1 Rozwój potencjału edukacyjnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z obszaru Gminy Roźwienica	Cel operacyjny 2.1 Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	Cel operacyjny 3.1 Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz wykorzystanie zielonej energii	Cel operacyjny 4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego na obszarze Gminy Roźwienica
Cel operacyjny 1.2 Rozwój potencjału gospodarczego Gminy Roźwienica	Cel operacyjny 2.2 Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego	Cel operacyjny 3.2 Zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej	Cel operacyjny 4.2 Rozwój turystyki
	Cel operacyjny 2.3 Ochrona przyrody oraz wykorzystanie środowiska naturalnego w rozwoju Gminy Roźwienica	Cel operacyjny 3.3 Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym	Cel operacyjny 4.3 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej
		Cel operacyjny 3.4 Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców.	Cel operacyjny 4.4 Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu

			na turystykę, kulturę i rekreację
OSI I	OSI II	OSI III	OSI IV

CEL STRATEGICZNY 1

Nowoczesna gospodarka i edukacja

Cel operacyjny 1.1. Rozwój potencjału edukacyjnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z obszaru Gminy Roźwienica

Cel operacyjny 1.2. Rozwój potencjału gospodarczego gmin z obszaru Gminy Roźwienica

Strategia Rozwoju Gminy Roźwienica szczególny nacisk kładzie na rozwój edukacji, rozumianej jako oferta publiczna dla wszystkich mieszkańców gminy – bez względu na wiek, status społeczny, zawodowy itp.

Głównym wyzwaniem w tej sferze jest zapewnienie wysokiej jakości i nowoczesnej, odpowiadającej na zmiany zachodzące w otoczeniu, oferty edukacyjnej. Jakość edukacji uzależniona jest w głównej mierze od zdolności i kreacji wykształconej i wyspecjalizowanej kadry nauczycielskiej.

Osiągnięcie wysokiego poziomu edukacji uzależnione jest od uwzględnienia w systemie edukacji na poziomie gminy, szerszego kontekstu tj. kolejnych szczebli (etapów) kształcenia (żłobki/przedszkole – szkoła podstawowa – szkoła ponadpodstawowa) oraz powiązania systemu edukacji z innymi systemami życia publicznego, w tym szczególnie ze sferą gospodarki. Stąd ważne jest podejmowanie działań zmierzających do stwarzania równych szans w dostępie do systemu edukacji, kształtowania postaw aktywnych, pozwalających rozumieć współczesny świat, rozwijania kompetencji oraz zacieśniania współpracy ze sferą biznesu.

Podejmowane działania mają równolegle rozwijać i unowocześniać bazę lokalową i narzędziową oraz rozwijać działalność merytoryczną sfery edukacji, by przyczynić się do efektywnego przejścia z systemu edukacji do zatrudnienia.

Diagnoza sfery gospodarczej gminy Roźwienica wykazała, że na jej terenie dominują mikro i małe przedsiębiorstwa, świadczące usługi w zakresie budownictwa, handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle, przetwórstwa przemysłowego, transportu i gospodarki magazynowej, pozostałej działalności usługowej oraz. Nie ma natomiast dużych przedsiębiorstw. Dlatego zasadne jest skoncentrowanie działań samorządu tak, aby mogły rozwijać się mikro i małe przedsiębiorstwa, które z czasem będą mogły również rozwinąć się w średnie przedsiębiorstwa. Z racji charakteru gmin wiejskich duże znaczenie mogą mieć gospodarstwa rolne. Przyjęto, zatem, że należy wspierać działalność innowacyjnych średnich i dużych gospodarstw rolnych, które wykazują się najlepszymi wynikami ekonomicznymi, które dysponują dużym potencjałem rozwojowym, jak również tworzą miejsca pracy dla lokalnej społeczności.

Nie na wszystkie czynniki rozwoju przedsiębiorstw władze gminy mają bezpośredni wpływ. Jednakże odpowiednio prowadzona polityka gospodarcza, uwzględniająca system zachęt i ulg, skorelowana z zacieśnianiem współpracy z różnymi podmiotami specjalizującymi się w rozwoju gospodarczym, przyczynia się do intensyfikacji czynników rozwoju i wzrostu konkurencyjności gminy. W ramach niniejszego działania konieczne jest skoncentrowanie wysiłków na rozwoju takich instrumentów, które w większym stopniu oddziaływać będą na wykorzystanie lokalnych zasobów, tj. lokalnej przedsiębiorczości. W tym zakresie mowa jest też o wykorzystaniu lokalnych potencjałów, związanych z położeniem i ze specyfiką gminy, w tym również potencjału geograficznego i turystycznego, które wyróżniają Gminę Rożwienicę i mogą stać się atrakcyjnym obszarem dla potencjalnych odbiorców.

Przyjazna i profesjonalnie przygotowana dla przedsiębiorców i inwestorów lokalnych i zewnętrznych administracja Urzędu Gminy, wsparta przemyślaną i dobrze przeprowadzoną promocją gospodarczą gminy, powinna wpłynąć na tworzenie dobrych warunków dla rozwoju przedsiębiorczości na obszarze Gminy Rożwienica.

CEL STRATEGICZNY 1 Nowoczesna gospodarka i edukacja					
Cel operacyjny	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Wartość bazowa	Wartość 2030
Cel operacyjny 1.1. Rozwój potencjału edukacyjnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z obszaru Gminy Roźwienica	- Modernizacja i budowa gminnej bazy oświatowej. - Modernizacja i budowa boisk przyszkolnych i sal gimnastycznych - Upowszechnienie stosowania pracy metodą eksperymentów poprzez doposażenie sal lekcyjnych i laboratoriów w pomoce naukowe i dydaktyczne - Cyfryzacja procesów edukacji poprzez większe wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych - Rozszerzenie oferty edukacyjnej uwzględniającej kształcenie kompetencji kluczowych, rozwój kreatywności i umiejętności pracy zespołowej, - Kształcenie postaw przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży – współpraca szkół z terenu gminy z lokalnym biznesem, jak również rozwój szkolnych ośrodków kariery, - Kształtowanie i promocja postaw związanych z uczeniem się przez całe życie.	- poprawa jakości kształcenia w gminnych placówkach edukacyjnych, - ograniczenie problemów w nauce dotyczących uczniów gminnych placówek edukacyjnych, - wzrost liczby uczniów w gminnych placówkach edukacyjnych, - stworzenie możliwości przekwalifikowania się dla osób mających trudności ze znalezieniem zatrudnienia, - wzrost kwalifikacji zawodowych mieszkańców,	Liczba projektów edukacyjnych na rzecz rozwoju kompetencji kluczowych	0	0<
			Liczba inwestycji w zakresie modernizacji i rozwoju bazy oświatowej	0	0<
			Liczba środków trwałych związanych z doposażeniem obiektów edukacyjnych	0	0<
			Liczba projektów w zakresie realizacji idei Long life learning (uczenie się przez całe życie)	0	0<

Cel operacyjny 1.2. Rozwój potencjału gospodarczego gmin z obszaru Gminy Rożwienica	• Organizacja systemu wsparcia rozwoju przedsiębiorstw i zakładania nowych podmiotów gospodarczych oraz dla rolników -zachęcenie inwestorów do tworzenia zakładów pracy na terenie gminy, • Pozyskiwanie oraz przygotowywanie terenów pod inwestycje, w tym ich uzbrojenie, • Wprowadzenie ulg i zachęt dla przedsiębiorców i osób planujących rozpocząć własną działalność gospodarczą oraz stworzenie systemu informacyjno – doradczego • Promocja potencjału gospodarczego Gminy Rożwienica wobec firm świadczących usługi turystyczne, • Likwidacja barier w obsłudze przedsiębiorców poprzez cyfryzację obsługi klienta w Urzędzie Gminy Rożwienica.	• wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy • wzrost liczby podmiotów gospodarczych na terenie gminy, • rozwój infrastruktury umożliwiającej prowadzenie działalności gospodarczej, • spadek liczby osób bezrobotnych na terenie gminy, • zwiększenie konkurencyjności gospodarki w regionie, • aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców • zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej, • pobudzenie rozwoju przedsiębiorczości, • ograniczenie poziomu bezrobocia,	Liczba powstałych nowych podmiotów gospodarczych	0	0<
			Liczba przedsiębiorców korzystających z oferowanych form wsparcia	0	0<
			Liczba rolników korzystających z oferowanych form wsparcia	0	0<
			Powierzchnia terenów przygotowanych pod inwestycje	0	0<

CEL STRATEGICZNY 2

Efektywne zarządzanie rozwojem gminy

Cel operacyjny 2.1. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą

Cel operacyjny 2.2. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego

Cel operacyjny 2.3 Ochrona przyrody oraz wykorzystanie środowiska naturalnego dla rozwoju obszaru Gminy Roźwienica

Administracja samorządowa w Polsce jest postrzegana przez lokalną społeczność w Polsce jako nieefektywna, zacofana i oferująca niski standard usług (długie oczekiwania na wydanie decyzji, konieczność przedstawiania zaświadczeń, brak możliwości załatwiania spraw on-line).

Zadania i przedsięwzięcia w ramach celu operacyjnego 2.1 Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą stanowią odpowiedź na rosnące oczekiwania klientów względem organów administracji publicznej. W swojej treści nawiązują w szczególności do zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) – przyjętej przez Radę Ministrów w dniu 14 lutego 2017 rok oraz dokumentem pn. „System zarządzania rozwojem Polski”, przyjętym przez Radę Ministrów w dniu 29 października 2018 roku, jak również zintegrowanej Strategii „Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030 roku” (SNP), która ma doprowadzić do zwiększenia skuteczności i efektywności państwa otwartego na współpracę z obywatelami.

Przewidywane instrumenty realizacji polityki rozwoju w latach 2021-2027 warunkują konieczność zacieśnienia współpracy, skoordynowania działań podejmowanych przez samorządy, oraz podmioty prywatne i organizacje pozarządowe, w zakresie realizacji usług publicznych na rzecz mieszkańców, co pozwoli na podniesienie spójności i konkurencyjności regionów. Dotyczy to również obszaru gminy Roźwienica.

Zgodnie z powyższym, w Strategii Rozwoju Gminy Roźwienica na lata 2022-2030 zaplanowano kierunki związane z poprawą funkcjonowania administracji w zakresie podniesienia sprawności działania Urzędu, doskonalenia kwalifikacji pracowników, e-administracji oraz budowy i promocji marki gminy.

Wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich polega na dywersyfikacji gospodarki wiejskiej, czyli zmianie pojmowania i traktowania terenów wiejskich, jako obszarów monofunkcyjnych, na których dominuje rolnictwo i produkcja rolnicza. Terenom tym nadawane są nowe funkcje, celem redukcji panującego tam bezrobocia oraz podniesienia estetyki i atrakcyjności społeczno-ekonomicznej, – jako miejsca do życia i pracy. Priorytetem jest poprawa sytuacji bytowej mieszkańców, dzięki rozwijaniu wielofunkcyjnych form aktywności społecznej, kulturalnej i gospodarczej (w szczególności pozarolniczej). Zgodnie z założeniami wielofunkcyjności, gospodarka obszarów wiejskich winna w znacznym stopniu opierać się na inicjatywie przedsiębiorcy wiejskiego. Wielofunkcyjny rozwój wsi uwarunkowany jest również rozwojem odpowiedniej infrastruktury, odpowiadającej na zdiagnozowane zapotrzebowanie i uwzględniającej potrzeby lokalne, jak również wykreowaniem szerokiej oferty wspierająco-doradczej dla mieszkańców (w zakresie profesjonalizacji produkcji rolniczej oraz aktywności okołorolniczej). Rozwój gospodarczy małych i średnich miast oraz terenów wiejskich stanowi jedno

z najważniejszych założeń Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030. Uwzględniając wytyczne, płynące z dokumentów nadrzędnych, a także wyniki diagnozy społeczno-gospodarczej i przeprowadzonej analizy strategicznej SWOT, wielofunkcyjny rozwój terenów wiejskich uznano za priorytet rozwojowy w perspektywie 2030 roku.

Idea zrównoważonego rozwoju oznaczającego rozwój społeczno-gospodarczy w harmonii, zgodzie i przy poszanowaniu uwarunkowań środowiskowych, pozwalającego zachować zasoby przyświecała autorom i uczestnikom procesu tworzenia Strategii Rozwoju Gminy Roźwienica na lata 2022-2030.

W ramach niniejszego celu zaplanowano również racjonalizację zużycia energii, surowców i minerałów oraz wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. Ochrona przyrody realizowana będzie także poprzez wyznaczenie i wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego wytycznych z map zagrożeń i ryzyk przyrodniczych, oraz określenie zasad właściwego gospodarowania terenami zagrożonymi przez zjawiska wynikające ze zmian klimatycznych, np. powodzią czy suszą hydrologiczną. Podstawę polityki ochrony środowiska naturalnego i dziedzictwa przyrodniczego obszaru, stanowić będzie jednak nade wszystko aktywna edukacja obywatelska w zakresie ekologii, jak również w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania zmianom klimatycznym. Działania kierowane do dzieci i młodzieży odbywać się będą zarówno w ramach normalnego procesu edukacji od szkoły podstawowej, jak również w ramach zajęć poza normalnymi godzinami nauki. Działania takie będą się odbywać również dla osób dorosłych.

Promocja postaw proekologicznych, uwzględniających potrzebę łagodzenia redukcji emisji CO₂ i innych szkodliwych substancji, oraz zmiana dotychczasowych przyzwyczajeń osób dorosłych realizowana będzie poprzez szeroki wachlarz działań, jak np. akcje marketingowe w mediach, konkursy i kampanie społeczne i szereg innych oraz poprzez działania inwestycyjne.

CEL STRATEGICZNY 2 Efektywne zarządzanie rozwojem gminy					
Cel operacyjny	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Wartość bazowa	Wartość 2030
Cel operacyjny 2.1. Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą	- Wysoka sprawność administracyjna, m.in. poprzez system szkoleń pracowników i wdrażanie nowoczesnych instrumentów zarządzania publicznego, a także rozwój usług elektronicznych, - Wdrożenie idei e-government w administracji samorządowej Gminy Roźwienica (cyfryzacja obsługi klienta), - Wdrożenie nowoczesnych metod zarządzania administracją (np. metoda CAF – Wspólna Metoda Samooceny albo inny system zarządzania jakością, - Wdrożenie systemu zarządzania satysfakcją klienta zewnętrznego i wewnętrznego – zmiana podejścia w obsłudze klienta, - Promowanie systemu wartości etycznych wśród pracowników samorządu, przejrzystość pracy urzędu (w załatwianiu spraw i w dostępie do informacji publicznej).	- Wzrost kompetencji pracowników gminy - Podniesienie jakości usług publicznych, - Rozwój kompetencji planistycznych, - Poprawa dostępności do danych przestrzennych,	Liczba projektów z zakresu e-administracji	0	0<
			Liczba uruchomionych e-usług	0	0<
			Liczba szkoleń	0	0<
			Liczba wdrożonych systemów zarządzania, jakością pracy administracji samorządowej	0	0<
			Odsetek klientów zadowolonych z usług Urzędu Gminy	0	0<

Cel operacyjny 2.2. Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego	• Rozwój systemu doradztwa i wsparcia pośredniego dla przedsiębiorczości opartej na rolnictwie, turystyce wiejskiej i przyrodniczej, • Wsparcie marketingu wysokiej jakości produktów żywności regionalnej, • Wspieranie rozwoju działalności pozarolniczej na terenach wiejskich.	• zwiększenie efektywności i dochodowości rolnictwa, • zniwelowanie barier ograniczających rozwój rolnictwa, • unowocześnienie gospodarstw rolnych, • rozwój rolnictwa ekologicznego, - aktywizacja producentów rolnych, - rozwój współpracy podmiotów związanych z rolnictwem.	Liczba rolników, którzy skorzystali z oferty szkoleniowo-doradczej w zakresie kształcenia nowych kwalifikacji w zawodach nierolniczych	0	0<
			Liczba ekologicznych gospodarstw rolnych	0	0<
Cel operacyjny 2.3 Ochrona przyrody oraz wykorzystanie środowiska naturalnego w rozwoju Gminy Rożwienica	• Tworzenie warunków do racjonalnego wykorzystania surowców energetycznych i realizacja inwestycji związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii np. farmy fotowoltaiczne, instalacje prosumenckie, geotermia, • Termomodernizacja budynków mieszkalnych, w tym również zastosowanie odnawialnych źródeł energii, • Poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez wyeliminowanie pokryć dachowych i innych odpadów zawierających azbest,	• ograniczenie występowania negatywnych skutków dla środowiska naturalnego, • efektywniejsze zarządzanie energią.	Liczba kampanii społecznych dot. kształtowania i promocji postaw proekologicznych oraz konieczności realizacji działań adaptacyjnych i łagodzących zmiany klimatyczne oraz im przeciwdziałania, redukcji emisji CO2 i innych szkodliwych substancji	0	0<
			Liczba instalacji OZE w domach mieszkańców i firmach	0	0<

	• Wzrost ekologicznej świadomości mieszkańców poprzez kampanie edukacyjne i promocję postaw proekologicznych oraz uświadamiających potrzebę działań adaptacyjnych i łagodzących zmiany klimatyczne oraz im przeciwdziałania, redukcji emisji CO₂ i innych szkodliwych substancji • Właściwe zagospodarowanie terenów zagrożonych powodzią i suszą hydrologiczną (udrożnienie i rozbudowa rowów melioracyjnych, wykonanie regulacji potoków i cieków wodnych, przeciwdziałanie suszy, urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień i zakrzewień oraz parków, Nasadzenia szaty roślinnej oraz inne działania zapobiegające i łagodzące zmiany klimatyczne), • Utworzenie stacji ładowania samochodów elektrycznych.		Liczba gospodarstw, z których usunięto azbest	0	0<
			Liczba gospodarstw i podmiotów, w których zrealizowano działania z zakresu poprawy efektywności energetycznej (w tym termomodernizacyjnych obiektów)	0	0<
			Liczba zrealizowanych działań przeciwdziałających i łagodzących zmiany klimatyczne	0	0<

CEL STRATEGICZNY 3

Wysoka jakość życia mieszkańców

Cel operacyjny 3.1 Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz wykorzystanie zielonej energii

Cel operacyjny 3.2 Zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej

Cel operacyjny 3.3 Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym

Cel operacyjny 3.4 Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców.

Infrastruktura techniczna – systemy, urządzenia, sieci przesyłowe i związane z nimi obiekty, ma duże znaczenie dla mieszkańców, turystów oraz potencjalnych inwestorów. Bez zapewnienia dostępu do sieci komunalnych oraz mediów, nie ma możliwości stworzenia optymalnego miejsca do życia, jak również odpowiednich warunków dla rozwoju gospodarczego i przedsiębiorczości, tworzących miejsca pracy. Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej, teletechnicznej, oświetleniowej, energetycznej oraz zapewnienie ich niezawodności powoduje poczucie komfortu i bezpieczeństwa mieszkańców, a także przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie gminy.

Jednym z najważniejszych problemów, z którymi muszą się zmierzyć samorządy gmin w perspektywie, jest konieczność zagwarantowania dostępu do bieżącej wody oraz bezpieczeństwa sanitarnego. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej jest potrzebą wynikającą z podnoszenia standardów infrastrukturalnych na terenie gminy (komfort i jakość życia, pracy oraz wypoczynku), oraz zabezpieczania potrzeb w kontekście rozwoju nowych terenów mieszkaniowych, rekreacyjnych i inwestycyjnych. Ponadto, programy wspierające wymianę źródeł grzewczych na nowoczesne i ekologiczne, przyczyniają się również do ochrony jakości powietrza, ograniczając niską emisję. Tak samo konieczne są działania realizowane bezpośrednio przez Gminę, dotyczące kompleksowej termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, pozwalającej poprawić efektywność energetyczną obiektów stanowiących zasób komunalny. Dla zwiększenia bezpieczeństwa uczestników ruchu, zaplanowano przebudowę i rozwój, zarówno ciągów pieszych i jezdnych, jak również systemu oświetlenia ulicznego na terenie gminy, w tym przy wykorzystaniu nowych technologii, dzięki którym oświetlenie będzie mniej energochłonne i bardziej oszczędne.

Warto dodać, że istniejąca infrastruktura wodna i kanalizacyjna ulega ciągłej amortyzacji. W związku z tym konieczne jest podejmowanie działań mających na celu przeciwdziałanie jej degradacji, poprzez ponoszenie niezbędnych nakładów odtworzeniowych. Dlatego przy kierunkach interwencji założono nie tylko rozwój sieci, ale także poprawę już istniejącej.

Dostępność komunikacyjna gminy decyduje o jej atrakcyjności inwestycyjnej oraz dodatnim saldzie migracji. Budowa wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej na terenie gminy opierać się będzie m.in. na rozwoju sieci dróg lokalnych oraz współdziałaniu z innymi zarządcami dróg w zakresie modernizacji i rozbudowy sieci dróg o znaczeniu ponadlokalnym.

Rozbudowa oraz modernizacja dróg są konieczne, aby spełniały one normy i przystawały do nowych warunków społeczno-gospodarczych, takich jak zwiększony ruch, a także stymulowały rozwój terenów mieszkaniowych, nowych zakładów pracy czy ośrodków turystyki i rekreacji

(zapewnienie komfortu i dobrej, jakości dojazdu do posesji oraz zakładów pracy i miejsc wypoczynku).

Niezwykle potrzebne są również nowe inwestycje w zakresie tworzenia miejsc parkingowych w szczególności przy obiektach użyteczności publicznej i turystycznych, oraz budowy ciągów pieszych i tras rowerowych o charakterze komunikacyjnym i turystycznym. W szczególności ścieżki rowerowe jako alternatywne korytarze transportowe, jak również rozwiązania typu park&ride mają istotne znaczenie dla rozwoju komunikacji w kontekście konieczności redukcji emisji CO₂ i przejścia na gospodarkę niskoemisyjną.

Ważne również są nakłady na budownictwo mieszkaniowe a także zwiększenie i modernizacja gminnego zasobu mieszkaniowego, aby zapobiec migracji młodych ludzi do miast.

Jednym z priorytetów pozostaje organizacja nowoczesnego, sprawnego i przyjaznego pasażerom transportu zbiorowego, w szczególności w zakresie organizacji połączeń komunikacyjnych z poszczególnych miejscowości na terenie gminy jak i również pomiędzy centrami administracyjnymi na terenie powiatu, by ułatwić załatwienie spraw urzędowych i dostęp do usług zdrowotnych.

Zapewnienie wysokiego poczucia bezpieczeństwa publicznego wymaga szerokiej i kompleksowej współpracy wszystkich służb publicznych i odbywać się powinno na różnych płaszczyznach życia mieszkańców.

Jednym z instrumentów wpierających utrzymania porządku i ładu publicznego będzie rozwój systemów bezpieczeństwa. Celem zmniejszenia prawdopodobieństwa występowania niepożądanych sytuacji, zniechęcenia przed atakami wandalizmu i przestępstwami, monitoringiem wizyjnym objęte zostaną strategiczne miejsca na terenie gminy, w tym budynki użyteczności publicznej i kulturalno-oświatowe. Monitoring, a w konsekwencji szybsze reagowanie służb bezpieczeństwa i większa wykrywalność sprawców, wzmocni poczucie bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

Ponadto, zaplanowano działania wspierające Ochotnicze Straże Pożarne – w zakresie modernizacji remiz oraz wyposażenia w nowoczesny, spełniający wszelkie wymagania i normy sprzęt ratowniczy, co przysłuży się jakości i szybkości interwencji straży, zarówno w przypadku pożarów, jak i powodzi oraz innych zdarzeń.

Priorytet stanowi również poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym – m.in. poprzez edukację zwiększającą bezpieczeństwo i program bezpieczeństwa na drogach przebiegających przez Gminę, szczególnie w miejscach najbardziej niebezpiecznych.

Powyższe przedsięwzięcia pomogą kreować wizerunek Gminy Roźwienica jako miejsca bezpiecznego oraz przyjaznego do życia i pracy.

Głównym zadaniem działań w ramach rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców Gminy będzie odpowiednia polityka zdrowotna.

Polityka w zakresie zdrowia, realizowana będzie poprzez zapewnienie wszystkim mieszkańcom dostępu do opieki medycznej o wysokim standardzie usług – doskonalenie bazy infrastrukturalnej, wyposażenia oraz standardu obsługi w placówkach zdrowia, organizowanie i wspieranie akcji oraz programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców gminy, jak również poprzez kształtowanie, promocję właściwych postaw i aktywną edukację na rzecz zdrowego stylu życia.

Osoby wykluczone społecznie bądź zagrożone wykluczeniem, wymagają najczęściej kompleksowego wsparcia, by zwiększyć ich szanse na rynku pracy. Konieczne w tym względzie jest

projektowanie wsparcia ukierunkowanego przede wszystkim na rozwój umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie i samodzielności. Dla prawidłowej realizacji powyższych zamierzeń, niezbędne jest rozwijanie form aktywnej integracji i poprawa skuteczności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej w gminie.

Strategia Rozwoju postępowania w obszarze bezpieczeństwa społecznego opierać się będzie natomiast na aktywnej, racjonalnej, adekwatnej do potrzeb i nowoczesnej polityce społecznej. Realizowane działania służyć będą przeciwdziałaniu wykluczeniu oraz wyłączeniu społecznemu różnych grup zmarginalizowanych bądź zagrożonych marginalizacją, wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie rodzin, dzieci i młodzieży.

W dłuższej perspektywie, takie działanie winno doprowadzić do ekonomicznego usamodzielnienia mieszkańców, a tym samym zmniejszenia obciążeń budżetu Gminy Rożwienica z tytułu transferów socjalnych. Zapobieganie występowaniu oraz niwelowanie przejawów wykluczenia dotyczyć będzie także osób niepełnosprawnych i starszych (zbudowanie oferty specjalistycznych usług adresowanych dla grupy seniorów, w tym rozwój różnych form wsparcia). By sprostać nowym wyzwaniom konieczne będzie wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań w celu identyfikacji i łagodzenia problemów społecznych na terenie gminy, np. wykorzystywanie mechanizmów ekonomii społecznej.

CEL STRATEGICZNY 3 Wysoka jakość życia mieszkańców					
Cel operacyjny	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Wartość bazowa	Wartość 2030
Cel operacyjny 3.1 Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz wykorzystanie zielonej energii	- Rozwój i poprawa infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, w tym: - Budowa kanalizacji i sieci wodociągowej oraz modernizacja sieci istniejących. - Modernizacja oczyszczalni ścieków i przepompowni ścieków - Stały monitoring urządzeń wodno – kanalizacyjnych. - Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w tym również zastosowanie odnawialnych źródeł energii. - Zwiększenie stosowania Odnawialnych Źródeł Energii na terenie Gminy - Rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez poprawę dostępu do Internetu szerokopasmowego, likwidację białych plam i zjawiska wykluczenia cyfrowego e-Inclusion, w tym rozwój sieci światłowodowej w każdej miejscowości, - Przebudowa i rozwój systemu oświetlenia ulicznego oraz budowa i modernizacja chodników.	- rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz polepszenie jakości sieci już istniejącej, - polepszenie jakości środowiska wodnego dzięki zmniejszeniu niekontrolowanego odpływu ścieków, - rozwój sieci gazowej, - zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,	Korzystający z sieci wodociągowej w ludności ogółem	0	0<
			Korzystający z sieci kanalizacyjnej w ludności ogółem	0	0<
			Korzystający z sieci gazowej w ludności ogółem	0	0<
			Liczba inwestycji publicznych i niepublicznych w zakresie OZE	0	0<
			Liczba obiektów użyteczności publicznej o zwiększonej efektywności energetycznej	0	0<

	• Rozbudowa sieci gazowniczej w miejscowościach, w których będzie to możliwe • Niwelacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności budynkach użyteczności publicznej, • Inwestycje w budownictwo mieszkaniowe, by zapobiec migracji młodych mieszkańców do miast, • Zwiększanie i modernizacja gminnego zasobu lokalowego		Liczba obiektów mieszkalnych o zwiększonej efektywności energetycznej	0	0<
			Wartość nakładów na budownictwo mieszkaniowe i modernizację zasobu mieszkaniowego	0	0<
Cel operacyjny 3.2 Zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej	• Rozwój i poprawa stanu gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej, w tym modernizacja istniejących dróg i budowa nowych. • Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy poprzez współpracę z innymi zarządcami dróg • Współpraca w zakresie transportu zbiorowego z innymi gminami powiatu jarosławskiego, • Tworzenie nowych miejsc parkingowych. • Tworzenie nowych dróg rowerowych jako alternatywnych korytarzy transportowych oraz infrastruktury park & ride	• zwiększenie wewnętrznej dostępności komunikacyjnej, • poprawa stanu siatki drogowej na obszarze gminy, • zmniejszenie ryzyka wystąpienia wypadków drogowych z udziałem pieszych, • integracja mieszkańców z różnych części Gminy dzięki usprawnieniu komunikacji, • zachęcenie mieszkańców do korzystania z transportu rowerowego,	Liczba miejsc parkingowych na terenie gminy	0	0<
			Wartość środków publicznych, przeznaczonych na rozwój i poprawę stanu gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej	0	0<
			Wartość środków publicznych, przeznaczonych na rozwój sieci dróg rowerowych na terenie Gminy	0	0<
			Powstanie innych rozwiązań komunikacyjnych na terenie Gminy	0	0<

	• Montaż koszy na śmieci, ławek w ogólnodostępnych miejscach tj. parki, alejki itp.	• zwiększenie liczby miejsc parkingowych na terenie gminy, • zmniejszenie emisji zanieczyszczeń i CO2 do atmosfery związanej z tzw. emisją liniową.			
Cel operacyjny 3.3 Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym	• Monitoring strategicznych miejsc na terenie gminy. • Wsparcie Ochotniczych Straży Pożarnych w zakresie wyposażenia poszczególnych jednostek w nowoczesny i wydajny sprzęt, jak również budowa nowych oraz modernizacja istniejących remiz strażackich. Ponadto realizacja działań związanych z utrzymaniem, wyszkoleniem i zapewnieniem gotowości bojowej OSP. • Wzmocnienie bezpieczeństwa publicznego poprzez edukację zwiększającą bezpieczeństwo. Program bezpieczeństwa dzieci i młodzieży na drogach przebiegających przez Gminę	• zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom w stanach kryzysowych, • zabezpieczenie Gminy przed negatywnymi skutkami zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi, • zwiększenie świadomości w zakresie bezpiecznych zachowań wobec zagrożeń.	Liczba zniszczeń mienia publicznego	0	0<
			Wartość inwestycji w zakresie bezpieczeństwa powodziowego / przeciwpożarowego i in.	0	0<
			Liczba akcji edukacyjnych dla dzieci i młodzieży dotyczących bezpieczeństwa na drogach	0	0<
			Liczba zakupionych środków trwałych na rzecz OSP	0	0<
			Liczba działań innego rodzaju na rzecz utrzymania i poprawy zdolności bojowej OSP	0	0<

Cel operacyjny 3.4 Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców.	• Wprowadzenie nowych rozwiązań w celu identyfikacji i łagodzenia problemów społecznych na terenie gminy. • Programy aktywnej integracji realizowane przez ośrodek pomocy społecznej. • Programy aktywnej integracji realizowane przez inne podmioty. • Organizowanie i wspieranie różnorodnych form pomocy społecznej, w tym świetlic socjoterapeutycznych, oddziałów dziennych, ośrodków wsparcia czy warsztatów terapii zajęciowej. • Działania na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych. • Utworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów, w tym również pakiety działań aktywizacyjno-integracyjnych dla osób starszych. • Poszerzanie pakietu istniejących usług medycznych. • Aktywna edukacja na rzecz zdrowego stylu życia.	• poszerzenie usług ogólnodostępnego wsparcia dla osób ze szczególnymi potrzebami, • zwiększenie i polepszenie dostępu wsparcia form usług opiekuńczych, • zmniejszenie liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – integracja mieszkańców, • poprawa funkcjonowania rodzin w trudnej sytuacji życiowej i materialnej, • ograniczenie skali problemów społecznych występujących na obszarze Gminy. • ograniczenie barier w zakresie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej dla osób ze szczególnymi potrzebami,	Liczba osób korzystających ze wsparcia w ramach pomocy społecznej	0	0<
			Wartość inwestycji z zakresu infrastruktury społeczno-zdrowotnej, w tym na infrastrukturę medyczną, opiekuńczo-wychowawczą, oświatową	0	0<
			Liczba akcji profilaktycznych	0	0<

	• Doskonalenie stanu technicznego bazy lokalowej i infrastrukturalnej w placówkach podstawowej opieki zdrowotnej, w tym: budowa nowych placówek medycznych oraz modernizacja istniejących. • Dostosowanie placówek edukacyjnych do potrzeb dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. • Stworzenie infrastruktury opieki dla najmłodszych – utworzenie żłobków.	• ograniczenie skali problemów społecznych występujących na obszarze Gminy.	Liczba mieszkań socjalnych oddanych do użytku	0	0<
--	---	---	---	---	----

CEL STRATEGICZNY 4

Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego

Cel operacyjny 4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego na obszarze Gminy Roźwienica

Cel operacyjny 4.2 Rozwój turystyki

Cel operacyjny 4.3 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej

Cel operacyjny 4.4 Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu na turystykę, kulturę i rekreację

Ochrona przestrzeni i dziedzictwa kulturowego stanowi istotne wyzwanie dla Gminy Roźwienica w perspektywie 2030 roku. Zgodnie z nowym podejściem do zarządzania kulturą, zasobami dziedzictwa kulturowego oraz przyrodniczego, zaprojektowane działania służyć będą kompleksowej ochronie i zachowaniu dziedzictwa (m.in. zabiegi konserwatorskie i modernizacyjne, rewaloryzacja dziedzictwa, kultywowanie tradycji, wspieranie folkloru i sztuki ludowej, zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych), ale również generowaniu impulsów do dalszego jego rozwoju, np. poprzez nadawanie zabytkom nowych funkcji.

Współdziałanie władz samorządowych, sąsiednich gmin, sektora biznesu, instytucji kultury, środowisk artystycznych i twórczych, służb konserwatorskich oraz innych odpowiedzialnych podmiotów pozwoli na wzmocnienie podejmowanych działań i bardziej racjonalne wydatkowanie środków, a także możliwość uzyskania dodatkowych korzyści przez partnerów na różnych etapach realizacji wspólnych przedsięwzięć (komplementarność i synergia).

Ważną szansą rozwojową jest wykorzystanie bogactwa walorów przyrodniczych i kulturowych, dla podniesienia atrakcyjności rekreacyjno-wypoczynkowej gminy.

Rozwój turystyki usług czasu wolnego, możliwy będzie m.in. dzięki wsparciu dla rozwoju i modernizacji infrastruktury turystycznej oraz okołoturystycznej na terenie gminy. Zaplanowano przedsięwzięcia, mające na celu stworzenie oferty dla turystyki aktywnej – m.in. rozwój systemu ścieżek pieszych i rowerowych, prezentujących najciekawsze i najbardziej wartościowe miejsca pod względem krajobrazowym, historycznym, kulturowym czy przyrodniczym.

Ważną będzie także współpraca pomiędzy sąsiednimi JST w zakresie budowania spójnej i komplementarnej oferty.

Jednym z większych wyzwań gminy w perspektywie 2022-2030, jest rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej, skierowanej zarówno do mieszkańców jak i osób, odwiedzających gminę, w tym również mieszkańców całego regionu podkarpackiego i spoza niego, którzy aktywnie korzystają z gminy w celach rekreacyjnych. Oferta powyższa powinna być urozmaicona, dostosowana do potrzeb społecznych, konkurencyjna w stosunku do innych możliwości zagospodarowania czasu wolnego oraz rozwijająca, a katalog przedsięwzięć realizacyjnych otwarty.

Ofertę kulturalno-rozrywkową winno się budować wokół imprez o charakterze ponadlokalnym, bazujących na tradycji i specyfice gminy oraz we współpracy z zewnętrznymi organizatorami imprez kulturalnych i sportowych, jak również w oparciu o własną bazę kulturalną, w tym w oparciu o silną i nowoczesną instytucję kultury.

Historia, tradycje, folklor zobowiązują władze, ale i każdego mieszkańca do ochrony i pielęgnowania lokalnych i regionalnych wartości kulturowych.

Dla rozwijania talentów sportowych, utrzymania kondycji, sprawności, dobrego stanu zdrowia mieszkańców, ważnym jest stwarzanie odpowiednich warunków dla aktywności rekreacyjno-sportowej.

Wyzwaniem pozostaje aktywizacja oraz edukacja obywatelska i kulturalna, w szczególności dzieci i młodzieży, jak również upowszechnianie kultury fizycznej, co pozwoli na ich wszechstronny rozwój oraz podniesienie potencjału intelektualnego i społecznego.

Skuteczność wykorzystania naturalnych potencjałów gminy Rożwienica znajdująca odzwierciedlenie w poziomie popytu na turystykę i rekreację, zależeć będzie w głównej mierze od stworzenia sprawnego i profesjonalnego systemu promocji gminy, kształtującego wizerunek gminy, jako miejsca oferującego bogatą i różnorodną ofertą spędzania czasu wolnego.

CEL STRATEGICZNY 4 Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego					
Cel operacyjny	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ	Wartość bazowa	Wartość 2030
Cel operacyjny 4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego na obszarze Gminy Rożwienica	- Rewitalizacja przestrzeni i obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe gminy Rożwienica (obiekty zabytkowe). - Organizacja wydarzeń kulturalnych, bazujących na obrzędach i zwyczajach wiejskich oraz na produkcji rolnej,	- zwiększenie atrakcyjności i poprawa dostępności do oferty kulturalnej, - wzrost tożsamości lokalnej, - usprawnienie funkcjonowania gminnych jednostek kulturalnych, - wzrost tożsamości lokalnej, - zwiększenie uczestnictwa w przedsięwzięciach kulturalnych na terenie gminy, - rozszerzenie oferty usług kulturalnych.	Liczba inwestycji w zakresie ochrony dziedzictwa	0	0<
			Liczba wydarzeń kulturalnych	0	0<
Cel operacyjny 4.2 Rozwój turystyki	- Rozwój aktywnego wypoczynku i zwiększenie potencjału turystycznego gmin m.in. poprzez budowę rekreacyjno-turystycznych ścieżek rowerowych oraz szlaków turystycznych. - Budowa i modernizacja kompleksów turystycznych. - Organizacja wydarzeń kulturalnych, bazujących na zwyczajach wiejskich oraz na produkcji rolnej.	- rozwój różnych form agroturystyki, - zwiększenie liczby miejsc noclegowych, - rozwój i wzrost jakości produktów regionalnych.	Długość rowerowych tras turystycznych na terenie gmin	0	0<
			Liczba imprez i wydarzeń o charakterze turystycznym	0	0<
			Wartość inwestycji w infrastrukturę turystyczną	0	0<

Cel operacyjny 4.3 Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej	• Organizacja imprez o charakterze ponadlokalnym. • Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy. • Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej i kulturalnej m.in. poprzez rozbudowę, modernizację infrastruktury oraz doposażenie obiektów (w tym istniejących placów zabaw, miejsc sportowo-rekreacyjnych, sal/świetlic wiejskich, siłownie napowietrzne, boiska wielofunkcyjne) oraz właściwe wykorzystanie obiektów już istniejących. • Modernizacja, remont i doposażenie świetlic wiejskich (w zakresie świadczenia usług kulturalnych). • Wspieranie i rozwój inicjatyw społeczno-kulturalnych służących integracji mieszkańców gminy.	• utworzenie nowych produktów kulturowych i turystycznych, • rozwój oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. • kultury fizycznej i sportu wśród mieszkańców, • rozwój oferty spędzenia wolnego czasu, • zwiększenie zainteresowania ofertą sportową i rekreacyjną, • wzrost dostępności urzędzeń dla aktywności ruchowej, • utworzenie szlaków rowerowych, • zwiększenie liczby osób ćwiczących.	Wartość środków publicznych przeznaczonych na stworzenie bazy infrastrukturalnej dla usług kulturalnych i rekreacyjno - sportowych	0	0<
			Liczba uczestników imprez o charakterze ponadlokalnym	0	0<
Cel operacyjny 4.4 Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu na turystykę, kulturę i rekreację	• Poprawa dostępu do informacji o obiektach turystycznych na terenie gminy poprzez m.in. oznakowanie miejsc turystycznych stosowanie elementów wizualizacji na portalach gmin. Publikacje i akcje promocyjne. • Współpraca z mediami lokalnymi i regionalnymi w zakresie promocji czasu wolnego, markowych produktów turystycznych i wydarzeń kulturalnych.	• zwiększenie kampanii promocyjnych, • zacieśnianie współpracy pomiędzy samorządami, • wzmocnienie pozycji gminy w regionie,	Wartość środków publicznych przeznaczonych na promocję turystyki, kultury i rekreacji	0	0<

	• Intensywne działania promocyjne, w zakresie promocji kulturalnej i tożsamości lokalnej				
--	--	--	--	--	--

Kierunki interwencji rozwoju obszaru:

W zakresie infrastruktury technicznej:

- Poprawa infrastruktury drogowej (dróg, chodników, ścieżek rowerowych, oświetlenia, parkingów) przyczyni się do zwiększenia mobilności i bezpieczeństwa mieszkańców, jak również zwiększy atrakcyjność turystyczną Gminy Roźwienica.
- Wraz z rozwojem gospodarczym, gmina musi zapewnić mieszkańcom najważniejsze potrzeby, w tym m.in. związane z mieszkalnictwem i z dostępem do podstawowych potrzeb. Gmina zaplanowała realizację inwestycji związanych z gospodarką wodno-ściekową.

W zakresie środowiska:

- Na terenie Gminy Roźwienica będą realizowane działania w celu ochrony środowiska i niskoemisyjności (m.in. termomodernizacja, wymiana pieców, ochrona bioróżnorodności). W ramach zadań środowiskowych można jeszcze wyróżnić: budowę instalacji fotowoltaicznej, wymianę na energooszczędne oświetlenie uliczne, wykonanie melioracji, zbiorników retencyjnych i udrożnienie cieków wodnych.

W zakresie infrastruktury społecznej:

- Ważnymi inwestycjami w obszarze społecznym będzie tworzenie warunków do rozwoju dostępu do specjalistycznych usług medycznych, żłobków i przedszkoli.

W zakresie turystyki i sportu:

- Nadanie obszarom i obiektom nowych funkcji społecznych, integracyjnych i edukacyjnych oraz zwiększenie dostępności infrastrukturalnej dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych. Poprzez zagospodarowanie przestrzeni publicznej Gmina poszerzy ofertę turystyczną, rekreacyjną i sportową dla mieszkańców.
- Na terenie gminy powstaną nowe miejsca wypoczynku i rekreacji, które zwiększą atrakcyjność turystyczną gminy. Jednym z głównych planów związanych z rozwojem turystyki i sportu w gminie jest dalszy rozwój obiektów sportowych, budowa nowych obiektów sportowych, tworzenie szlaków i tras rowerowych, miejsc wypoczynku.

W zakresie gospodarczej:

- Ważnym kierunkiem rozwoju Gminy Roźwienica jest stworzenie dobrych warunków prowadzenia działalności gospodarczej, m.in. poprzez prowadzenie działań rozwojowych dla inicjatyw gospodarczych oraz dialog społeczny z przedsiębiorcami.

Kierunki działań będą realizowane za pośrednictwem:

- Urzędu Gminy w Roźwienicy,
- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- Służb dbających o bezpieczeństwo mieszkańców (policja, ochotnicza straż pożarna),
- Szkół, przedszkoli,
- Organizacji pozarządowych,
- Przedsiębiorców.

ROZDZIAŁ 8

WIELOLETNI PLAN INWESTYCYJNY

Nieodzownym elementem każdej Strategii Rozwoju jest Wieloletni Plan Inwestycyjny, zawierający kluczowe i strategiczne inwestycje planowane do wykonania w celu realizacji założeń i priorytetów, wskazanych w dokumencie strategicznym. Poniżej zamieszczono tabelę z kartami zadań, zawierającymi wybrane inwestycje kluczowe dla mieszkańców i władz gminy, których realizacja w szczególny sposób wpłynie na zmianę standardu życia mieszkańców.

Wybrane inwestycje, przedstawione poniżej nie wyczerpują katalogu przedsięwzięć możliwych do realizacji w ramach niniejszej strategii, lecz będą bezpośrednio wpisywać się w realizację wskazanych w rozdziale **7. Plan operacyjny**.

Tabela 46. Kluczowe przedsięwzięcia planowane do realizacji w latach 2022-2030

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia i zakres	Okres realizacji	Szacunkowa wartość inwestycji w zł	Źródła finansowania	Cel operacyjny (oznaczenie)
Karta zadania nr 1	Inwestycje w Infrastrukturę wod-kan: - budowa, modernizacja sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacyjnej. - rozbudowa sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej. - modernizacja, przebudowa oczyszczalni ścieków i przepompowni ścieków, - przebudowa i modernizacja ujęć wodnych, - budowa zbiorników ciśnieniowych, - prace poszukiwawcze terenów wodonośnych Na terenie Gminy Roźwienica	2022-2030	16 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	3.1.
Karta zadania nr 2	Budowa, przebudowa modernizacja, sieci dróg, mostów, przepustów, chodników oraz parkingów na obszarze Gminy Roźwienica	2022-2030	11 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	3.2.

Karta zadania nr 3	Modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego (wymiana i montaż nowych lamp LED) na obszarze Gminy Roźwienica	2022-2030	4 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	3.1
Karta zadania nr 4	Budowa sieci dróg rowerowych (ścieżek rowerowych, zaplecza technicznego typu miejsca postojowe, elektryczne stacje ładowania rowerów itp.) na obszarze Gminy Roźwienica	2022-2030	4 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	4.2
Karta zadania nr 5	Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy Roźwienica	2022-2030	5 500 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	2.3.
Karta zadania nr 6	Budowa, modernizacja obiektów sportowo – rekreacyjnych, w tym budowa kompleksów sportowo-rekreacyjnych, sal gimnastycznych, siłowni zewnętrznych, ścieżek rekreacyjno-edukacyjnych na obszarze Gminy Roźwienica	2022-2030	6 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	4.3.
Karta zadania nr 7	Remont, modernizacja i rewitalizacja zabytkowych budynków, cerkwi, nagrobków, parków na obszarze Gminy Roźwienica	2022-2030	8 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	4.1.
Karta zadania nr 8	Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury oświatowo – edukacyjnej wraz z zagospodarowaniem	2022-2030	8 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.1

	otoczenia na terenie Gminy Roźwienica				
Karta zadania nr 9	Budowa infrastruktury zapewniającej opiekę najmłodszym dzieciom, w tym budowa żłobków na terenie Gminy Roźwienica	2022-2030	2 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	3.4
Karta zadania nr 10	Przygotowanie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych	2022-2030	3 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	1.2
Karta zadania nr 11	Budowa centrum kulturalno – rozrywkowego na terenie Gminy Roźwienica	2022-2030	3 000 000,00	Fundusze europejskie i regionalne, Krajowy Plan Odbudowy, Polski Ład	4.3

Źródło: Opracowanie własne

ROZDZIAŁ 9

CZĘŚĆ PLANISTYCZNA

9.1. Rozwój strategiczny Gminy Roźwienica w latach 2022-2030

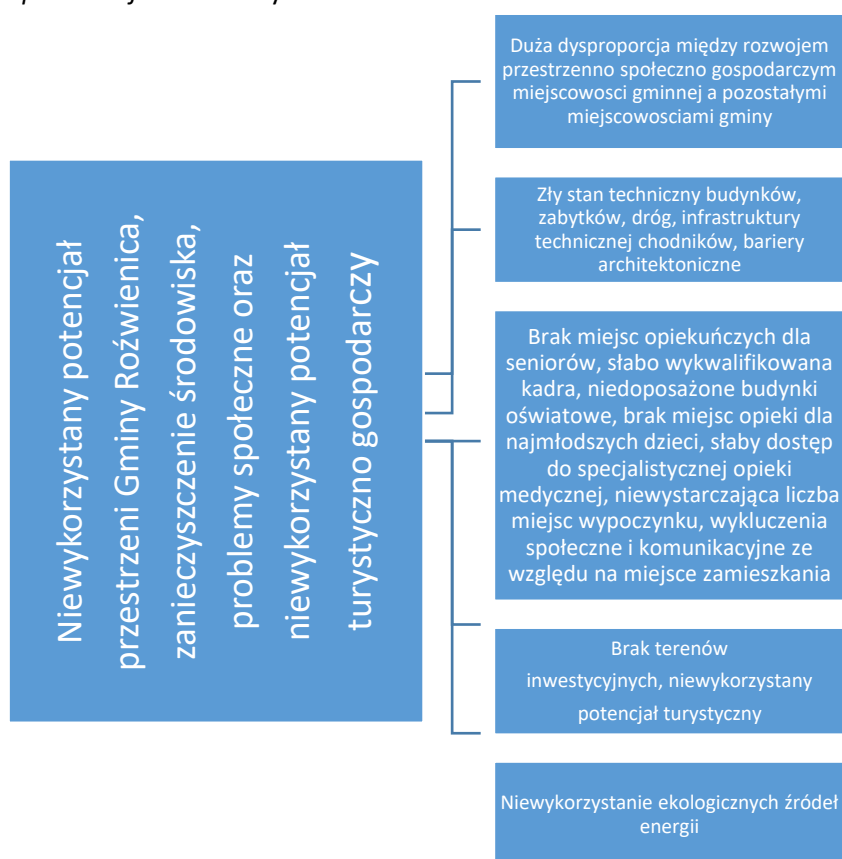
Programowanie rozwoju to kluczowy element i podstawa zarządzania rozwojem lokalnym, pod którym to pojęciem rozumiemy zespół zharmonizowanych działań podejmowanych przez gminy, zmierzających do realizacji wcześniej ustalonych (sformułowanych) celów. W procesie zarządzania rozwojem lokalnym główną rolę odgrywa samorząd, pełniąc funkcje koordynacyjne i organizacyjne, w tym zakresie współpracy interesariuszy (aktorów rozwoju lokalnego).

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz na podstawie zebranych informacji sformułowano wizję, cele strategiczne oraz operacyjne wraz z kierunkami działania.

Na władzach lokalnych spoczywa, zatem ogromna odpowiedzialność optymalnego angażowania i wykorzystywania wszystkich sił tkwiących w lokalnych systemach, tj. kapitale społecznym, a także potencjale środowiskowym i gospodarczym.

9.2. Drzewo problemów

Drzewo problemów powstało na podstawie *Diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Roźwienica*, wniosków z *Diagnozy* zamieszczonej w niniejszym dokumencie. *Wnioski z analizy społeczno-gospodarczej* oraz analizy SWOT.

9.3. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Polityka przestrzenna gminy skupia się na kilku istotnych aspektach związanych z rozwojem turystyki, eliminacją potencjalnych konfliktów przestrzennych, kontrolą rozwoju zabudowy oraz zapewnieniem ładu przestrzennego. Rekomendacje dla polityki przestrzennej opracowano z zachowaniem spójności z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Podkarpackie 2030 i brzmią następująco:

Miejscowość Roźwienica jest główną jednostką osadniczą, a zarazem centrum administracyjno-usługowym. Zakłada się aktywizację inwestycyjną przemysłu tego obszaru, związaną z rozwojem zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej. W centrum miejscowości, w przestrzeni publicznej, kontynuowane i wzmacniane będą istniejące funkcje usługowe o znaczeniu gminnym. Istotną rolę w systemie osadniczym gminy w kolejnych latach będą pełnić ośrodki podstawowe, które wyróżniają się potencjałem demograficznym, wyposażeniem w obiekty usługowe z zakresu obsługi ludności, dające perspektywę rozwoju zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej. Pozostałe jednostki osadnicze nadal będą miały funkcje mieszkaniowe, usługowe i gospodarcze - proporcjonalnie do swojej skali i zasięgu oddziaływania.

Zgodnie z bilansem terenów przeznaczonych pod zabudowę rozwój przestrzenny Gminy będzie się odbywał poprzez lokalizację zabudowy w granicach obszarów o w pełni wykształconej zwartej strukturze funkcjonalno-przestrzennej w granicach poszczególnych jednostek osadniczych oraz na obszarach przeznaczonych w planach miejscowych pod zabudowę. Dopiero w dalszej kolejności rozwój ten będzie możliwy na pozostałych obszarach zgodnie z określonym zapotrzebowaniem na nową zabudowę. Nowe tereny przeznaczone pod zabudowę wyznaczone są w Studium, głównie w istniejących ciągach po jednej lub po obu stronach istniejących dróg obsługujących Gminę, czyli w miejscach, gdzie istnieje lub planowana jest budowa podstawowej sieci infrastruktury technicznej: sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i elektroenergetycznej. Osadnictwo będzie się rozwijało na bazie istniejącego zainwestowania poprzez: wymianę istniejącej zużytej zabudowy, uzupełnienia na wolnych działkach lub w nowych obszarach zlokalizowanych w sąsiedztwie istniejącego zainwestowania. W pierwszej kolejności nowa zabudowa lokalizowana będzie na glebach niskiej klasy bonitacji.

Polityka przestrzenna gminy skupia się na kilku zasadniczych aspektach związanych z rozwojem turystyki, eliminacją potencjalnych konfliktów przestrzennych, kontrolą rozwoju zabudowy oraz zapewnieniem ładu przestrzennego. Rekomendacje dla polityki przestrzennej opracowano z zachowaniem spójności z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego – Podkarpackie 2030 i brzmią następująco:

- **Priorytetyzacja działań w zakresie opracowania kompleksowych dokumentów planistycznych** w postaci studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym w zakresie zapewnienia spójności z dokumentami na szczeblu regionalnym.

- **Kontrolowany proces rozwoju zabudowy** – opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego począwszy od obszarów cechujących się najintensywniejszymi zmianami użytkowania.
- **Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią** – w szczególności w zakresie przeznaczania terenów pod zabudowę mieszkaniową poprzez zapobieganie antropopresji na terenach cennych przyrodniczo.
- **Wielowymiarowy rozwój społeczno-gospodarczy** – oparty na procesach rozwojowych funkcji obszarów o wysokim potencjale.
- **Sprawne planowanie w przestrzeni związane z rozwojem funkcji turystyczno-rekreacyjnych** – logiczne i oparte na konsultacjach społecznych i potrzebach mieszkańców lokalizowanie różnego rodzaju kompleksów usługowych, uwzględnianie potencjalnych konfliktów przestrzennych w procesach planowania.
- **Kierowanie się zasadami ładu przestrzennego w planowaniu przestrzeni** w aspekcie estetycznym, społecznym, gospodarczym, środowiskowym i funkcjonalnym – w szczególności na obszarach o wysokim potencjale rozwoju turystyki, w tym na obszarach o wysokich walorach krajobrazowych.
- **Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie wertykalnym:** na poziomie lokalnym ze szczeblem krajowym i regionalnym – uwzględnienie w planowaniu rozwoju przestrzennego inwestycji krajowych i wojewódzkich.
- **Zapewnienie spójności w planowaniu przestrzennym w układzie horyzontalnym:** uwzględnienie i konsultowanie dokumentów planistycznych sąsiednich gmin w celu zapewnienia ciągłości struktur przestrzennych.
- **Budowanie poparcia społecznego w gospodarowaniu przestrzenią** – prowadzenie jawnych i dostępnych dla mieszkańców konsultacji społecznych w zakresie planowania inwestycji, opracowywania dokumentów planistycznych.
- **Uspójnienie zasad dotyczących walorów estetycznych nowych inwestycji**, w tym mieszkaniowych i związana z tym konieczność opracowania planów miejscowych dla obszarów przeznaczanych pod zabudowę.
- **Ukierunkowanie celów polityki przestrzennej na rozwój obszarów atrakcyjnych turystycznie.**
- **Ochrona obszarów o stosunkowo mało zmienionych walorach przyrodniczych i krajobrazowych**, oraz uwzględnianie pozostałych działań ochronnych w zakresie ochrony krajobrazu, sformułowanych w obowiązujących planach ochrony parków krajobrazowych.
- **Na obszarach otulin parków krajobrazowych działalność związana z usługami turystycznymi i sportowymi powinna zostać dostosowana skalą i intensywnością do charakteru obszaru chronionego i jego otoczenia** poprzez obligatoryjne wskazanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach o warunkach zabudowy szczegółowych parametrów zabudowy dla projektowanej działalności.
- **Obejmowanie ochroną w formie parku kulturowego obszarów o wysokich walorach historycznych, artystycznych i krajobrazowych.**

- **Integracja szlaków wodnych ze szlakami pieszymi, rowerowymi** w ich otoczeniu (wzdłuż rzeki o sezonowej zmienności poziomu wód).
- **Uwzględnienie w planowaniu przestrzennym informacji o obszarach perspektywicznych**, na których stwierdzono przesłanki występowania złóż oraz obszarów prognostycznych – rozpoznanych wstępnie i wskazanych (PZPW Województwa Podkarpackiego – perspektywa 2030).
- **Wspieranie rozwoju sieci teleinformatycznych na obszarach problemowych**, w których nie występuje infrastruktura telekomunikacyjna umożliwiająca świadczenie usług dostępu do Internetu o wymaganej przepustowości.
- **Uwzględnienie rezerw terenowych z uwagi na możliwość ujednolicenia parametrów użytkowych dróg.**
- **Wykorzystanie korzyści dostępności transportowej** – racjonalne gospodarowanie przestrzenią w celu zapewnienia odpowiedniej przepustowości dróg i wyznaczenia przestrzeni dla działalności gospodarczej.
- **Zachowanie różnorodności biologicznej i rozwój systemu obszarów chronionych** oraz jego integracja z systemami pozaregionalnymi.

9.4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji wraz z zakresem planowanych działań.

Gmina Roźwienica położona jest w obrębie wydzielonych obszarów specjalnych, które zostały wyznaczone w strategicznych i planistycznych dokumentach krajowych i wojewódzkich. W celu ich identyfikacji zostały przeanalizowane następujące dokumenty:

- **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030).**
- **Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030.**
- **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030.**

Przez obszary specjalne rozumie się:

- **OF (obszary funkcjonalne)** – obszary, na których występuje względnie wyodrębniający się, intensywny i otwarty system powiązań społecznych, gospodarczych lub przyrodniczych, uwarunkowanych cechami środowiska geograficznego (przyrodniczego i antropogenicznego). Szczególnym typem obszaru funkcjonalnego jest miejski obszar funkcjonalny;
- **OSI (obszary strategicznej interwencji)** – określone w strategii rozwoju obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów

rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna, łącząca inwestycje – w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub dotyczące zasobów ludzkich, finansowane z różnych źródeł lub przez rozwiązania regulacyjne

1. OSI Krajowe - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030):

- **Wschodnia Polska,**

Wschodnia część kraju w największym stopniu skupia obszary zagrożone marginalizacją, a jej województwa - lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie- znajdują się w grupie regionów o zdecydowanie niższym poziomie konkurencyjności w porównaniu do średniej w Unii Europejskiej. **W zasięgu OSI Wschodnia Polska znajduje się Gmina Roźwienica.**

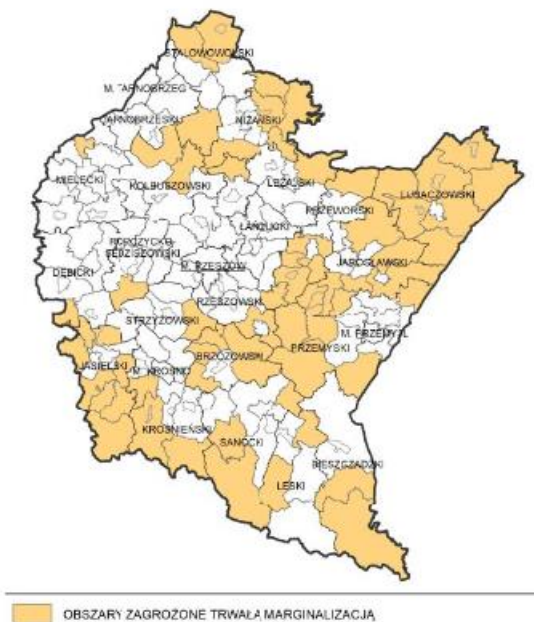
Mapa 6. Wschodnia Polska

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

Zgodnie z załącznikiem 1. Lista gmin zagrożonych trwałą marginalizacją: programowanie 2021-2027 do KSRR 2030 Gmina Roźwienica znalazła się na 413 pozycji ww. listy. W związku z tym jest ona usytuowana w obszarze OSI: obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

Mapa 7 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją

Źródło: Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030

2. OSI Regionalne - Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Gmina Roźwienica wpisuje się w priorytet:

- **7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku,**

w szczególności w następujące kierunki działań:

7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku:

7.4.1. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej

Obszary wiejskie dotyka zjawisko postępującej marginalizacji i niskiego poziomu jakości życia.

Kluczową kwestią przeciwdziałającą tym trendom jest rozwój infrastruktury w szczególności: wodno-kanalizacyjnej, energetycznej, teleinformatycznej oraz transportowej. Działania należy tak ukierunkować, aby umożliwiała rozwój gospodarki i przedsiębiorczości w tym powstawanie miejsc pracy w sektorach pozarolniczych, dostępność do usług publicznych, przekwalifikowanie zawodowe oraz mobilność przestrzenną, przy zachowaniu walorów środowiska przyrodniczego. Realizacja wyzwań regionalnych pozwoli na wielokierunkowy i zrównoważony rozwój obszarów wiejskich.

Zakładane działania:

- poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym, w tym w relacji do najbliższego regionalnego bieguna wzrostu;
- zwiększenie dostępności cyfrowej poprzez rozwój infrastruktury telekomunikacyjnej;
- modernizacja i rozbudowa energetycznych linii przesyłowych, jako podniesienie komfortu życia i bezpieczeństwa;

7.4.3. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej w aspekcie społecznym i kulturowym

Kluczowym czynnikiem determinującym inicjowanie procesów rozwoju obszarów wiejskich jest wielokierunkowa aktywizacja społeczności lokalnej. Podniesienie poziomu życia zależy od właściwej identyfikacji potrzeb i możliwości danego obszaru, w który to proces należy włączyć lokalną społeczność. Grupy społeczne powinny także współuczestniczyć w zarządzaniu lokalnymi zasobami. Istotne jest również oddolne zaangażowanie się społeczności w partnerstwa regionalne i ponadregionalne, a nawet międzynarodowe.

Zakładane działania:

- wsparcie mieszkańców w realizacji działań wynikających z lokalnych dokumentów strategicznych mających na celu wzmocnienie tożsamości regionalnej;
- podejmowanie współpracy na rzecz integracji społeczności lokalnej w planowaniu wspólnych działań i podejmowaniu wyzwań rozwojowych;
- poszerzenie i wzbogacenie oferty kulturalnej i usług czasu wolnego opartych na lokalnych zasobach przyczyniające się do zwiększenia poczucia tożsamości mieszkańców obszarów wiejskich, integracji społecznej i aktywizacji, szczególnie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- promocja lokalnej twórczości kulturalnej, rzemieślniczej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, przyczyniającej się do wykreowania produktów charakterystycznych dla poszczególnych miejscowości w oparciu o istniejące zasoby;
- promocja regionalnych specjalizacji w rolnictwie, jego otoczeniu i rybactwie (winiarstwo, pszczelarstwo itp. oraz usługi socjalne i rzemiosło, handel, przetwórstwo produktów rolnych, rękodzieło itp.);
- upowszechnianie dobrych praktyk przez społeczność lokalną na płaszczyźnie międzyregionalnej i międzynarodowej; wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi.

7.4.4. Racjonalizacja przestrzeni wiejskiej

Jakość przestrzeni obszarów wiejskich warunkuje możliwość i efektywność działań prorozwojowych. Dlatego też, gospodarka przestrzenna obszarów wiejskich powinna być określona w opracowaniach urbanistycznych, aby zapewnić racjonalne wykorzystanie przestrzeni i zasobów endogenicznych, przy zachowaniu walorów krajobrazowych i przyrodniczych. Należy również dążyć do zachowania zgodności z dokumentami planistycznymi sporządzanymi dla obszarów sąsiednich.

Zakładane działania:

- dostosowanie przestrzeni wiejskiej do potrzeb gospodarczych i społecznych mieszkańców;
- efektywne wykorzystanie przestrzeni poprzez rozwój funkcji rekreacyjnej, sportowej i społeczno-kulturalnej obejmującej budowę i adekwatne wyposażenie obiektów;
- wykorzystanie potencjału uzdrowiskowego w projektowaniu przestrzeni wiejskiej;
- poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni wiejskiej uzyskana poprzez wspieranie projektów mających na celu urządzenie i porządkowanie terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
- racjonalne wykorzystanie przestrzeni produkcyjnej i osadniczej dzięki wspieraniu działań scaleniowych i zagospodarowania poscaleniowego.

3. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030:

- **Wiejski obszar funkcjonalny wymagający wsparcia procesów rozwojowych**

Wiodące kierunki zagospodarowania:

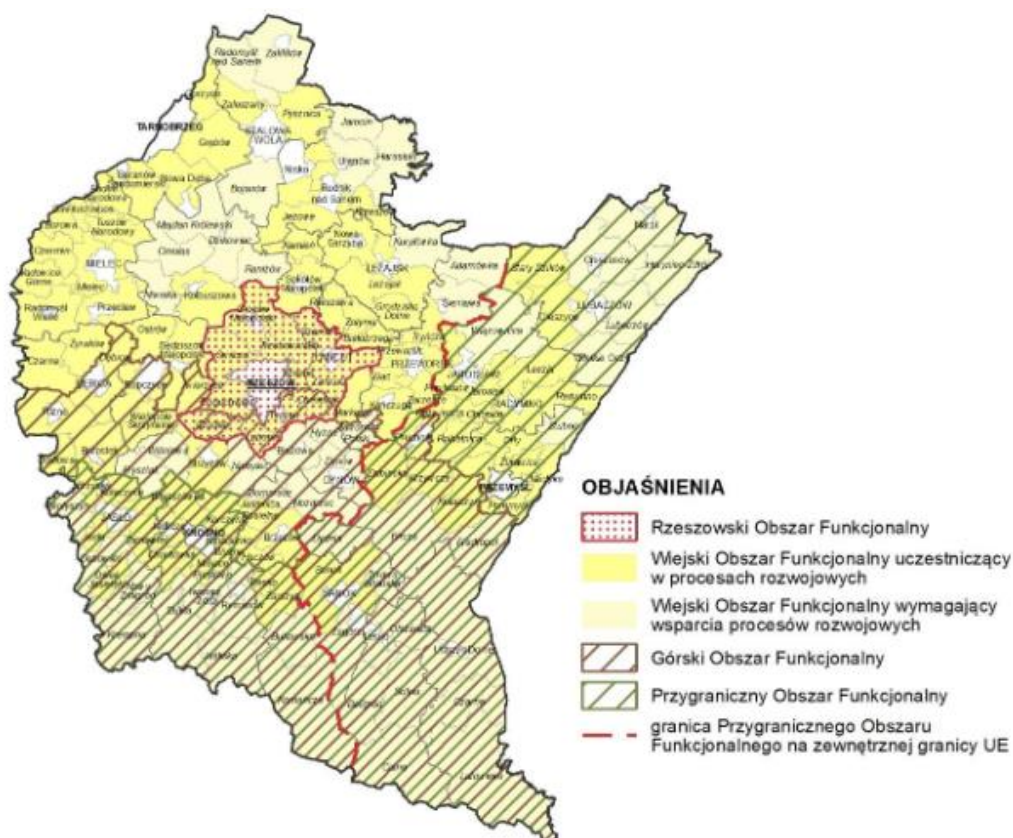
- rozwój rolnictwa ekologicznego opartego na gospodarstwach rodzinnych;
- rozwój działalności gospodarczej związanej z gospodarką rolną i turystyką;
- rozwój kapitału ludzkiego oraz wzrost poziomu życia mieszkańców;
- wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z lokalnymi ośrodkami osadniczymi;
- poprawa dostępności komunikacyjnej obszaru w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- ochrona terenów o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych;
- racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego;
- rozwój turystyki, w tym agroturystyki, funkcji sportowo-rekreacyjnych i uzdrowiskowych,
- rozwój infrastruktury technicznej i transportowej.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- rozwój bazy usług publicznych;
- zapobieganie procesom rozpraszania zabudowy powodującym degradację terenów otwartych i przydatnych dla rolnictwa;
- ochrona zasobów leśnych oraz rozwój zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
- poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową;
- rozwój funkcji sportowo-rekreacyjnej i turystycznej, w tym agroturystyki oraz leczenia uzdrowiskowego z zastosowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Mapa 9. Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym

*Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego
Województwa Podkarpackiego - Perspektywa 2030*

- **Przygraniczny obszar funkcjonalny**

Wiodące kierunki zagospodarowania:

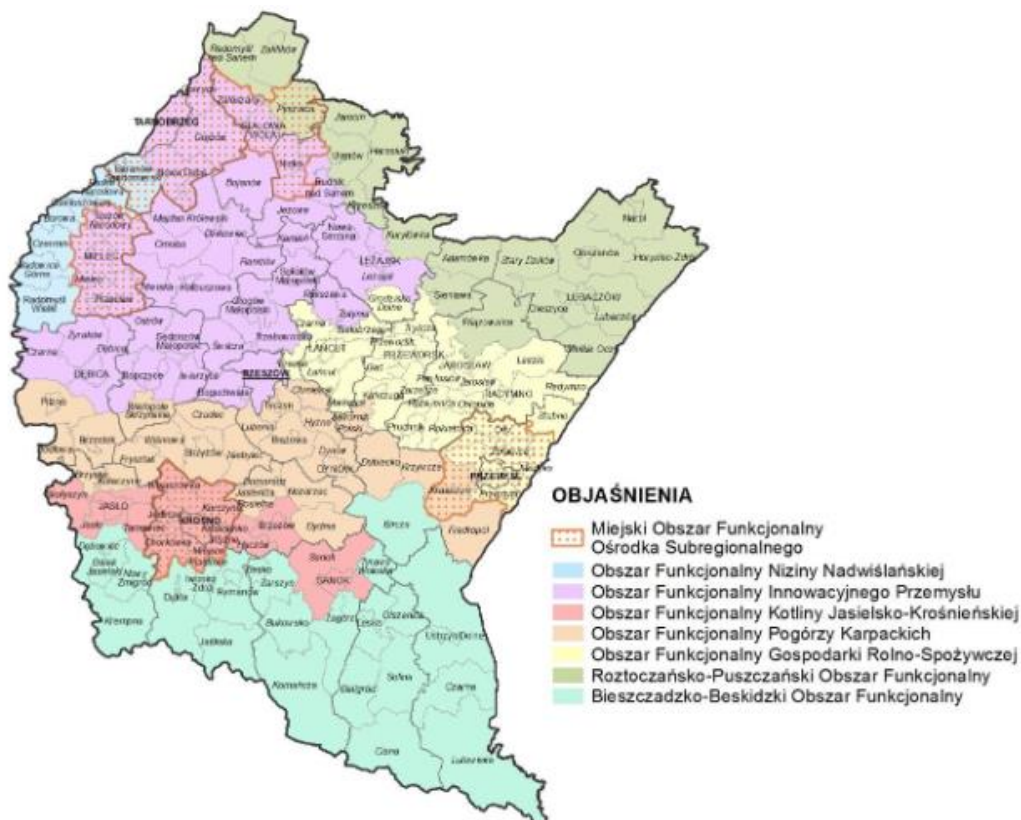
- poprawa dostępności komunikacyjnej w wymiarze lokalnym, regionalnym, krajowym i transgranicznym;
- wzmocnienie funkcjonalne ośrodków miejskich;
- rozwój gospodarki rolnej i leśnej;
- rozwój funkcji turystycznej w dostosowaniu do zasad ochrony obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo,
- rozwój infrastruktury technicznej i transportowej.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- zagospodarowanie przestrzenne obszaru z uwzględnieniem potrzeb związanych z obronnością i bezpieczeństwem publicznym;
- rozwój i modernizacja infrastruktury granicznej, transportowej i logistycznej;
- integrowanie systemów komunikacyjnych i usprawnienie powiązań transportowych;
- wspieranie rozwoju nowych funkcji, zwiększających zakres świadczonych usług o charakterze ponadlokalnym, w tym logistycznych;

- poprawa dostępu do usług publicznych zlokalizowanych na obszarach wiejskich;
- współpraca transgraniczna w zakresie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego, realizacja i koordynacja wspólnych działań i projektów, zapewniających integrację planowania w zakresie ochrony środowiska, gospodarki wodnej oraz infrastruktury transgranicznej,
- poprawa wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i transportową.

Mapa 10. Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego Perspektywa 2030

- **Obszar funkcjonalny gospodarki rolno-spożywczej:**

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- utrzymanie i wzmocnienie zrównoważonej gospodarki rolnej, opartej na zdywersyfikowanym wykorzystaniu ziemi;
- zachowanie funkcji przemysłowych ośrodków miejskich oraz rozwój „zielonego przemysłu” tj. przemysłu opartego o produkty i surowce regionalne, funkcjonującego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju;
- rozwój stref aktywności gospodarczej oraz instytucji otoczenia biznesu;
- rozwój bazy przetwórstwa rolno-spożywczego oraz usług związanych z obsługą rolnictwa;
- utrzymanie i rozbudowa infrastruktury transportowej oraz technicznej, w tym energetyki opartej na odnawialnych źródłach energii;

- rozwój turystyki, w tym agroturystyki, w oparciu o bogate zasoby dziedzictwa kulturowego.

Zasady i warunki zagospodarowania:

- utrzymanie dotychczasowego użytkowania terenów rolniczych, przy jednoczesnym tworzeniu warunków do rozwoju rolnictwa towarowego;
- zachowanie walorów krajobrazu kulturowego, w tym tradycyjnego krajobrazu rolniczego;
- rozwój rolnictwa ekologicznego, w szczególności na terenach o dobrym stanie środowiska;
- uwzględnienie ochrony terenów o wysokim wskaźniku waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej przy lokalizacji inwestycji;
- zapobieganie procesom suburbanizacji i rozpraszania zabudowy, powodującym degradację otwartych terenów wiejskich przydatnych dla rolnictwa, przez intensyfikację użytkowania terenów zainwestowanych;
- utrzymanie istniejących urządzeń melioracyjnych oraz budowa zbiorników małej retencji dla celów gospodarczych;
- przy zagospodarowaniu terenów uwzględnienie ograniczeń związanych z położeniem na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz narażonych na niebezpieczeństwo powodzi;
- zachowanie i ochrona walorów dziedzictwa kulturowego, w tym rewaloryzacja historycznych układów urbanistycznych świadczących o unikatowej historii i kulturze obszaru;
- rozwój infrastruktury turystycznej.

4. OSI – Lokalne - Strategia Rozwoju Gminy Roźwienica na lata 2022-2030

W ramach Strategii Rozwoju wyodrębniono cztery cele strategiczne, które są względem siebie równoważne i uzupełniające się:

Cel strategiczny 1 Nowoczesna gospodarka i edukacja

Cel strategiczny 2 Efektywne zarządzanie rozwojem gminy

Cel strategiczny 3 Wysoka jakość życia mieszkańców

Cel strategiczny 4 Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego

Cele te powiązane są ze zidentyfikowanymi lokalnymi obszarami strategicznej interwencji, co zostało przedstawione w załączniku graficznym, stanowiącym *mapę nr 12 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Roźwienica – Obszary strategicznej interwencji* w rozdziale 9.5 Model struktury funkcjonalno – przestrzennej Gminy. Z kolei działania planowane do realizacji w ramach wyznaczonych obszarów strategicznym, w ujęciu graficznym przedstawia *mapa nr 14 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Roźwienica – Zakres planowanych działań w obszarach strategicznej interwencji*.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2030	Strategia Rozwoju Gminy Roźwienica na lata 2022 – 2030
1.Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym 2.Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	OBSZAR TEMATYCZNY 1. GOSPODARKA I NAUKA	CEL STRATEGICZNY 1 Nowoczesna gospodarka i edukacja CEL STRATEGICZNY 2 Efektywne zarządzanie rozwojem gminy
2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach	Cel szczegółowy priorytetu 1.3. Zapewnienie dobrych warunków i systemu wsparcia podmiotów gospodarczych i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań i potrzeb współczesnej otwartej gospodarki	Cel operacyjny 1.2 Rozwój potencjału gospodarczego Gminy Roźwienica Cel operacyjny 2.2 Promowanie przyjaznych środowisku rozwiązań w procesie produkcji rolnej, w tym rozwój rolnictwa ekologicznego
1.Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym 2.Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	OBSZAR TEMATYCZNY 2. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY	CEL STRATEGICZNY 1 Nowoczesna gospodarka i edukacja CEL STRATEGICZNY 3 Wysoka jakość życia mieszkańców CEL STRATEGICZNY 4 Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego
2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	Cel szczegółowy priorytetu 2.1. Podniesienie jakości edukacji i jej dostosowanie do wyzwań społeczeństwa przyszłości	Cel operacyjny 1.1 Rozwój potencjału edukacyjnego dzieci, młodzieży i osób dorosłych z obszaru Gminy Roźwienica

2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	Cel szczegółowy priorytetu 2.2 Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa poprzez poprawę dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia	Cel operacyjny 3.4 Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców.
1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	Cel szczegółowy priorytetu 2.3 Rozwój form i instytucji kultury z uwzględnieniem dziedzictwa oraz wymagań nowoczesności	Cel operacyjny 4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego na obszarze Gminy Rożwienica Cel operacyjny 4.2. Rozwój turystyki Cel operacyjny 4.3. Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej Cel operacyjny 4.4 Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu na turystykę, kulturę i rekreację
1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją	Cel szczegółowy priorytetu 2.4 Wsparcie rynku pracy w zakresie aktywizacji zawodowej oraz tworzenia dobrej jakości miejsc pracy	Cel operacyjny 1.2 Rozwój potencjału gospodarczego Gminy Rożwienica Cel operacyjny 3.4 Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców.
2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	Cel szczegółowy priorytetu 2.6 Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie	Cel operacyjny 3.4 Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu i bezpieczeństwu zdrowotnemu mieszkańców.
2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	Cel szczegółowy priorytetu 2.7 Kształtowanie postaw prozdrowotnych, promocja aktywności fizycznej i wsparcie sportu kwalifikowanego	Cel operacyjny 4.3. Rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjno-sportowej

1. Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	OBSZAR TEMATYCZNY 3. INFRASTRUKTURA DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU I ŚRODOWISKA	CEL STRATEGICZNY 1 Nowoczesna gospodarka i edukacja CEL STRATEGICZNY 2 Efektywne zarządzanie rozwojem gminy CEL STRATEGICZNY 3 Wysoka jakość życia mieszkańców CEL STRATEGICZNY 4 Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego
1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	Cel szczegółowy priorytetu 3.1 Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu oraz optymalizacji wykorzystania energii i zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym województwa	Cel operacyjny 2.3 Ochrona przyrody oraz wykorzystanie środowiska naturalnego w rozwoju Gminy Roźwienica Cel operacyjny 3.1 Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz wykorzystanie zielonej energii
1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	Cel szczegółowy priorytetu 3.3 Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej zapewniającej spójność przestrzenną regionu oraz integrację obszarów funkcjonalnych	Cel operacyjny 3.2 Zwiększenie wewnętrznej i zewnętrznej dostępności komunikacyjnej
1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją	Cel szczegółowy priorytetu 3.4 Rozbudowa wysokiej jakości sieci informacyjno-komunikacyjnej dla	Cel operacyjny 2.1 Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą Cel operacyjny 3.1 Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa

1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	zapewnienia możliwości rozwojowych województwa oraz dostępności do usług	efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz wykorzystanie zielonej energii
2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego 2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnymi i lokalnym	Cel szczegółowy priorytetu 3.5 Tworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej i rozwój usług turystycznych	Cel operacyjny 1.2 Rozwój potencjału gospodarczego Gminy Rożwienica Cel operacyjny 4.2. Rozwój turystyki Cel operacyjny 4.4 Wzmocnienie promocji i zwiększenie popytu na turystykę, kulturę i rekreację
1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją	Cel szczegółowy priorytetu 3.6 Zwiększenie odporności wszystkich struktur regionalnych na zagrożenia wynikające ze zmian klimatycznych	Cel operacyjny 2.3 Ochrona przyrody oraz wykorzystanie środowiska naturalnego w rozwoju Gminy Rożwienica Cel operacyjny 3.3 Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym
1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją	Cel szczegółowy priorytetu 3.7 Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania rozwoju cywilizacyjnego na stan środowiska	Cel operacyjny 2.3 Ochrona przyrody oraz wykorzystanie środowiska naturalnego w rozwoju Gminy Rożwienica Cel operacyjny 3.1 Rozwój infrastruktury technicznej i komunalnej, w tym poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz wykorzystanie zielonej energii
1. Zwiększanie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	OBSZAR TEMATYCZNY 4. DOSTĘPNOŚĆ USŁUG	CEL STRATEGICZNY 1 Nowoczesna gospodarka i edukacja CEL STRATEGICZNY 2

		Efektywne zarządzanie rozwojem gminy CEL STRATEGICZNY 3 Wysoka jakość życia mieszkańców CEL STRATEGICZNY 4 Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego
1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	Cel szczegółowy priorytetu 4.1 Poprawa dostępności mieszkańców do usług publicznych oraz zwiększenie ich kompleksowości i podniesienie standardu dzięki wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych	Cel operacyjny 1.2 Rozwój potencjału gospodarczego Gminy Rożwienica Cel operacyjny 2.1 Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą
1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	Cel szczegółowy priorytetu 4.2 Poprawa zarządzania przestrzenią oraz przeciwdziałanie występowaniu wykluczenia osób i obszarów ze względu na ograniczenia ekonomiczne czy infrastrukturalne	Cel operacyjny 2.1 Wzmacnianie kapitału społecznego i zarządzanie gminą Cel operacyjny 4.1 Zachowanie dziedzictwa kulturowego na obszarze Gminy Rożwienica
2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	Cel szczegółowy priorytetu 4.3 Rozwijanie infrastruktury i integrowanie systemów zapewniających wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego	Cel operacyjny 3.3 Wsparcie systemu zarządzania bezpieczeństwem publicznym

9.5. Model struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej obrazuje strategiczne pomysły na rozwój gminy zorientowane terytorialnie i jest efektem zintegrowanego procesu planistycznego. W swym założeniu ma stanowić porządkujący składnik strategii, źródło i rodzaj najważniejszych ustaleń rozwojowych osadzonych przestrzennie. Bazą modelu jest przestrzeń, która jest dobrem i zasobem o strategicznym znaczeniu dla społeczności lokalnych. Przestrzeń ma określoną powierzchnię, posiada konkretną wartość, a jednocześnie zmienia się pod wpływem trendów globalnych (np. zmiany klimatyczne) oraz lokalnych (np. podlega silnej presji rozwojowej i zawłaszczaniu przez indywidualnych właścicieli).

Model rozumiany jest jako przedstawienie długookresowej strategicznej wizji rozwoju gminy wynikającej z wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań, zdiagnozowanych potrzeb rozwojowych i posiadanego potencjału, z uwzględnieniem jego specyfiki i zróżnicowania wewnętrznego. Wskazuje obszary, które strategia rozwoju uznaje za istotne dla osiągnięcia celów rozwoju, obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy poszczególnymi obszarami.

Główne zadania modelu to:

- obrazować kierunki rozwoju przestrzennego,
- opisywać spodziewane efekty przekształceń przestrzeni wynikające z realizacji celów strategii oraz wyjaśniać spójność interwencji dedykowanych danym obszarom,
- określać i hierarchizować obszary o różnych charakterystykach oraz powiązaniach między nimi, formułować ogólne zalecenia (rekomendacje) i zasady dotyczące gospodarowania przestrzenią (ze szczególnym uwzględnieniem obszarów istotnych z punktu widzenia rozwoju gminy),
- ustalać ramy współpracy z interesariuszami na obszarach realizacji wyznaczonych celów rozwoju (np. właścicielami nieruchomości, instytucjami rządowymi i JST, inwestorami, przedsiębiorcami),
- tłumaczyć wartości ważne w długiej perspektywie czasowej, wyrażane w wizji rozwoju decydujące o prowadzonej polityce rozwoju,
- definiować interes publiczny poprzez ustalenie ram działania dla strategii, polityk i użytkowania przestrzeni, a w konsekwencji pełnić funkcje prewencyjne przed ewentualnymi konfliktami – społecznymi, przestrzennymi, środowiskowymi (np. dotyczącymi lokalizowania kontrowersyjnych inwestycji).

W ramach najważniejszych zadań inwestycyjnych można wymienić:

Infrastruktura komunikacyjna:

- Budowa sieci dróg rowerowych (ścieżek rowerowych, zaplecza technicznego typu miejsca postojowe, elektryczne stacje ładowania rowerów itp.) na obszarze Gminy Rożwienica. Modernizacja i rozbudowa systemu oświetlenia ulicznego (wymiana i montaż nowych lamp) na obszarze gminy Rożwienica,

- Budowa, przebudowa modernizacja, sieci dróg, mostów, przepustów oraz parkingów na obszarze Gminy Roźwienica,
- Modernizacja i budowa dróg lokalnych i chodników na obszarze gminy Roźwienica.

Infrastruktura rekreacyjno-sportowa:

- Rozwój infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej na terenie gminy Roźwienica.
- Modernizacja obiektów sportowo – rekreacyjnych na obszarze gminy Roźwienica.
- Budowa zaplecza sportowo-rekreacyjnej na terenie gminy Roźwienica, (m.in. place zabaw, siłownie napowietrzne, boiska wielofunkcyjne, ławki, wyznaczenie miejsc na terenie gminy na latanie dronami, budowę multi-dyscyplinarnych, modułowych, całorocznych obiektów sportowych przewidzianych w sezonie zimowym np. w formie lodowisk oraz w sezonie letnim przekształconych np. w formę: torów rolkowych/wrotkarskich, rolkowisk, pumptracków bądź skateparków itp.).

Infrastruktura techniczna:

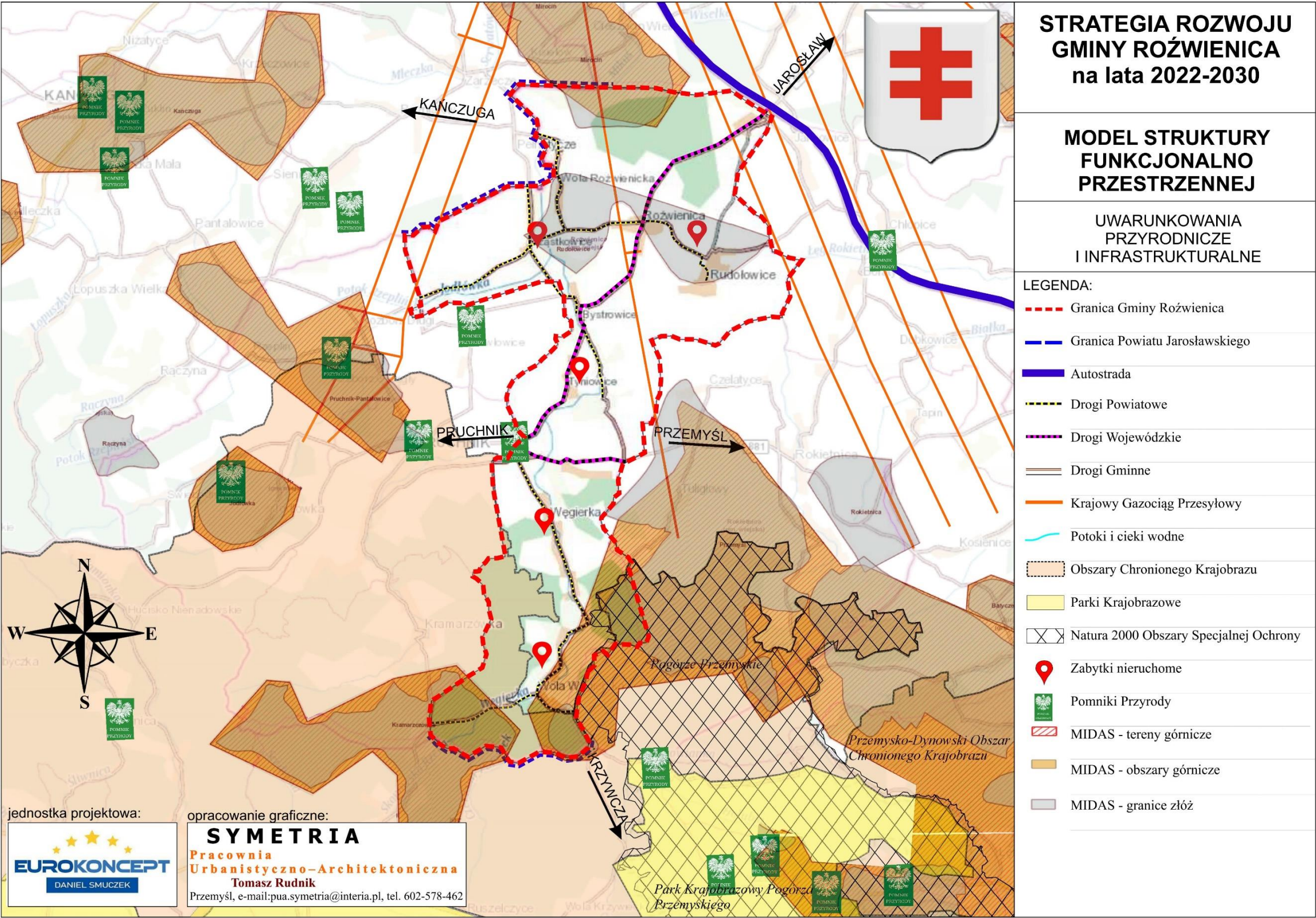
- Inwestycje w infrastrukturę wod-kan:
 - Budowa oraz rozbudowa sieci kanalizacji i sieci wodociągowej oraz modernizacja sieci istniejących,
 - modernizacja oczyszczalni ścieków, przepompowni ścieków oraz stacji uzdatniania wody wraz z hydroforniami położonych na terenie gminy Roźwienica,
- Rewitalizacja centrum miejscowości Roźwienica oraz innych miejscowości gminy,
- Rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Roźwienica,
- Termomodernizacja oraz modernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Roźwienica.

Infrastruktura społeczna:

- Niwelacja barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i starszych, w szczególności budynkach użyteczności publicznych.
- Utworzenie stacji ładowania samochodów elektrycznych.
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury oświatowo – edukacyjnej na terenie Gminy Roźwienica.

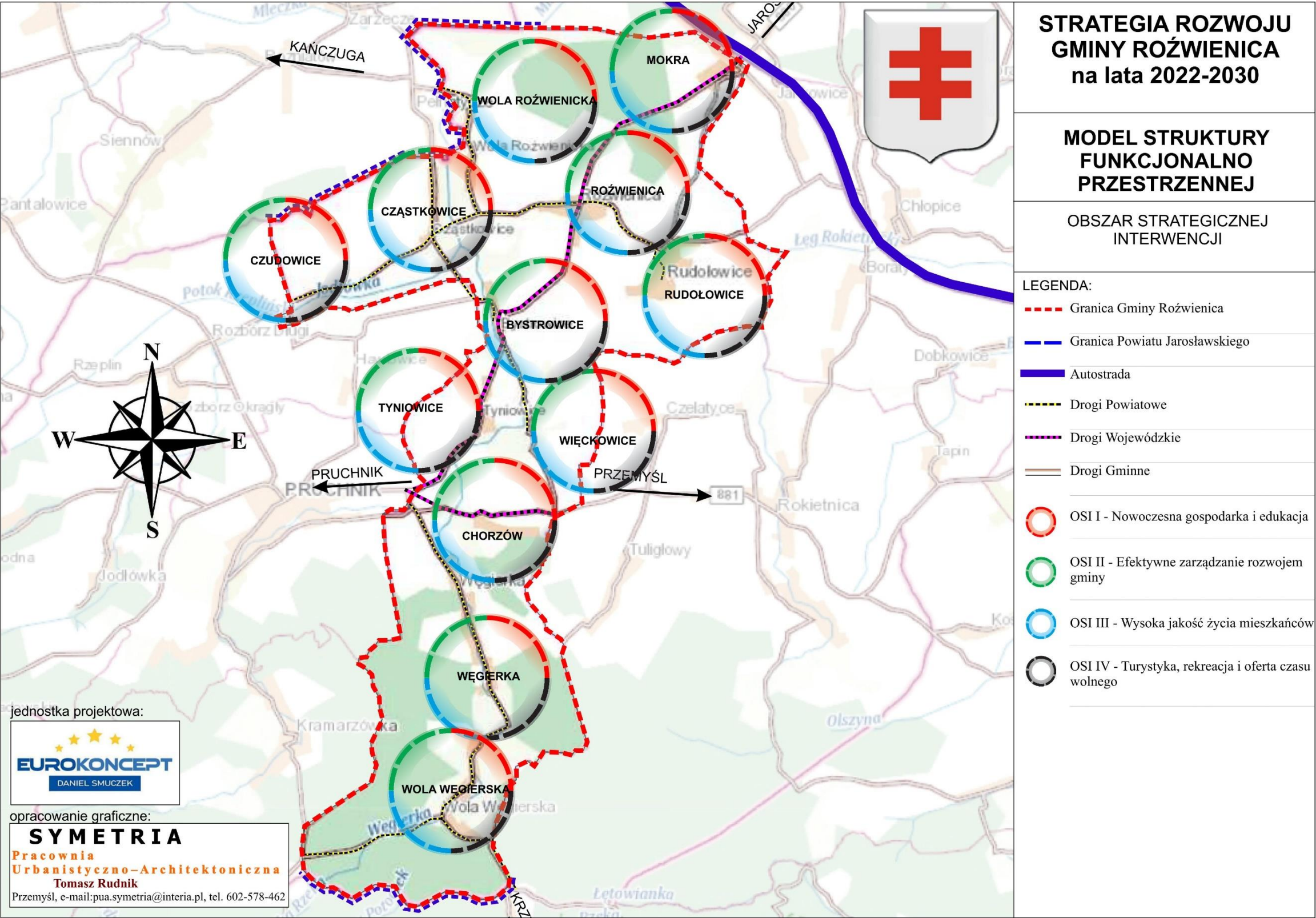

Mapa 11 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Roźwienica – Uwarunkowania przyrodnicze i infrastrukturalne

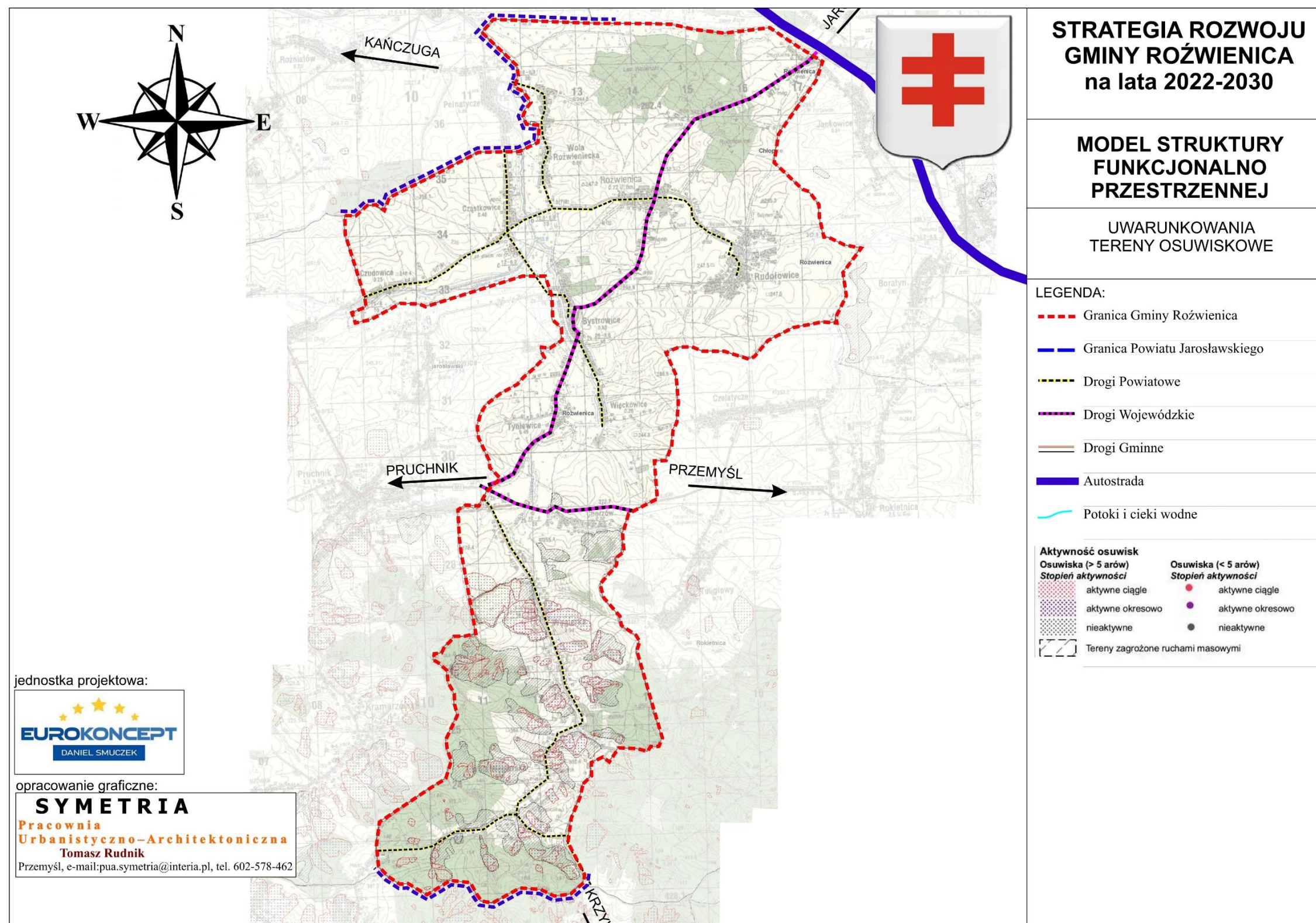
Źródło: Opracowanie własne

Mapa 12 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Roźwienica – Obszary strategicznej interwencji

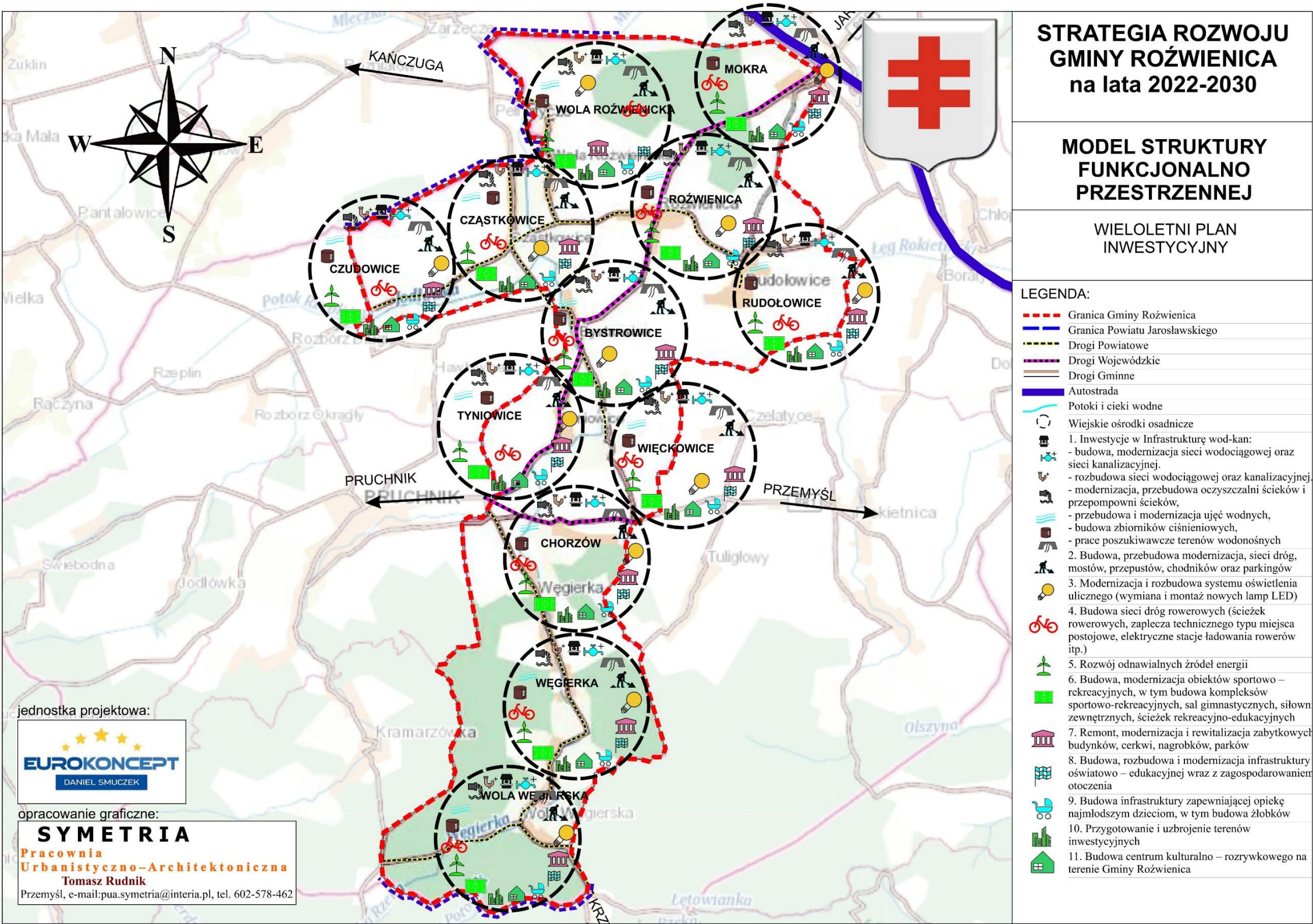
Źródło: Opracowanie własne

Mapa 13 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Roźwienica – Uwarunkowania tereny osuwiskowe

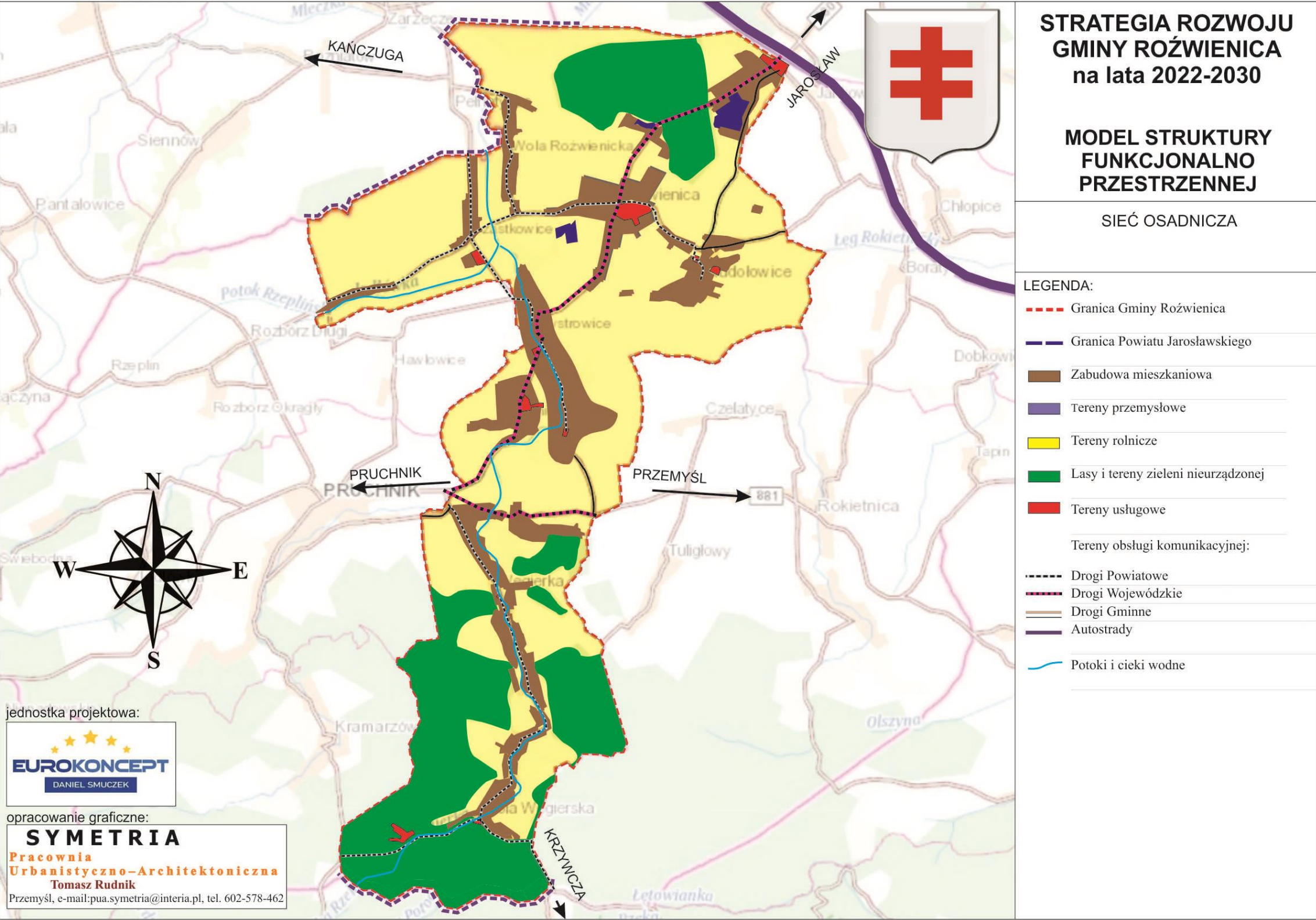
Źródło: Opracowanie własne

Mapa 14 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Roźwienica – Wieloletni plan inwestycyjny

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 15 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Roźwienica – Sieć osadnicza

Źródło: Opracowanie własne

ROZDZIAŁ 10

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

10.1. Wdrażanie zapisów Strategii

Pierwszym etapem **wdrażania Strategii** jest wskazanie osób i podmiotów odpowiedzialnych za realizację zapisów *Strategii Rozwoju Gminy Roźwienica na lata 2022-2030*. Dokument jest uchwalany przez Radę Gminy, natomiast Wójt jest odpowiedzialny za całościowy nadzór, zatwierdza wybór projektów oraz decyduje o zaangażowaniu finansowym, kadrowym i organizacyjnym Gminy w ramach każdego celu strategicznego. *Strategia* musi zaspokoić oczekiwania mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów funkcjonujących na terenie Gminy. W związku z tym powinno się planować działania we współpracy ze wszystkimi interesariuszami, którzy przyczynią się do realizacji założonych celów. Zgłaszanie nowych pomysłów ma odbywać się poprzez wypełnienie Karty projektu (Załącznik nr 2), a następnie sprawdzenie kart przez **Zespół ds. zarządzania Strategią** pod kątem spójności z obowiązującą *Strategią*, a następnie zaopiniowanie do dalszego procedowania.

Za realizację poszczególnych zadań zapisanych w *Strategii* odpowiada specjalnie powołany *Zespół ds. Zarządzania Strategią* (składający się z pracowników referatów Urzędu Gminy w Roźwienicy, przedstawicieli jednostek organizacyjnych i przedstawicieli Rady Gminy), do zadań którego należy:

- wnoszenie projektów planowanych w ramach *Strategii* do ujęcia w wieloletnich programach inwestycyjnych Gminy Roźwienica,
- ustalenie szczegółowych zasad i kryteriów realizacji *Strategii*,
- zapewnienia zgodności realizacji *Strategii* z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu,
- monitorowanie realizacji *Strategii*,
- dokonywanie ewaluacji *Strategii*,
- dokonywanie aktualizacji *Strategii*,

- dokonywanie wszelkich czynności niezbędnych do prawidłowej realizacji założeń *Strategii*.

Koordinator projektów odpowiedzialny jest za:

- opracowywanie i składanie wniosków,
- kontrolę formalną składanych wniosków, ich zgodności z procedurami i zapisami w *Strategii*,
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

Natomiast Kierownicy projektów zarządzają poszczególnymi projektami. Do zadań Kierowników projektu należy:

- określenie zadań dla zespołu projektowego,
- zlecanie zadań projektowych,
- kontrolowanie postępu prac w projekcie w celu utrzymania zgodności projektu z założonym planem,
- sporządzanie raportów dotyczących postępów w projekcie,
- zarządzanie zmianami,
- odbieranie poszczególnych zadań,
- rozliczenie projektu.

10.2 System monitorowania i ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Roźwienica

Strategia rozwoju Gminy Roźwienica na lata 2022-2030 będzie realizowana z wykorzystaniem narzędzi i procedur (m.in. dokumentów wykonawczych, o których mowa w podrozdziale 10.5 *Wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych*) pomocnych w zarządzaniu dokumentem). W ramach zarządzania strategią można wymienić trzy podstawowe etapy:

- wdrażanie,
- monitorowanie,
- aktualizacja.

10.3 Raport z realizacji Strategii Rozwoju Gminy Roźwienica

Monitoring jest systematycznym i szczegółowym badaniem realizacji *Strategii*. Koncentruje się na ocenie przebiegu prawidłowości wdrażania działań i zadań realizacyjnych w odniesieniu do przyjętego planu oraz stopnia osiągnięcia produktów i rezultatów. Monitoring przeprowadzany powinien być w trakcie realizacji i obejmuje: harmonogram, budżet oraz

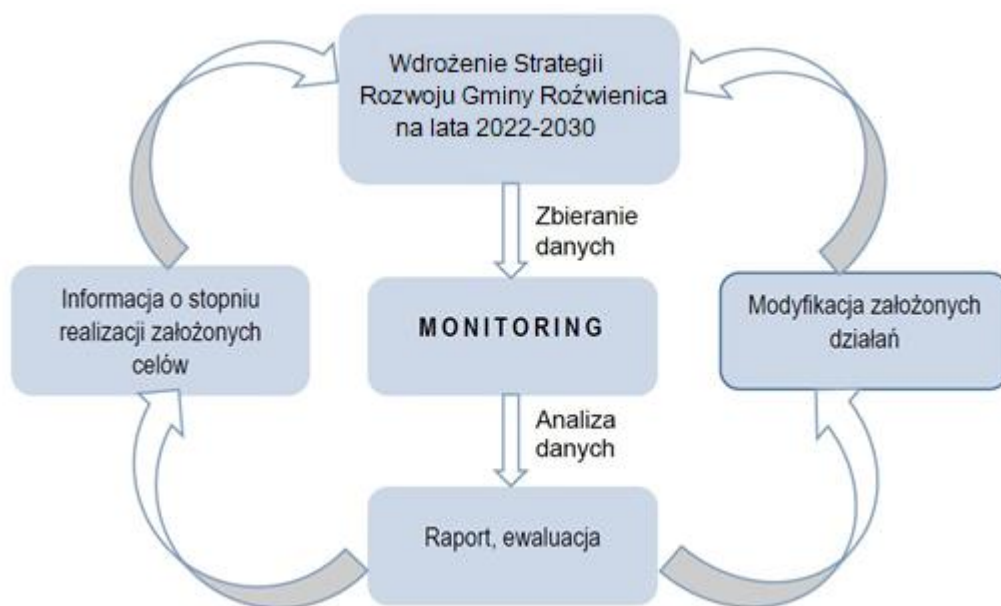
weryfikację zaplanowanych rezultatów poszczególnych zadań. Za monitoring odpowiada *Zespół ds. Zarządzania Strategią*.

Monitorowanie realizacji Strategii powinno odbywać się na bieżąco, natomiast zaleca się sporządzanie rocznych raportów z oceny stopnia realizacji celów i rezultatów.

Monitoring obejmuje następujące działania:

- zbieranie i analizowanie danych,
- formułowanie wniosków, tworzenie raportów i ewaluację.

Monitoring Strategii Rozwoju Gminy Roźwienica na lata 2022-2030

Ewaluacja jest cyklicznym badaniem wybranych elementów strategii i powinna się koncentrować na stopniu realizacji celów strategicznych oraz spełnienia wizji strategicznej. Ewaluacja powinna następować w kluczowych momentach realizacji Strategii. Ewaluacja jest przeprowadzana na podstawie danych uzyskanych podczas monitoringu. Monitoring i ewaluacja są zatem przeprowadzane na dwóch poziomach: pierwszy dotyczy monitorowania realizacji działań i zadań, drugi monitorowania i ewaluacji osiągania celów strategicznych.

Ewaluacja strategii rozwoju społeczno-gospodarczego obejmuje następujące elementy:

- ewaluacja ex-ante - ewaluacja przed rozpoczęciem procesu wdrażania, która oceni trafność założeń oraz sposobów realizacji,
- ewaluacja on-going - ewaluacja w trakcie realizacji, w połowie wdrażania, która oceni poziom realizacji celów strategicznych oraz zidentyfikuje czynniki mające wpływ na realizację zaplanowanych działań strategicznych,
- ewaluacja ex-post - ewaluacja po zakończeniu okresu obowiązywania strategii, która podsumuje efekty działań strategicznych oraz pozwoli na wyciągnięcie wniosków, które winny stanowić jedną z podstaw dotyczących dalszych kierunków rozwoju oraz do podjęcia działań mających na celu ulepszenie procesu strategicznego zarządzania rozwojem społeczno-gospodarczym

Ocena zawarta w ewaluacji powinna opierać się na poniższych kryteriach:

- trafność – pozwala ocenić, w jakim stopniu wyznaczone podczas konsultacji społecznych cele odpowiadają zidentyfikowanym problemom lub potrzebom interesariuszy,
- skuteczność – określa stopień realizacji celów,
- efektywność – pozwala określić stosunek poniesionych nakładów (finansowe, ludzkie, czas) do osiągniętych rezultatów,
- oddziaływanie – określa wpływ osiągniętych rezultatów na grupę interesariuszy,
- trwałość efektów – pozwala określić, czy pozytywne efekty mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego.

Do efektywnego monitorowania procesów wdrażania Strategii należy posłużyć się wskaźnikami ze Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych (WLWK) dla projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz wskaźnikami własnymi. Przykładowe wskaźniki wskazano w rozdziale 7 *Plan Operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Rożwienica na lata 2022-2030 oraz kierunki interwencji rozwoju gminy osiągnięcia celów*. Wskazane wskaźniki stanowią katalog otwarty. Dobór właściwych wskaźników rezultatu, produktu oraz oddziaływania umożliwi efektywne monitorowanie procesu wdrażania *Strategii*, w tym:

- wskaźniki produktu – określają bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami (np. długość wybudowanych dróg gminnych);
- wskaźniki rezultatu – określają bezpośredni wpływ zrealizowanego produktu na otoczenie społeczno-ekonomiczne uzyskany natychmiast po zakończeniu projektu (np. liczba osób korzystających z infrastruktury społecznej);
- wskaźniki oddziaływania – określają długookresowy wynik realizacji strategii (np. poprawa sytuacji na rynku pracy).

Tabela 47 Część raportu ze zrealizowanych wskaźników

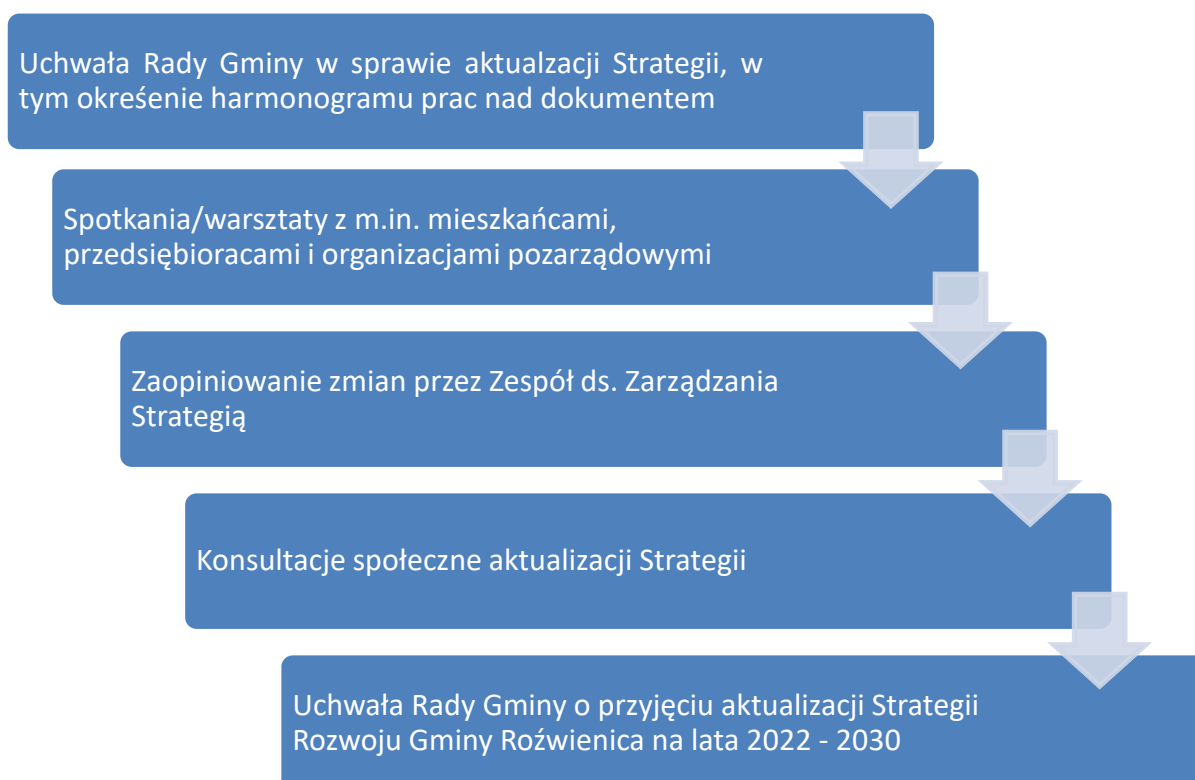
Obszar nr				
Cel operacyjny				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary (np. km, szt.)	Źródło danych (np. GUS, UG)	Wartość dla roku bazowego (2020 r.)	Wartość dla roku badanego (..... r.)
Wskaźnik produktu				
Wskaźnik rezultatu				
Wskaźnik oddziaływania				

--	--	--	--	--

10.4 Ewaluacja – ocena skutków wdrażania zapisów Strategii

W przypadku stwierdzenia zmian warunków i bieżącej sytuacji Gminy podczas monitorowania i ewaluacji Strategii, konieczna jest aktualizacja dokumentu. W tym celu niezbędne jest zaangażowanie m.in. mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych, organizując spotkania/warsztaty mające na celu zaktualizowania celów i kierunków działań Gminy. Materiały powinny być na bieżąco analizowane i uwzględniane przez Zespół ds. Zarządzania Strategią w trakcie ewaluacji. Pomysły i nowe projekty powinny być zamieszczane w Karcie Projektu, której przykład stanowi Załącznik nr 2 do niniejszej *Strategii*. Karta Projektu powinna zawierać minimum składające się z następujących elementów: nazwa, podmiot odpowiedzialny za realizację zadania, opis zadania, cel, termin realizacji, koszty, źródła finansowania, zgodność ze Strategią, wskaźniki produktu, rezultatu oraz oddziaływania oraz wskazanie osoby zgłaszającej projekt.

W przypadku zasadniczych zmian celów i kierunków rozwoju Gminy Roźwienica, należy uchwałą Rady Gminy zaktualizować zapisy *Strategii*. Aktualizacja *Strategii* powinna odbywać się według poniższego schematu:

10.5 Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej („Strategia rozwoju gminy – poradnik praktyczny” luty 2021 r.), jako dokumenty wykonawcze względem strategii rozwoju należy rozumieć obowiązkowe lub fakultatywne plany i programy funkcjonujące w gminie.

Strategia jako dokument kierunkowy, przede wszystkim powinna być spójna z Wieloletnią prognozą finansową gminy oraz corocznymi uchwałami budżetowymi. Tylko zapewnienie przez Radę Gminy środków na realizację przedsięwzięć strategicznych da możliwość osiągnięcia najważniejszych celów, zidentyfikowanych w wielokierunkowym procesie strategicznym.

Należy także pamiętać, iż podczas tworzenia nowych bądź aktualizacji istniejących sektorowych gminnych planów i programów, powinny być one spójne ze Strategią Rozwoju Gminy – przynajmniej odnośnie do kluczowych przedsięwzięć oraz kierunków działań. Do takich dokumentów należą m.in.:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych,
- Gminny program ochrony środowiska,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej,
- Program budowy dróg gminnych,
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych,
- Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Plany odnowy miejscowości.

10.6 Zasady aktualizacji

Dokumenty wykonawcze Gminy Roźwienica to dokumenty gminne, które realizują cele operacyjne wskazane w *Strategii* i są uchwalane przez Radę Gminy. Do dokumentów wykonawczych można zaliczyć programy polityki sektorowej (społecznej, mieszkaniowej, komunalnej i ochrony środowiska, przestrzennego rozwoju, kultury, zdrowia, edukacji, transportu) oraz programy operacyjne, takie jak:

L.p.	Obszar tematyczny	Dokumenty wykonawcze	Aktualność dokumentu	Spójność
1.	Planowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania	Aktualny	Spójny

		przestrzennego Gminy Rożwienica		
2.	Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Plan Gospodarki Odpadami Gminy Rożwienica	Aktualny	Spójny
3.		Gminny Program Ochrony Środowiska	Aktualny	Spójny
4.	Polityka społeczna	Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych	Aktualny	Spójny
5.		Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii	Aktualny	Spójny
6.		Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Rożwienica	Aktualny	Spójny
7.	Rozwój lokalny	Wieloletni Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	Aktualny	Spójny
8.	Finanse publiczne	Wieloletnia prognoza finansowa gminy	Aktualny	Spójny
9.		Uchwały budżetowe	Aktualny	Spójny

Załącznik nr 2 Karta projektu

Nazwa zadania	
Opis zadania	
Obszar realizacji	

ROZDZIAŁ 11

RAMY FINANSOWE ORAZ ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Ramy finansowe Strategii Rozwoju Gminy Roźwienica 2022-2030 posiadają jedynie charakter prognostyczny oraz zależą od szeregu zmiennych, które w praktyce mogą zupełnie zmieniać dane kwoty. Po analizie zebranych danych z rozdziału 8 Wieloletni Plan Inwestycyjny i określeniu Kluczowych przedsięwzięć – szacunkowo określono ramy finansowe w poszczególnych obszarach:

CEL STRATEGICZNY 1 Nowoczesna gospodarka i edukacja 11 000 000 zł	CEL STRATEGICZNY 2 Efektywne zarządzanie rozwojem gminy 5 500 000 zł
CEL STRATEGICZNY 3 Wysoka jakość życia mieszkańców 33 000 000,00 zł	CEL STRATEGICZNY 4 Turystyka, rekreacja i oferta czasu wolnego 21 000 000,00 zł

Cele strategiczne i operacyjne opracowane w ramach niniejszej *Strategii*, które stanowią podstawę do podejmowania i realizacji konkretnych projektów, mogą być finansowane z dochodów własnych gminy oraz ze środków zewnętrznych. Wśród tych ostatnich wyróżnić możemy m.in. środki z:

- Funduszy Europejskich dla Podkarpacia na lata 2021-2027,
- Wspólnej Polityki Rolnej (WPR 2021-2027),
- Krajowego Planu Odbudowy (KPO),
- Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
- Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych
- Wojewody Podkarpackiego,
- Marszałka Województwa Podkarpackiego,
- Powiatowych Urzędów Pracy,
- pożyczek i kredytów bankowych.

Nowy okres programowania środków unijnych stwarza możliwość pozyskania przez gminę dotacji na działania służące *stricto* realizacji celów zawartych w przedmiotowym dokumencie strategicznym. Wykorzystanie tych możliwości w istotnym stopniu uzależnione jest od aktywności władzy w pozyskiwaniu nowych środków zewnętrznych. Poniżej prezentujemy krótki opis poszczególnych programów mogących stanowić źródło finansowania projektów opisanych w *Strategii*:

Instrumenty wynikające z polityk rozwojowych Unii Europejskiej

Samorząd będzie mógł korzystać z instrumentów przygotowywanych na nową perspektywę finansową 2021-2027, a w przypadku PROW z dodatkowej puli wynikającej z wydłużenia horyzontu realizacji tego programu.

- **Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS)**

Następca Programu Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ). Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. Fundusz wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe. Planowany budżet z UE to z ponad 25 mld euro.

- **Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)**

Program jest kontynuacją dwóch wcześniejszych programów: Innowacyjna Gospodarka 2007-2013 (POIG) oraz Inteligentny Rozwój 2014-2020 (POIR). FENG będzie wspierał realizację projektów badawczo-rozwojowych, innowacyjnych oraz takich, które zwiększają konkurencyjność polskiej gospodarki. Z programu będą mogli skorzystać m.in. przedsiębiorcy, instytucje z sektora nauki, konsorcja przedsiębiorstw oraz instytucje otoczenia biznesu, w szczególności ośrodki innowacji. Planowany budżet UE to ok 7,9 mld euro.

- **Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)**

Następca Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Główne obszary działania FERS to: praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność. Program będzie wspierał projekty z zakresu:

- poprawy sytuacji osób na rynku pracy,
- zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- zapewnienia opieki nad dziećmi,
- podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji,
- integracji społecznej,
- rozwoju usług społecznych i
- ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

- **Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)**

Program jest następcą programu Polska Cyfrowa (POPC), który w latach 2014-2020 wspierał cyfryzację w Polsce. FERC będzie koncentrował się przede wszystkim na: zwiększeniu dostępu do ultraszybkiego internetu szerokopasmowego, udostępnieniu zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (jst) i przedsiębiorców. Planowany budżet z UE dla FERC to ok. 2 mld euro.

- **Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW)**

Jako jedyny program ponadregionalny, realizowany będzie w Polsce po raz trzeci. Zakres wsparcia obejmuje wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, rozwój i modernizację systemu dystrybucji energii, adaptację do zmian klimatu i ochronę przyrody, zrównoważoną mobilność miejską, gospodarkę o obiegu zamkniętym, zwiększenie dostępności transportowej (drogowej i kolejowej), miejsca aktywności społecznej oraz produkty turystyczne, wsparcie podmiotów świadczących usługi sanatoryjne/uzdrowiskowe. Wkład UE do programu to 2,5 mld euro.

- **Fundusze Europejskie dla Podkarpacia**

Na poziomie regionalnym środki polityki spójności będą dostępne w ramach kontynuacji dotychczasowych Regionalnych Programów Operacyjnych Województwa Podkarpackiego. Zaangażowanie środków UE w ten program wyniesie 2 mld 181 mln euro, z czego 1 mld 635 mln euro ze środków EFRR, a 546 mln euro ze środków EFS+.

- **Programy dedykowane obszarom wiejskim**

W związku z decyzją o ustanowieniu okresu przejściowego dla obecnego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich do wykorzystania do końca 2022 pozostają środki w wysokości ok. 4,5 mld euro. Natomiast na nową perspektywę finansową przygotowywany jest Plan Strategiczny dla WPR na lata 2023-2027, który zgodnie z założeniami Wspólnej Polityki Rolnej będzie koncentrował się na wspieraniu rozwoju sektora rolno-spożywczego (w szczególności w sektorze owoców i warzyw) oraz działaniom związanym z oddziaływaniem rolnictwa na klimat i środowisko. Proponowane środki dla Polski w ramach WPR na lata 2021-2027 to 30,6 mld euro.

- **Krajowy Plan Odbudowy (KPO) przygotowywany na podstawie Europejskiego Planu Odbudowy**

Przeznaczony na zwiększenie produktywności gospodarki oraz tworzenie wysokiej jakości miejsc pracy w wybranych obszarach.

Inicjatywy zarządzane z poziomu europejskiego (np. **Erasmus+, LIFE, Cyfrowa Europa, Interreg**) lub dostępne na podstawie umów międzynarodowych (**Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego**).

Instrumenty finansowane z budżetu państwa, funduszy celowych i innych krajowych środków publicznych

Poza środkami wsparcia UE samorząd i jego interesariusze (m.in. organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy) będą mogli ubiegać się o dofinansowanie działań w ramach dostępnych instrumentów krajowych. Do najważniejszych należą:

- **Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych**, mający na celu bezzwrotne dofinansowanie projektów inwestycyjnych realizowanych przez gminy, powiaty i miasta lub ich związki w całej Polsce;
- **Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg**, w ramach którego finansowane będą projekty związane z budową, przebudową, remontem dróg powiatowych lub dróg gminnych oraz przebudową dróg wewnętrznych, które po uzyskaniu właściwych parametrów technicznych będzie można zaliczyć do odpowiedniej kategorii dróg publicznych;
- **Program Rozwoju Elektromobilności**, w ramach którego finansowane będą projekty związane z rozwojem elektromobilności oraz transportem opartym na paliwach alternatywnych;
- **Program Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych** – to instrument wsparcia samorządów, które będą mogły realizować inwestycje w formule społecznego budownictwa czynszowego;
- **Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych**, w ramach którego rządowe środki trafiają do gmin, powiatów i miast w całej Polsce m.in.: na inwestycje ważne dla społeczności lokalnych;
- pozostałe programy finansowane z budżetu państwa, m.in.: w zakresie ochrony środowiska - realizowane przez NFOŚiGW, właściwy WFOŚiGW; w zakresie opieki nad osobami niepełnosprawnymi – realizowane przez PFRON, a także **Program Senior+**, **Program „Aktywni+” na lata 2021-2025**; w zakresie kultury, itd.

Wskazane powyżej źródła finansowania należy rozpatrywać jako katalog otwarty, który może ulec zmianom, z uwagi na aktualnie opracowywaną nową perspektywę finansowania 2021-2027, czas realizacji projektów nastąpi w latach 2022-2030. Tym samym należy zakładać, że w tym okresie pojawią się również inne programy dofinansowujące skierowane na rozwój inwestycji w samorządach. Identyfikacja i wybór potencjalnych źródeł, z których mogą być finansowane poszczególne przedsięwzięcia w ramach *Strategii* wymaga właściwej organizacji i koordynacji procesu pozyskiwania tych środków. W związku z powyższym zakłada się bieżące monitorowanie źródeł finansowania przez pracowników w urzędzie, co daje gwarancje ciągłej

aktualizacji i dostosowywania najlepszych źródeł finansowych do realizacji zamierzonych inwestycji.

SPIS TABEL

Tabela 1. Podział administracyjny Gminy Roźwienica	15
Tabela 2. Ludność, średnia gęstość zaludnienia oraz powierzchnia gmin powiatu jarosławskiego	16
Tabela 3. Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Roźwienica na przestrzeni lat.....	17
Tabela 4. Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminach powiatu jarosławskiego w 2021.....	18
Tabela 5. Zameldowania i wymeldowania ogółem w gminie Roźwienica na przestrzeni lat 2016-2021.....	20
Tabela 6. Struktura wiekowa mieszkańców gminy Roźwienica w 2021 roku	21
Tabela 7. Liczba dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych - „O” i punktach przedszkolnych w roku szkolnym 2021/2022	22
Tabela 8. Liczba dzieci uczęszczających do szkół na terenie gminy Roźwienica w roku szkolnym 2021/2022	23
Tabela 9. Liczba uczniów w placówkach oświatowych w roku 2015-2020 bez klas specjalnych	23
Tabela 10. Dane dotyczące opieki zdrowotnej w gminie Roźwienica w 2016 oraz 2020 roku ..	24
Tabela 11. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających pomocy społecznej na terenie gminy Roźwienica w latach 2017-2021	25
Tabela 12. Liczba rodzin korzystających z pomocy z uwzględnieniem powodów udzielania pomocy i wsparcia w gminie Roźwienica w latach 2020-2021.....	26
Tabela 13. Liczba korzystających ze świadczeń rodzinnych na terenie gminy Roźwienica oraz kwoty wypłacanych świadczeń w latach 2016-2020	27
Tabela 14. Szczegółowe dane dotyczące klubów sportowych oraz liczby osób ćwiczących na terenie gminy Roźwienica w roku 2018 i 2020.....	31
Tabela 15 Dane dotyczące frekwencji w wyborach na terenie gmin powiatu jarosławskiego	34
Tabela 16. Miejscowe zagrożenia według rodzaju zagrożenia na przestrzeni lat 2019-2021....	36
Tabela 17. Działania ratownicze podejmowane przez OSP na terenie gminy Roźwienica na przestrzeni lat 2019-2021.....	36
Tabela 18. Źródła finansowania OSP w latach 2021-2022.....	37
Tabela 19. Wykaz obiektów chronionych prawem z mocy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami na terenie gminy Roźwienica	50
Tabela 20. Baza noclegowa na terenie Gminy Roźwienica	51
Tabela 21. Liczba wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji celu publicznego na przestrzeni lat 2017-2021.....	53
Tabela 22. Zasoby mieszkaniowe na terenie gminy Roźwienica.....	56
Tabela 23. Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczne i sanitarne	56
Tabela 24. Budownictwo mieszkaniowe w latach 2016 - 2021	57
Tabela 25. Budynki niemieszkalne oddane do użytkowania w latach 2016 - 2021.....	57
Tabela 26. Ilość sprzedanej wody w gminie Roźwienica w latach 2020- 2021	59
Tabela 27. Ceny za 1m ³ wody w gminie Roźwienica w latach 2020-2021	59
Tabela 28. Wybrane dane dotyczące sieci wodociągowej w roku 2016 oraz 2021	59
Tabela 29. Dane dotyczące instalacji kanalizacyjnej w gminie Roźwienica	60
Tabela 30. Wybrane dane dotyczące sieci gazowej w gminie Roźwienica	62

Tabela 31. Masa odebranych odpadów komunalnych z terenu gminy Roźwienica w latach 2020-2021	64
Tabela 32. Struktura ludności gminy Roźwienica wg ekonomicznych grup wiekowych w roku 2016 oraz 2021	66
Tabela 33. Osoby pracujące w gminie Roźwienica w latach 2016 - 2021	67
Tabela 34. Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Roźwienica w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle powiatu Jarosławskiego według płci	68
Tabela 35. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Roźwienica w latach 2016 - 2021	69
Tabela 36. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie gmin powiatu jarosławskiego	70
Tabela 37. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane na terenie gminy Roźwienica.....	71
Tabela 38. Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD oraz sektorów własnościowych zarejestrowane na terenie gminy Roźwienica	71
Tabela 39. Wskaźniki w zakresie podmiotów gospodarki narodowej dla obszaru gminy Roźwienica za lata 2016 i 2021	73
Tabela 40. Rodzaje użytków rolnych i gruntów leśnych na terenie gminy Roźwienica (2021 rok)	74
Tabela 41. Rodzaje gospodarstw na terenie gminy Roźwienica w 2021 roku	74
Tabela 42. Realizacja budżetu gminy Roźwienica na przestrzeni lat 2016-2021 w zł	75
Tabela 43. Kształtowanie się dochodów majątkowych na przestrzeni lat 2016-2021.....	76
Tabela 44. Udział wydatków majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach budżetowych na przestrzeni lat 2016-2021	77
Tabela 45. Analiza SWOT	90
Tabela 46. Kluczowe przedsięwzięcia planowane do realizacji w latach 2022-2030.....	122
Tabela 47 Część raportu ze zrealizowanych wskaźników	154

SPIS MAP

Mapa 1. Położenie Gminy Roźwienica na tle Województwa Podkarpackiego.....	12
Mapa 2. Gminy powiatu jarosławskiego.....	13
Mapa 3. Wykaz miejscowości wchodzących w skład Gminy Roźwienica	15
Mapa 4. Sieć cieków i zbiorników wodnych na terenie gminy Roźwienica	40
Mapa 5 Zagrożenie suszą na terenie województwa podkarpackiego	42
Mapa 6. Wschodnia Polska.....	130
Mapa 7 Obszary zagrożone trwałą marginalizacją.....	131
Mapa 8. Obszary wiejskie województwa podkarpackiego	132
Mapa 9. Obszary funkcjonalne o znaczeniu ponadregionalnym	135
Mapa 10. Obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym	136
Mapa 11 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Roźwienica – Uwarunkowania przyrodnicze i infrastrukturalne	145
Mapa 12 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Roźwienica – Obszary strategicznej interwencji.....	146
Mapa 13 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Roźwienica – Uwarunkowania tereny osuwiskowe.....	147
Mapa 14 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Roźwienica – Wieloletni plan inwestycyjny	148
Mapa 15 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Roźwienica – Sieć osadnicza ..	149

SPIS WYKRESÓW

Wykres 3. Liczba urodzeń i zgonów oraz przyrost naturalny w gminie Roźwienica na przestrzeni lat 2016-2021.....	18
Wykres 4. Liczba urodzeń, zgonów oraz przyrost naturalny na terenie gmin powiatu jarosławskiego w roku 2021	19
Wykres 5. Zameldowania i wymeldowania ogółem w gminie Roźwienica na przestrzeni lat 2016-2021.....	19
Wykres 6. Liczba zameldowań i wymeldowań ogółem oraz saldo migracji na terenie gmin powiatu jarosławskiego w roku 2021.	21
Wykres 7. Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających pomocy społecznej na terenie gminy Roźwienica w latach 2017-2021.....	25
Wykres 8. Udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem na przestrzeni lat 2017-2020 w województwie podkarpackim, powiecie jarosławskim oraz gminie Roźwienica	26
Wykres 9. Liczba czytelników oraz wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz w gminie Roźwienica	30
Wykres 10. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminach powiatu jarosławskiego w roku 2021	34
Wykres 11. Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w gminach powiatu jarosławskiego	60
Wykres 12. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w gminach powiatu jarosławskiego	61
Wykres 13. Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w gminach powiatu jarosławskiego	63
Wykres 14. Odebrane zmieszane odpady komunalne oraz odpady zebrane w sposób selektywny z terenu gminy Roźwienica w latach 2018-2021 w %.....	65
Wykres 15. Struktura ludności gminy Roźwienica według ekonomicznych grup wiekowych w roku 2016 i 2021	67
Wykres 16. Udział zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy Roźwienica w liczbie ludności w wieku produkcyjnym na tle gmin i powiatu jarosławskiego.....	69
Wykres 17. Podmioty gospodarki narodowej wg klas wielkości	73
Wykres 18. Dochody oraz wydatki na 1 mieszkańca gminy Roźwienica na przestrzeni lat	76
Wykres 19. Kształtowanie się dochodów majątkowych na przestrzeni lat 2016-2021	77
Wykres 20. Udział % wydatków bieżących oraz majątkowych (inwestycyjnych) w wydatkach ogółem na przestrzeni lat 2016-2021	78
Wykres 21. Wysokość pozyskanych środków z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych w latach 2020-2021	79
Wykres 22. Atuty gminy Roźwienica (pytanie wielokrotnego wyboru).....	82
Wykres 23. Ocena poszczególnych sfer życia na terenie gminy Roźwienica w skali 1-5.....	83
Wykres 24. Priorytety zadań do wykonania w gminie na najbliższe lata (pytanie wielokrotnego wyboru):	85
Wykres 25. Branża gospodarcza na terenie posiadająca wg ankietowanych największy potencjał rozwojowy (pytanie wielokrotnego wyboru)	86
Wykres 26. Jaka powinna być wizytówka gminy w 2030 r. według jej mieszkańców (pytanie wielokrotnego wyboru)	86
Wykres 27. Informacje dotyczące ankietowanych mieszkańców gminy Roźwienica	87

Wykres 28. Wiek ankietowanych mieszkańców gminy Roźwienica	87
Wykres 29. Wykształcenie ankietowanych mieszkańców gminy Roźwienica.....	88
Wykres 30. Zatrudnienie ankietowanych mieszkańców gminy Roźwienica	88

SPIS ZDJĘĆ

Zdjęcie 1	Dwór Górskich w Rożwienicy	46
Zdjęcie 2	Dwór Górskich w Rożwienicy	47
Zdjęcie 3	Zespół Dworski w Rudołowicach	48
Zdjęcie 4	Dwór Łada Grodzkich.....	49

